

בְּנֵי צִיּוֹן

"וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד"

עַל הַכְּתוּב, "וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ", כְּתָב הַגָּה"ק הַחֵיד"א ("אַהֲבַת דָּוִד", דְּרוֹשׁ י', שַׁבַּת זְכוּר): "שֶׁמֶן זֵית זָךְ" – רָאשֵׁי תִיבוֹת "שֶׁמֶן זֵית זָךְ" (=314), בְּגַמְטְרִיָּה "מְרַדְכֵי הַיְהוּדִי".
וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שֶׁכֵּן, וְכִי מָה עֲנִיָּן שֶׁמֶן הַזֵּית הַזֶּה לְמְרַדְכֵי הַיְהוּדִי?
כְּדֵי לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה, הִבֵּה נִתְבוּנָן בְּדַבְרֵי חו"ל הַקְּדוּשִׁים בְּגַמְרָא, שֶׁם מְבוֹאֵר שֶׁהַשֵּׁם "מְרַדְכֵי", הוּא לְשׁוֹן שֶׁל שֶׁמֶן. כְּפִי שֶׁשֶׁנִּינוּ בְּגַמְרָא (חֻלְדֵי קַלְט'): "מְרַדְכֵי מִן הַתּוֹרָה מְנִיָּן? דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ל'): '(וְאַתָּה קַח לָךְ) מֵר דְּרוֹר'. וּמְתַרְגְּמִינוּ (=וְהַפִּירוֹשׁ שֶׁל "מֵר דְּרוֹר" בְּאַרְמִית הוּא), מִירָא דְכִיא (=שֶׁמֶן טְהוֹר)".
דְּהִינוּ, "מֵר דְּרוֹר" בְּאַרְמִית הוּא מִירָא דְכִיא, שֶׁהֵם אוֹתִיוֹת מְרַדְכֵי. הָרִי לָנוּ, שֶׁמְרַדְכֵי רוּמוּ עַל שֶׁמֶן טְהוֹר, שֶׁהִיא חֵלֶק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה.

נִרְאֶה לְהוֹסִיף תְּבִלִין כָּאֵן, עַל-פִּי מָה שֶׁכְּתָב הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" (וְאַתְחַנֵּן, אוֹפֵן מֵד) שֶׁמְרַדְכֵי הִיָּה נִיצוּץ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ, כְּפִי שֶׁרְמוּזוֹ בְּמִדְרָשׁ (אֶסְתֵּר רַבָּה ו', ב'): "אִישׁ יְהוּדִי הִיָּה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה' – אִישׁ, מְלָמֵד שֶׁהִיָּה מְרַדְכֵי שֶׁקוּל בְּדוֹרוֹ כְּמֹשֶׁה בְּדוֹרוֹ, דְּכְתִיב בֵּיהּ 'וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד'. מָה מֹשֶׁה עָמַד בְּפִרְץ, דְּכְתִיב (תְּהִלִּים קו'): 'וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לוּלֵי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בְּפִרְץ, אֵף מְרַדְכֵי כֵּן, דְּכְתִיב: 'דָּרַשׁ טוֹב לְעֲמוֹ וּדְבַר שְׁלוֹם לְכָל זֶרְעוֹ'. מָה מֹשֶׁה לָמַד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּכְתִיב (דְּבָרִים ד'): 'רָאָה לְמַדְתֵּי אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים, אֵף מְרַדְכֵי כֵּן, דְּכְתִיב: 'דְּבָרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת'".

וּמוֹסִיף רַבֵּי יוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ עַל-כֵּךְ דְּבַר פְּלָא, וְאוֹמֵר: "וְהַמְקוּבְּלִים אָמְרוּ, (ש)מְרַדְכֵי גְלָגוּל וְנִיצוּץ מֹשֶׁה, וְהֵמָּן (הוּא גְלָגוּל שֶׁל) (ה)אִישׁ מְצָרִי שֶׁנִּהְרַג מִמֶּנּוּ, וְלִכְךָ בְּקֶשׁ לְנִקּוּם נִקְמָתוֹ. וְאַסְתֵּר (הִיָּתָה) נִיצוּץ בְּתִיָּה בֵּת פְּרַעָה. וְלִכְךָ לְקַחְתָּה מְרַדְכֵי (אֶת אֶסְתֵּר) לוֹ לְאַשְׁהָ". (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף גַּם מָה שֶׁכְּתָב הַגָּה"ק הַחֵיד"א עַל-כֵּךְ, שֶׁ"אִישׁ יְהוּדִי" הוּא בְּגַמְטְרִיָּה "מֹשֶׁה" עִם הַכּוּלָּל).

וְזֶהוּ מָה שֶׁרְמוּזוֹ הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: "וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", "תְּצִוָּה" לְשׁוֹן צוֹתָא וְהַתְּחַבְּרוּת. דְּהִינוּ, שְׁעֵתִיד אֲתָה (=מֹשֶׁה) לְהַתְּחַבֵּר עִם יִשְׂרָאֵל, כְּאֲשֶׁר תִּתְּלַבֵּשׁ בְּנִשְׁמַת מְרַדְכֵי הַיְהוּדִי, שֶׁנִּרְמוּז בְּרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת "שֶׁמֶן זֵית זָךְ", שֶׁהֵן בְּגַמְטְרִיָּה "מְרַדְכֵי הַיְהוּדִי".

וְהִנֵּה, דְּרִשׁוּ דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת, שֶׁבְּפִרְשַׁת "תְּצִוָּה" יֵשׁ קַא' (=101) פְּסוּקִים, סִימָן מִיכָאֵל (=101). וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שֶׁכֵּן, וְכִי מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין הַמְּלֵאךְ מִיכָאֵל לְבֵין פְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה"?
נִקְדִּים מָה שֶׁיְדוּעַ, שֶׁפְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה" הִיא הַפְּרָשָׁה הַיְחִידָה בְּתוֹרָה, שֶׁלֹּא מוּזְכָּר בָּהּ שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ. שֶׁכֵּן, מַעַת שְׁנוּלֵד בְּפִרְשַׁת "שְׁמוֹת", וְעַד סוֹף סֵפֶר דְּבָרִים בְּפִרְשַׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה", מוּזְכָּר מֹשֶׁה רַבְּנוּ בְּכָל פְּרָשָׁה וּפְרָשָׁה, מְלַבֵּד פְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה".

לְדַבְרֵי רַבְּנוּ יַעֲקֹב בֶּן אֲשֶׁר, "בְּעַל הַטּוֹרִים", אִי-הַזְכָּרַת שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּאֶה כְּתוּבַת ה' עַל דְּבָרָיו שֶׁל מֹשֶׁה, אַחֲרֵי חֻטְא הָעֵגֶל, כְּשֶׁאָמַר לְה' יִתְבָּרַךְ (שְׁמוֹת ל"ב, ל"ב) – "אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם (שֶׁל יִשְׂרָאֵל – הָרִי טוֹב). וְאִם אֵינִי (וְאִם לֹא, אֲזו) – מַחְנִי נָא מִסַּפְרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ". וְעַל-כֵּן נִמְחַק שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה מִפְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה" – כִּיּוֹן שֶׁקָּלַלְתָּ חֻכָּם, אֶפִּילוֹ עַל תְּנָאִי, אֵינָה שְׁבָה רִיקָם.

(וּמְדוּעַ דּוֹקָא מִפְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה"? הִנֵּה, בְּדַבְרָיו שֶׁל מֹשֶׁה "מַחְנִי נָא מִסַּפְרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ", הַמְּלָה "מִסַּפְרְךָ" מוּרְכָבַת מִשְׁתֵּי מְלִים: מִסְפָּר כ' (=20), דְּהִינוּ מִהַפְּרָשָׁה מִסְפָּר עֶשְׂרִים. וְאִכּוּ, אִם נִסְפּוֹר כ' (=20) פְּרָשִׁוֹת מִתְחִילַת חוּמֶשׁ "בְּרָאשִׁית", נִגִּיעַ לְפִרְשַׁת "תְּצִוָּה", שֶׁם "נִמְחַק" (=אֵינוֹ מוֹפִיעַ) שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּפִי שֶׁבְּקֶשׁ "מַחְנִי נָא מִסַּפְרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ").

וְתַמְהוּ הַמְּפָרְשִׁים: אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לֹמֵר שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ נִעְנַשׁ עַל שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ, כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל

מְכַלְיָה אַחֲרֵי חֹטֵא הָעֵגֶל, בְּאוֹמְרוֹ: "מִחֲנֵי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ?" וְהָרִי הַזֶּה הַקְדוֹשׁ דּוֹקֵא שְׂבַח אֶת מֹשֶׁה רַבְּנּוֹ, לְעוֹמֵת נָח – שֶׁהָרִי בְּגִלְלֵי שָׁנַח לֹא הִתְפַּלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ נִקְרָא הַמְּבוּל עַל שְׁמוֹ שֶׁל נָח, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (יִשְׁעִיָּה נד, ט'): "כִּי מִי נָח זֹאת לִי" – אָבֵל מֹשֶׁה רַבְּנּוֹ לֹא עָשָׂה כְּמוֹ נָח, אֲלָא הִתְפַּלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ, וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם. וְכָתַב הָרֵא"ש: "אָמְרוּ חוֹז"ל: קָלְלַת חָכָם, אֲפִילוֹ עַל תְּנַאי הִיא בָּאָה. (עַל-כֵּן) אָמַר הַקַּב"ה: אֲעַשֶׂה לְךָ לַפְּנִים מִשׁוֹרֵת הַדִּין, אֲמַחֶה אוֹתְךָ (רַק) מִן הַסֵּפֶר אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ... וְזוֹ הִיא הַקְּלָלָה".

הָרִי לָנוּ דְבָרִים בְּרוּרִים. הַקַּב"ה לֹא הִזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּפִרְשָׁתוֹ, "תְּצוּהוּ", כְּדֵי שְׂלֵא יִתְקִים בְּפוֹעַל (חֲלִילָה) מֶה שְׂאָמַר מֹשֶׁה "מִחֲנֵי נָא". מִכַּאֵן רוֹאִים אֲנִי אֶת אֲהַבְתּוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, לְהַצִּילוֹ מֵעוֹנֶשׁ, בְּזָכוֹת שְׂמָסַר נַפְשׁוֹ לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִכְּלִיָּה.

וְהִנֵּה, יָדוּעַ שֶׁבְּגִלְלֵי חֹטֵא הָעֵגֶל שָׁבַר מֹשֶׁה רַבְּנּוֹ אֶת הַלוּחוֹת, כְּפִי שְׂכַתוֹב (שְׁמוֹת לב, יט'): "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הַמִּחְנֶה וַיִּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת, וַיַּחַר אָף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלּוּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר". וְעַל זֶה אָמְרוּ חוֹז"ל, עַל-יַדֵי שְׁבִירַת הַלוּחוֹת, יִרְדֶּה שְׂכַחַת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינּוֹ (עַל-פִּי עִירֹבֵין נד): "אֲלֹמְלֵא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ הַלוּחוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, לֹא הִיְתָה מִשְׁתַּכַּחַת תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל".

נִמְצָא, אִפּוֹא, שְׁעַל-יַדֵי חֹטֵא הָעֵגֶל, גָּרְמוּ יִשְׂרָאֵל לְשְׂכַחַת הַתּוֹרָה. אִם כֵּן, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְעַשׂוֹת פְּעוּלָה כְּדֵי שְׂלֵא תִשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מֵהֶם.

מִצִּינּוֹ עָשָׂה נִפְלְאָה לְכַךְ: כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת שְׂכַחַת הַתּוֹרָה, צְרִיךְ הָאָדָם לְשַׁנּוֹת פְּרָקוֹ מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים, כְּפִי שְׂמְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (חֲגִיגָה ט'): "אִינוּ דוֹמֵה שׁוֹנֶה פְּרָקוֹ מֵאָה פְּעָמִים, לְשׁוֹנֶה מֵאָה וְאַחַת".

וּמוֹסִיף עַל-כֵּן הָאֵר"י הַקְדוֹשׁ, וְאוֹמֵר, כִּי מֵאָה הוּא בְּגִימְטְרִיָּה ס"מ – שְׁמוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרָע, שֶׁר הִשְׁכַּחַה. אָבֵל מֵאָה וְאַחַד הוּא בְּגִימְטְרִיָּה "מִיכָאֵל", שְׂמִכְנִיעַ אֶת ה-ס"מ, וּמְבַטֵּל אֶת שְׂכַחַת הַתּוֹרָה.

וְכִפִּי דְבָרָיו הַקְדוֹשִׁים (שַׁעַר "אֲמַרֵי חוֹז"ל", חֲגִיגָה): "דַּע כִּי הַשֵּׁר הַמְּמוֹנֶה עַל הַשְׂכַּחַת נִקְרָא מ"ס... וּלְפִיכֵךְ, הַשׁוֹנֶה פְּרָקוֹ מֵאָה פְּעָמִים, כְּמִנְיַן מ"ס, שׁוֹכַח. אָבֵל, הַשׁוֹנֶה פְּרָקוֹ ק"א (=מֵאָה וְאַחַת) פְּעָמִים, הוּא מֵתַגְבֵּר עָלָיו, וּמִנְצָחוֹ, וְאוֹתוֹ מְלַאֵךְ אִינוּ יָכוֹל לְשַׁלוֹט בּוֹ לְהַשְׁכִּיחוֹ".

הוֹסִיף הַרַמ"ע מִפְּאֵנוּ ("כְּנַפֵּי יוֹנָה"), שְׂכַאֲשֶׁר שׁוֹנִים/לוֹמְדִים מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים, מְגַבִּירִים אֶת כּוֹחוֹ שֶׁל הַמְּלַאֵךְ מִיכָאֵל (שֶׁהוּא בְּגִמְטְרִיָּה 101), שֶׁהוּא שֶׁר הַתּוֹרָה, הַמְּמוֹנֶה עַל הַזִּיכְרוֹן.

מֵעַתָּה, יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהַבִּין אֶת הַטַּעַם שֶׁהַקַּב"ה סִּדַּר בְּפִרְשַׁת "תְּצוּהוּ" ק"א (=מֵאָה וְאַחַד) פְּסוּקִים, מֵאוֹתוֹ הַטַּעַם שְׂלֵא הַזְּכִיר אֶת שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת מֶה שְׂאָמַר "מִחֲנֵי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ". הִנֵּה, מֵאוֹתוֹ טַעַם סִּדַּר הַקַּב"ה 101 פְּסוּקִים בְּפִרְשָׁה זוֹ, לְרַמּוֹז בְּכַךְ עַל הַסְּגוּלָה לְשַׁנּוֹת פְּרָקוֹ 101 פְּעָמִים, כְּמִנְיַן מִיכָאֵל – כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת שְׂכַחַת הַתּוֹרָה, שְׁגָרַם מֹשֶׁה בְּשְׁבִירַת הַלוּחוֹת.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, כִּי עֵנִין זֶה מֵתַקְשֵׁר לְשִׁבַת "זְכוֹר", שְׂאֲנִי קוֹרְאִים בָּהּ מִצְוֹת מַחִית עֲמֶלְק. שְׂכֵן, אָמַר ה' חֲתָם סוֹפֵר", שְׂעֲמֶלְק הוּא אוֹתוֹת עֲמֶל ק'. לֹאֲמַר לָךְ, כִּי עֲמֶלְק נֹתֵן לְאָדָם לְעֲמוֹל רַק ק' (=מֵאָה פְּעָמִים) בַּתּוֹרָה, בְּיֹדְעוֹ, שְׂבָלֵי ה' "אַחַד" יִשְׁלוֹט עָלָיו שֶׁר הִשְׁכַּחַה, ה-ס"מ חֲלִילָה.

(עַל פִּי "אוֹרֶה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְחֵק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

וְהַטּוֹר הַשְּׁנִי נִפְךָ סִפִּיר וַיְהִלֵּם

"יְהִלֹּם" בְּגִימְטְרִיָּה "אֲמִן" רָמַז לְנֶאֱמַר בְּזֶהר הַקְדוֹשׁ (עַקֵּב רַע א) שְׂכַאֲשֶׁר הַבְּרָכָה שְׁנַעֲנַתָּה בְּאֲמִן עוֹלָה לְמַעְלָה, נִפְתָּחִים בְּפִנְיָה כָּל שְׁעָרֵי שָׁמַיִם, וּמְכַרְיִזִים לְפָנֶיהָ: זֶהוּ הַדּוֹרוֹן שֶׁשְׁלַח פְּלוֹנִי לְמִלְךְ!

וְכַשֵּׁם שֶׁבְּכַגְדֵי הַכֶּהֵן הַגְּדוֹל שֶׁבֶּן יְהִיָּלֹם בְּחֹשֶׁן, כֵּךְ גַּם בְּאֲמִצְעוֹת עֲנִית "אֲמִן" מְשַׁבְּצִים אֲנִי בְּכָל יוֹם רַבּוֹת אֲלִפֵי יְהִלּוּמִים בְּכַתְרוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַקַּב"ה. ("וְכָל הַמּוֹאמִינִים")

"וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבָאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ" (כַּח' לַה')

מְסוֹפֵר עַל הַצַּדִּיק רַבִּי מְנַחֵם יִשׁוּעָה זצ"ל, שֶׁהָיָה נֹזֶהר מְאֹד מְלַדְבֵּר לְשׁוֹן הָרָע. וְלֹא רַק שְׂשִׁמְר עֲצָמוֹ מְלַדְבֵּר לְשׁוֹן הָרָע, אֲלָא הָיָה נֹזֶהר מְאֹד שְׂלֵא לְשַׁמוֹעַ אַחֲרִים מְדַבְּרִים לְשׁוֹן הָרָע. זֹאת, לֹא רַק מִפְּנֵי פַחַד הָעוֹנָשִׁים שֶׁל הָאִיסוּר הַחֲמוּר, אֲלָא מֵתוֹךְ אֲהַבַת הַבוּרָא וְאֲהַבַת יִשְׂרָאֵל שְׂבַעֲרָה בְּלָבוֹ, שְׂלֵא יָכוֹל הָיָה לְשַׁמוֹעַ שְׂמִדְבָרִים לְשׁוֹן הָרָע עַל יְהוּדִי, אוֹ לְרֵאוֹת שְׂעוֹבִרִים עֲבִירָה כְּלַשְׁהִי.

וּמִסְפָּרִים חֲבָרָיו, שְׂכַאֲשֶׁר הָיוּ חוֹזְרִים מֵהַדְּרָשׁוֹת, לְפַעְמִים הָיוּ נִשְׁמָעִים לְאֲזִנָּיו שֶׁל רַבִּי מְנַחֵם דְּבָרֵי לְשׁוֹן הָרָע בְּאוֹטוֹבוֹס, וְכֵדִי שְׂלֵא לְבִזּוֹת אֶת הַמְּדַבֵּר, וְלֹא לְשַׁמוֹעַ אֶת דְּבָרָיו, הָיָה שֶׁר בְּקוֹל אֶת הַפְּסוּק מֵתְהִילִים: "מִי הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים, אֲהַב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, נִצֹּר לְשׁוֹנֵךְ מֵרָע וּשְׂפִתֶיךָ מִדְּבַר מְרָמָה, סוּר מֵרָע וְעֲשֵׂה טוֹב, בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וּרְדַפְהוּ". כֵּךְ הָיָה שֶׁר בְּקוֹל גְּדוֹל. וְכַאֲשֶׁר אוֹתוֹ אָדָם (שְׂדַבֵּר לְשׁוֹן הָרָע) הָיָה שׁוֹמַע אֶת הַשִּׁירָה מִפִּיו שֶׁל רַבִּי מְנַחֵם, הָיָה מִבִּין אֶת הַרְמָז וּמִפְסִיק לְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרָע. שְׂבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

בְּנֵי צִיּוֹן

"ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים" (על פי "אורה של תורה" להרח"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים", וכן "ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי", שואלים חכמי ישראל, מה מצאו אנשי כנסת הגדולה, שכתבו את המגילה, לספר לנו על חשיבות הסרת הטבעת מעל ידו של המלך?

נראה לבאר ענין זה על-פי מה שכתוב במגילה (ה', ב'): "ויהי כראות המלך את אסתר המלכה... ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב... ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט". ודרשו על-כך בגמרא, שבא מלאך משמים, ומתח את השרביט כדי שיגיע עד אסתר המלכה. ומפרשת הגמרא, שהמלאך מתח את השרביט עד ששים אמה. וצריך להבין, מדוע מתח המלאך את השרביט דוקא עד ששים אמה?

נקדים מה ששנינו בגמרא (שבת פח'): "ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית (=העמיד את ההר עליהם), ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה – מוטב. ואם לאו – שם תהא קבורתכם... אמר רבא: אף-על-פי-כן – הדור קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב (מגילת אסתר ט'): 'קִימוּ וקבלו היהודים' – 'קִימוּ' מה שקבלו כבר".

והקשו ה"תוספות": למה היה צורך לכפות על ישראל הר כגיגית ולהכריחם לקבל את התורה? הלא כבר הספימו מרצונם הטוב לקבל את התורה, כשאמרו: "נעשה ונשמע"?

ותרץ ה"פני יהושע" ואמר, כי מה שקבלו ישראל מרצונם הטוב היה רק תורה שבכתב, שאפשר לקימה בנקל. אבל תורה שבעל-פה, שהיא ארוכה מארץ מידה, ויש בה הרבה חומרות וסיגים, לא רצו ישראל לקבל, ולכן כפה עליהם הקב"ה הר כגיגית והכריחם לקבל את התורה כלה כמקשה אחת.

מכל זה יוצא לנו, שכפית הר כגיגית היתה על התורה שבעל-פה, כיון שאת התורה שבכתב כבר קבלו ישראל מאהבה בהר סיני, כשאמרו ישראל "נעשה ונשמע". ולכן מובן ממילא שמה שאמר רבא: "הדור קבלוה בימי אחשורוש" – הכוונה היא על התורה שבעל-פה שקבלו ישראל מאהבה בימי אחשורוש.

(ועין בספר "חושב מחשבות" (בעל "משנת חסידים"), שמפרש על-פי זה את הכתוב במגילה: "קִימוּ וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם" – שנמסר מדור לדור לכתוב במגילה "וקבל", חסר ו', אבל הקרי (=מה שקוראים) הוא "וקבלו", עם ו'.

ובאר הענין הוא, כי האות ו' רומזת על התורה שבעל-פה, שהיא כלולה מששה סדרים. ולכן הכתיב הוא חסר ו' – כדי להורות שלפני פורים היה חסר לישראל את התורה שבעל-פה. אבל הקרי הוא "וקבלו", עם ו' מלא – כדי להורות שבפורים קבלו ישראל את התורה שבעל-פה, שהיא כלולה מששה סדרים).

והנה, ידוע שיש ס' (=60) מסכתות בתורה שבעל-פה, כמבואר במדרש רבה (שהש"ה ו-ח'): "ששים המה מלכות" – אלו ששים מסכתות של הלכה". על-כן יש לומר, שמטעם זה מתח המלאך את שרביטו של המלך עד ששים אמה, לרמוז שבוכות שעתידיים ישראל לקבל באהבה את התורה שבעל-פה, שיש בה ס' (=60) מסכתות, וכו' ונעשה להם נס הפורים.

וכאשר נתבונן בכל התנ"ך, נראה, שהשם "מרדכי" מופיע בדיוק ששים פעמים, כדי לרמוז שבוכותו קבלו ישראל את התורה שבעל-פה, שיש בה ס' (=60) מסכתות. וזהו ענין הטבעת של המלך, שנזכרה כמה פעמים במגילה ("ויסר המלך את טבעתו מעל ידו..."). שכן, הטבעת, שהיא עגולה, רומזת על ס' (=60) המסכתות של התורה שבעל-פה.

והנה, כאשר כפה הקב"ה במעמד הר סיני על ישראל את ההר כגיגית, היה זה בבחינת חופה, שקדש בה את ישראל, כחתן המקדש את הכלה. ורצה הקב"ה לקדש את ישראל בטבעת, שהיא רמז על ס' (=60) מסכתות שיש

בתורה שבעל-פה. אולם, מאחר ולא קבלו ישראל את התורה שבעל-פה מרצון, הרי נשארה הטבעת הזאת, הרומזת ל-ס'(=60) מסכתות התורה, בידו של הקב"ה. ולכן כתוב במגילה: "ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים". דהיינו, המלך, הוא מלכו של עולם, הקב"ה, הסיר את טבעתו, הרומזת ל-ס' מסכתות התורה שבעל-פה, ונתן אותה "ויתנה להמן בן המדתא האגגי צרר היהודים", כדי שבגזרתו יגרום לישראל לקבל את ס'(=60) מסכתות התורה שבעל-פה באהבה וברצון.

ויש להוסיף, שהטעם שהמגילה מכנה את המן הרשע בתואר "צורר היהודים" הוא, שצורר הוא מלשון צרור וקשור. שכן, אחת הסיבות שבגללן נתעורר קטרוג על עם ישראל, היא על היותם מפורדים, ובלי שום אחדות, כמו שאמר המן הרשע: "ישנו עם אחד מפור ומפרד". ולכן, כדי לתקן פגם זה אמרה אסתר למרדכי: "לך כנוס את כל היהודים" - כדי לאחד אותם - כאיש אחד, בלב אחד. ומי גרם לאחדות זו? - המן הרשע, על-ידי גזירתו, ולכן נקרא "צורר היהודים", על שקשר וצרר בצרור אחד את כל היהודים, וגרם לאחדות בעם ישראל. לפי זה מובן, שמה שהסיר המלך העליון את טבעתו, הרומזת ל-ס'(=60) מסכתות התורה שבעל-פה הוא כדי שיגרום המן בגזרתו לקשר בין כל היהודים, שיקבלו כאיש אחד בלב אחד מרצונם הטוב את התורה שבעל-פה, יחד עם התורה שבכתב, כפי שהיה במעמד הר סיני ("ויחן שם ישראל" - ופרש רש"י: "כאיש אחד בלב אחד"). וכך זאת, כדי שהקידושין של המלך העליון וכנסת ישראל יהיו ברצון ובאהבה רבה. "ריח ניחוח אשה לה' הוא"

אמר הרב הצדיק רבי יעקב מאיר שקטר שליט"א, ראש ישיבת "שער השמים": בזהר הקדוש (רעיא מהימנא, עקב דף רע ב) מבאר כי המברך ברכה בכונה הרי הוא מגיש קרבן מנחה לקדוש ברוך הוא, ובכרט אס הקפיד שברכתו תענה ב"אמו". רמז נפלא לדברים נוכח ללמוד מהכתוב שלפנינו; המלים: "ריח ניחוח אשה לה' הוא" הן בגימטריה "מאה ברכות" (שחבי אדם לברך בכל יום).
"אין מדקדקין במעות פורים, אלא כל מי שפושט את ידו...נותנים לו".

ספר הרה"ק בעל "חידושי הר"ם" זיע"א: קבוצה של חסידים באה אל הבעש"ט הקדוש בתחינה ובבקשה, שיתפלל עליהם, להעביר מהם גזירה נוראה שנגזרה עליהם. התפלל, ולא נענה. ראה שהגזירה נחתמה, ושערי שמים נעולים. אמר להם הבעש"ט: "יש רק דרך אחת. סעו למקום פלוני, ותפנו לאדם ששמו כך וכך. ברכתו ברכה, והבטחתו הבטחה!".

מיד נסעו החסידים לאותו מקום, ושאלו, היכן מתגורר רבי פלוני. משהבינו אנשי המקום את שאלתם, פרוצו בצחוק גדול: "רבי! הוא אינו יודע צורת אות! מה לכם ולו?".

"באנו שיברכנו ונישע". הצחוק הפך ללעג: "הוא! שיברך! הן בעצמו אינו מברך, ואינו מתפלל!". נבוכו החסידים, ואמרו: "נשוחח עמו, מי יודע...". "ואיך תשוחחו עמו?" - המשיכו בני המקום להקשות - "הרי הוא תמיד שיפור, ואינו יודע בין ימינו לשמאלו...". מבוכתם גברה, אך חזקה עליהם פקודת רבם, הבעש"ט! התחננו, שבכל זאת יראו להם את מקום מושבו. לקחו אותם לבקתה עלובה ומסריחה בצחנה של שיכורים, ומצאוהו שם מתגולל בקיאו, בערפול חושים. המתינו עד שיתעורר. אך פקח את עיניו, הושיט ידו אל קנקן היין. מיד נגשו אליו, ובקשו ממנו שיברך אותם. צחק וגחך. שכן, מה לו ולהם? והרי רק לשותות הוא רוצה.

החסידים ראו עם מי "יש להם עסק", והרחיקו ממנו את הבקבוק. אמרו לו: "נקנה עבורך יין ישן וטוב, רק תברך!". האיש ברוך אותם בלהיטות, ובלבד שישקוהו. שלחו והביאו קנקן יין חדש. שתה, ומיד נרדם. והנה, ראה זה פלא, ברכתו עזרה, והגזירה שבשלה באו אכן התבטלה!

שבו האנשים אל הבעש"ט הקדוש, מלאים פליאה, ושאלו את רבם, מה קורה כאן?
אמר להם הבעש"ט: "בואו ואגלה לכם. האמת, יהודי זה הוא בור ועם הארץ, בלא תורה ובלא מצות. הולל ופוחז הנה. יום אחד הוא שמע, שבעיר הגדולה יש מקום פריצות והוללות לכל תאוה. נטל עמו את צרור כספו, ונסע לשם. בדרך, עבר במקום יישוב, ושמע קולות שועה, זעקות וקריאות קורעות-לב. תמה לפשרו, וספרו לו, שהעירה חילת הון לפריץ, דמי מיסים וחכירה. על-כן, אסר הפריץ את ראשיה, וגזר עליהם עינויים מרים ממות, והם זועקים בייסוריהם. נכמרו רחמיו, ונועד עם הפריץ. מסר לו את כל כספו, ופדה את השבויים. ותר על כל חלומות ההתהוללות וציפיות הנאות השוא, ושב על עקבותיו. מעשהו עורר רעש גדול במרום, וקצבו שכרו משמים: כל מה שיגזור - יקום!

אולם, המקטרג קטרג על-כך: ואם יגזור להחיות את המתים? ואם יגזור להביא הגאולה קודם זמנה? איך אפשר לתת לו כזה "נשק" יעיל, ללא שום הבחנה? הוא הרי יוכל לשנות סדרי בראשית...
החליטו להטיל אדם זה לשכרות, כדי שיהיה טרוד ביינו, מעורפל בגילופיו, ולא ידע מאומה. וכך לא יוכל לנצל כראוי את האפשרות שנתנה לו..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (כו' א')

יְדוּעַ הוּא שֶׁבְּפִרְשַׁת "תְּצִוָּה" שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַעֲיָא מֵהִימְנָא (=הִרְעָה הַנְּאֻמָּן), אֵינּוּ מוֹפִיעַ כְּלָל. וּמִי שִׁיחֲקוֹר וַיִּדְרוֹשׁ לְסִיבָה מוּזָרָה זוֹ, יִגְלֶה לְמַעֲשֵׂה, כִּי כְּאֲשֶׁר עִם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בַחֲטָא הָעֵגְלָה, בִּקְשׁ הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ לְאַבְדׁ חֲלִילָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, כְּפִי שְׁכָתוּב (לב' ט'-י'): "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: רְאִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קָשָׁה עֲרָף הוּא. וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וַיַּחַר אִפִּי בָהֶם וְאָכַלְם, וְאַעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל".

אוּלָּם, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הַמְנַהֵיג הַנְּאֻמָּן, עֲמֵד בְּפָרְץ, הַתְּפַלֵּל וּבִקְשׁ רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, וּבְסִיּוּם תְּפִילָתוֹ אָמַר לֵה' יִתְבָּרַךְ: "וְאִם אֵין, מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתֻבָּת". וְאָכֵן, דְּבָרֵינוּ הַתְּקִימוּ, וְהַבּוֹרָא מָחָה אֶת שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִפְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה". וּמְדוּעַ דּוֹקָא מִפְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה"?

הִנֵּה, בְּדִבְרֵינוּ שֶׁל מֹשֶׁה "מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתֻבָּת", הַמְלָה "מִסְפָּרָךְ" מוֹרַכְכַּת מִשְׁתֵּי מְלִים: מִסְפָּר כ' (=20), דְּהֵינּוּ מֵהַפְּרָשָׁה מִסְפָּר עֶשְׂרִים. וְאָכֵן, אִם נִסְפּוֹר כ' (=20) פְּרֻשִׁיּוֹת מִתְחִילַת חוּמְשׁ "בְּרֵאשִׁית", נִגִיעַ לְפִרְשַׁת "תְּצִוָּה", שֵׁם "נִמְחָק" (=אֵינּוּ מוֹפִיעַ) שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּפִי שֶׁבִקְשׁ "מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתֻבָּת". וּמִקְשָׁה עַל-כֵּךְ בְּעַל "חִידוּשֵׁי הַרִי"ם", וְאוֹמֵר: וְכִי בְּגִלְל שְׁמִשָּׁה מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְמַעַן יִשְׂרָאֵל מִגִּיעַ לוֹ עוֹנֶשׁ, שְׁלֵא יִזְכֹּר שְׁמוֹ בְּכָל פְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה"?

וְהַרִי הַזֶּהוּר הַקְּדוֹשׁ דּוֹקָא שֶׁבַח אֶת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְעוֹמַת נַח. שְׁהַרִי, בְּגִלְל שְׁנַח לֹא הַתְּפַלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ, נִקְרָא הַמְבוּל עַל שְׁמוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (יִשְׁעִיָה נד', ט'): "כִּי מִי נַח זֹאת לִי". אֲבָל, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא עָשָׂה כְּמוֹ נַח, אֲלֹא הַתְּפַלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ, וּמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם.

בְּעֵינֵין זֶה אוֹמֵר הַאֲרִיזוֹל, שְׁנַח הַתְּגַלְגַּל בְּמִשָּׁה רַבֵּנוּ כְּדִי לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר לֹא הַתְּפַלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ. וְלָכֵן, בַּחֲטָא הָעֵגְלָה מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְהַצִּילָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאוֹמֵר: "מְחַנֵּי נָא", שְׁפֵן "מְחַנֵּי" הֵם אוֹתִיוֹת "מִי נַח", כְּדִי לְתַקֵּן אֶת מָה שֶׁנִּקְרָא הַמְבוּל עַל שְׁמוֹ, מִחֲמַת שְׁלֵא הַתְּפַלֵּל עַל בְּנֵי דוֹרוֹ.

אִם כֵּן, מְדוּעַ נִעְנֶשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, בְּכֵךְ שְׁלֵא נִזְכֹּר שְׁמוֹ בְּכָל פְּרֻשַׁת "תְּצִוָּה"?

אֲךָ פְּשׁוּט וּבְרוּר, שְׂאִין כְּאֵן עֲנֶשׁ כְּלָל, אֲלֹא סִימָן, כְּדִי לְהִרְאוֹת לְעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁתְּפִילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לֹא שָׁבָה רִיקָם, וְקִים הַקַּב"ה (כְּאִילוֹ) אֶת בִּקְשָׁתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְלֹא נִזְכֹּר שְׁמוֹ בְּפִרְשַׁת "תְּצִוָּה". וְאֵין בְּזֶה עֲנֶשׁ, אֲלֹא, אֲדַרְבָּא – בְּפִרְשָׁה זוֹ מְזִכִּיר לָנוּ הַקַּב"ה אֶת גְּדֵל קְדוּשָׁתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַעֲיָא מֵהִימְנָא (=הִרְעָה הַנְּאֻמָּן), שְׁמָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְטוֹבַת כְּלָל יִשְׂרָאֵל לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם: "וְאִם אֵין – מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתֻבָּת". וְכֵדִי שְׁלֵא יִתְבַטְּלוּ דְּבָרֵינוּ לְגַמְרִי, לֹא הַזְכִּיר הַקַּב"ה אֶת שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּפִרְשָׁה זוֹ.

בִּיאוֹר נִפְלָא נּוֹסֵף מִבֵּיא בְּעַל "חִידוּשֵׁי הַרִי"ם", הַאֲוֵמֵר, שְׁבִאוֹר עֵינֵין זֶה הוּא עַל-פִּי מָה שְׁמַצִּינוּ בְּגַמְרָא (בְּבִא קָמָא סא'), בְּדִבְרִים שְׂאֵמֵר דּוֹד הַמֶּלֶךְ: "כֵּךְ מְקוֹבְלָנִי מִבֵּית דֵּינּוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הַרְמַתִּי: כֹּל הַמוֹסֵר עֲצָמוֹ לְמוֹת עַל דְּבָרֵי תוֹרָה – אֵין אוֹמְרִים דְּבַר הֶלְכָה מִשְׁמוֹ".

וְלְכַאוּרָה, אוֹמֵר "חִידוּשֵׁי הַרִי"ם", קָשָׁה הַדְּבַר גַּם כְּאֵן: וְכִי מְדוּעַ מִגִּיעַ עוֹנֶשׁ לְמִי שְׁמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, שְׁלֵא יֹאמְרוּ הֶלְכָה מִשְׁמוֹ?

אֲךָ בִּאוֹר הָעֵינֵין הוּא כֵּךְ: הִנֵּה, כֹּל תְּלַמִּיד חֲכָם, הַמְתַּיְגַע עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וּמְחַדֵּשׁ חִידוּשֵׁי הֶלְכָה, לְמִרוֹת הַיּוֹתוֹ דְּבוּק עִם הַתּוֹרָה, עֲדִין גּוֹפֵן חוֹצֵץ בֵּינּוּ וּבֵין הַתּוֹרָה, וְלָכֵן נַחֲשָׁב הוּא לְדְבַר בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ, וְשִׁיךְ לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ עַל הֶלְכָה זוֹ אוֹ אַחֲרֶת.

אוּלָּם, הַמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וְכֹל חַיּוֹתוֹ נִדְּבַקַת בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַד שֶׁהוּא מִמֶּשׁ מִתְבַּטֵּל, וְאֵינּוּ נַחֲשָׁב לְדְבַר בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ, וְהוּא כְּלוֹ עֲצֵם הַתּוֹרָה – אֵין אוֹמְרִים הֶלְכָה מִשְׁמוֹ, כִּי הוּא אֵינּוּ נַחֲשָׁב לְמַמְשׁוֹת. וְכֵךְ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, אִישׁ הָאֱלֹקִים, שְׁהִיָּה דְּבוּק בְּדִבְקוֹת רַבָּה בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּבַחֲטָא הָעֵגְלָה מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל –

בְּאוֹמְרוֹ: "מִחֲנִי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ" – הִנֵּה, נִתְעַצֵּם הוּא כָּל-כָּף עִם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה עֲצָם אַחַת עִם הַתּוֹרָה, וְלָכֵן לֹא שִׁיךְ לְהִזְכִּיר אֶת שְׁמוֹ כָּלֵל, כִּי אִם בְּלִשׁוֹן נִסְתָּר.
 "וְהַטּוֹר הַשְּׁלִישִׁי לָשֵׁם שָׁבוּ וְאַחֲלָמָה" (כח' יט')

חֲסִיד מַחְסִידֵי גוֹר שָׂאֵל פְּעַם אֶת בַּעַל הַ"חִידוּשֵׁי הָרִי"ם": בְּתֵי הַגִּיעָה לְפָרְקָהּ, בְּשַׁעַת טוֹבָה וּמוֹצָלַחַת, וּמִדְּבָרִים בְּהַ נִכְבְּדוֹת עִם בַּחוּר מְצוּיָן, כְּלִיל הַמַּעֲלוֹת. אֲלֵא, שֵׁשׁ אֵיזָה פְּסוּל בְּמִשְׁפַּחְתּוֹ... אַחִיו שֶׁל הַמַּחְוֹתָן הוּא "מִשְׁכִּיל", שִׁיזָּא לְתַרְבוֹת רָעָה. הָאֵם לְהִסְכִּים לְשִׁדוּךְ, אוֹ לֹא?

הַשִּׁיב לוֹ בַּעַל "חִידוּשֵׁי הָרִי"ם": הִנֵּה, קָרָאנוּ בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ, פִּרְשַׁת "תְּצוּהָ", אֶת הַפְּסוּק: "לָשֵׁם שָׁבוּ וְאַחֲלָמָה". כְּלוֹמֵר "לָשֵׁם שָׁבוּ" – אֵל הַשֵּׁם שָׁבוּ – שֶׁבְּמַחְוֹתָן עֲצָמוֹ – צָרִיךְ לְהִבִּיט.

אוּלָּם, "וְאַח-לָמָה" – לָמָה זֶה תְּבִיט אֶל הָאֵח? אִם עֲנָף אֶחָד מִן הָאֵילָן נוֹבֵל וְנִכְרַת, אֵין זֶה מַעֲיֵד כָּלֵל עַל טִיבוֹ שֶׁל הַשָּׂרֵשׁ... ("וְכָל הַמַּאֲמִינִים")

"לְהַעֲלֵת נֵר תְּמִיד"

כָּתַב הַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ: "לְהַעֲלֵת נֵר תְּמִיד" – מִכָּאֵן רָמְזוּ שְׁתֵּמִיד לֹא יַחֲסֵר הַדְּלָקַת נֵר. וְאֵף שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, מִכָּל מְקוֹם מְצוּהָ הִיא לְהַדְּלִיק נֵר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, שֶׁנִּקְרָא מִקְדָּשׁ מְעַט, וַיְהִיָּה דוֹלֵק עָרַב וּבִקְרָב בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּמְקוֹם עֲבוֹדַת הַקְּרַבְנוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

"וְהַטּוֹר הָרְבִיעִי תְּרִישִׁי וְשֵׁהם וַיִּשְׁפֹּה" (כח' כ')

בְּפְסוּקִים הַקְּדוּמִים, שֶׁבָּהֶם הַתְּפָרְשׁוּ שְׁמוֹתֵיהֶן שֶׁל אַבְנֵי הַחֹשֶׁן, נוֹסְפָה ו' הַחֲבוּר רַק לָשֵׁם הָאֶבֶן הָאַחֲרוֹנָה, כְּפִי כְּלָלִי הַדְּקָדוּק הַמְּקַבְּלִים. אִם כֵּן, מִדּוּעַ כָּאֵן הוֹסִיפָה הַתּוֹרָה אֶת הָאוֹת ו' גַּם לְאֶבֶן הָאֲמֻצָּעִית (= "וְשֵׁהם וַיִּשְׁפֹּה")?
 בְּאֵר הַ"מִּשְׁךְ חֲכָמָה": בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת (טו', ב') הַזֵּהִירָה הַגְּמָרָא, שֶׁבַעֲת שְׁקוּרָאִים בְּקָרִיאת שְׁמֵעַ שְׁתֵּי מְלִים סְמוּכוֹת, שֶׁהָאוֹת הָאַחֲרוֹנָה בְּמִלָּה הָאֶחָת זֶהָ לְאוֹת הָרֵאשׁוֹנָה בְּמִלָּה שְׁלֹאחֶרֶהָ, יֵשׁ לְהַקְפִּיד לְהַפְסִיק בֵּין תְּבָה לְתְּבָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִקְרָאוּ יַחַד כְּמִלָּה אַרְכָּה, כְּגוֹן: "עֲלִבְבָךְ", "בְּכָלִבְבְּךְ", "וְאַבְדַּתְמָהֲרָה", וְעוֹד.

לְפִי זֶה, אֲפֹשֶׁר לֹמַר, כִּי אֵף כָּאֵן הוֹצֵרָה הַתּוֹרָה לְהַפְרִיד בֵּין "תְּרִישִׁי" לְ"שֵׁהם" עַל יְדֵי הָאוֹת ו', כְּדִי שֶׁלֹּא יִקְרָאוּ כְּאֶבֶן אַחַת "תְּרִישִׁישֵׁהם".

"וְהִיָּה פִי רֵאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שֶׁפֶה יְהִיָּה לְפִיו סְבִיב מַעֲשֶׂה אֶרֶג כְּפִי תַחְרָא יְהִיָּה לוֹ לֹא יִקְרַע" (כח' לב')

רַבְּנוּ יוֹסֵף חַיִּים מְבַגְּדָד דְּרַשׁ פְּסוּק זֶה כְּמוֹסֵר עַל חֲשִׁיבוֹת הַכּוֹנֵנָה בְּתַפְלָה, וְכֵךְ בְּאֵר: "וְהִיָּה פִי רֵאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ" כְּאֲשֶׁר הַכּוֹנֵנָה שֶׁבְּרֵאשׁ הָאָדָם, תִּשְׁאָר בְּתוֹכוֹ. וְאוֹתָהּ הַכּוֹנֵנָה לֹא תִסַּח בְּמַחְשְׁבוֹת זְרוֹת, בַּעַת שֶׁ"שִׁפְפָה יְהִיָּה לְפִיו סְבִיב", כְּאֲשֶׁר שִׁפְתוֹתָיו שֶׁל אָדָם מְרַחְשׁוֹת אֶת מְלוֹת הַתְּפִלָּה. אֲזִי מְבַטֵּחַ לוֹ שֶׁ"לֹא יִקְרַע" תְּפִלָּתוֹ תִתְקַבֵּל בְּשְׁלֵמוֹת וְתַעֲלֶה לְרָצוֹן לְפָנֵי אֲדוֹן כָּל.
 "וְעַשִׂיתָ מִשְׁבַּצַּת זָהָב"

לֹא נִיתֵן לְהַבִּין וְלְהַעֲרִיךְ, מַהִי מַעֲלָתוֹ הַעֲצוּמָה שֶׁל הָאָדָם הַמְרַבָּה בְּמַעֲשֵׂי צְדָקָה וְחֶסֶד. לְהִלֵּן סִיפּוֹר מוּפְלָא, שֵׁשׁ בְּפֹחוֹ לְהַבְהִיר לָנוּ בְּמַעַט אֶת הַתְּמוּנָה... הַרְה"ק הַרַב מְרַדְכִי טְבַרְסְקִי זצ"ל, הִידוּעַ גַּם כִּי"מִגִּיד מְצִירְנוֹבִיל" זִיע"א, נִתֵן פְּתַק בִּידֵי אָדָם, שֶׁשָּׁכַב עַל עֶרֶשׁ דָּוִי, וּבִקְשׁוֹ שֶׁיַּעֲבִירוּ בְּעוֹלָם הָאֶמֶת לִידֵי אֲבִיו, הַרְה"ק מְנַחֵם נַחוּם טְבַרְסְקִי זצ"ל (בַּעַל "מְאוֹר עֵינַיִם" זִיע"א, וּמִיָּסֵד חֲסִידוֹת צִירְנוֹבִיל).

לְאַחַר תְּקוּפָה אֲרוּכָה, בָּא אוֹתוֹ נְפֻטָר בְּחָלוּם אֶל הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ, וְסִפֵּר לוֹ אֶת קוֹרוֹתָיו בְּעוֹלָם הָעֲלִיוֹן. מִיָּד בְּהִגִּיעוֹ לָשֵׁם, אָמַר שֵׁשׁ לוֹ מִכְתָּב לְמַסּוֹר לְבַעַל הַ"מְאוֹר עֵינַיִם". אוּלָּם, שָׁם אָמְרוּ לוֹ, שֶׁלֹּא נִיתֵן לְהִגִּיעַ אֵלָיו, מֵאַחַר וּמִקוֹמוֹ גְּבוּהָ מְאֹד בְּעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְאֵין אֲפֹשְׁרוֹת לְהַעֲבִיר לוֹ אֶת הַמִּכְתָּב.

כְּעַבּוֹר שְׁנַתִּים, בְּעוֹד הַשְּׁלִיחַ יוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה, הַכְּרִיזוּ לְמַעֲלָה, כִּי נְפֻטָר עֲתָה צְדִיק בַּעַל צְדָקָה וְחֶסֶד מִבְּרִדְצִיּוֹב, וְשֵׁמוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲלִיעֶזֶר. וְכָל בַּעֲלֵי הַצְּדָקָה יִצְאוּ לְקִרְאָתוֹ, וּבְתוֹכָם יִצָּא גַם הַ"מְאוֹר עֵינַיִם" זִיע"א, אֲשֶׁר הָיָה מְפוֹרָסָם בְּגִדְל מַעֲשֵׂי הַצְּדָקָה וְחֶסֶד שְׁלוֹ. בְּאוֹתָהּ הַזְּדַמְנוֹת אָמְרוּ לְאוֹתוֹ נְפֻטָר, שֵׁשׁ לוֹ אֲפֹשְׁרוֹת לְהַעֲבִיר אֶת הַמִּכְתָּב, וְאֶכֶן כֵּךְ עָשָׂה. מַעֲשֶׂה זֶה סִפֵּר הַמְּגִיד הַקְּדוּשׁ לְבָנוּ, הַרְה"ק ר' דָּוִד טְבַרְסְקִי זִיע"א (מִיָּסֵד חֲסִידוֹת טוֹלְנָא), אֲשֶׁר הַשְּׁתַדֵּד עִם כָּלָה מְצַאֲצָאִי אוֹתוֹ בַּעַל צְדָקָה, ר' יְהוֹשֻׁעַ אֲלִיעֶזֶר מִבְּרִדְצִיּוֹב, שֶׁלְקִרְאָתוֹ יִצְאוּ בְּעוֹלָם הָאֶמֶת כָּל בַּעֲלֵי הַצְּדָקָה וְחֶסֶד, וּבְכָלֵם בַּעַל הַ"מְאוֹר עֵינַיִם"...

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לךְ וְהִכִּיתָ אֶת עֲמֶלֶק" (שמואל א' טו' ג')

על מה שצוה הקב"ה את שאול המלך: "לךְ וְהִכִּיתָ אֶת עֲמֶלֶק וְהִחַרְמְתָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד אִשָּׁה מֵעַלְל וְעַד יוֹנֵק..."

אומרים חז"ל שאכן, שאול המלך יצא למלחמת חורמה כנגד עמלק, אך נכשל במילוי תפקידו למחות את זכר עמלק מתחת השמים, כפי שכתוב: "וַיֵּךְ שְׁאוּל אֶת עֲמֶלֶק... וַיַּחֲמַל שְׁאוּל וְהָעַם עַל אֲגָג (מלך עמלק)... וַיָּבֵא שְׁמוּאֵל אֶל שְׁאוּל, וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הַקִּיַּמְתִּי אֶת דְּבַר ה'... וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע ה' אֶת מַמְלַכּוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם וּנְתַנָּה לְרַעַךְ הַטּוֹב מִמֶּךָ."

ולכאורה, ענין זה, ששאול המלך חטא ועבר על דבר ה' (כאשר חמל על אגג) הוא פלא פלאים. שכן, אמרו חז"ל בגמרא (יומא כב'): "בן שנה שאול במלכו" – אמר רב הונא, כבן שנה – שלא טעם טעם חטא, ועוד אמרו שם: "מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול? מפני שלא היה בה שום דופי, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: אין מעמידין פרנס על הצבור, אלא אם כן קפה של שרצים תלויה לו מאחוריו, שאם תזוח דעתו עליו, אומרים לו: תזור לאחוריק".

אם כן, איך יתכן ששאול המלך, משיח ה', שלא טעם טעם חטא, ולא היה בו שום דופי, עבר על ציווי ה', וחמל על אגג מלך עמלק? וביותר יש לתמונה, איך אמר שאול לשמואל, כשראהו: "ברוך אתה ליהוה הקימתי את דבר ה'?" והלא ברור שהוא לא קים את דבר ה', בהשאירו את אגג, מלך עמלק, בחיים.

ביאור עמוק ונפלא על-כך מביא לנו בעל חידושי הרי"ם (כפי ששמע מהרה"ק ר' ישראל מרוזין זיע"א): אמרו חכמינו ז"ל: שעל-ידי שהשאיר שאול את אגג בחיים, יצא ממנו המן בן המדתא, כמבואר במדרש (אסתר רבה פתיחה סימן ז'): "ר' לוי פתח (כתוב בתורה (במדבר ל"ג)): 'ואם לא תורישו(=תשמידו) את ישבי הארץ מפניכם, והיה אשר תותירו מהם (יהיו לכם) לשפים(=יתדות) בעיניכם ולצנינים(=לקוצים) בצדיכם', (ופסוק זה) מדבר בשאול (המלך). בשעה שאמר לו שמואל (שמואל א', ט"ו): 'עתה לך והכיתה את עמלק...' (לא עשה שאול כן, אלא) ויחמל שאול והעם על אגג. והא צמחא קימא מיניה(=ומדבר זה יצא רשע), שהוא עושה לכם דברים קשים, (שהם בבחינת) 'לשפים(=יתדות) בעיניכם ולצנינים(=לקוצים) בצדיכם'. ואיזה זה(=ומי הוא זה)? זה המן, שאמר להשמיד להרוג ולאבד (את היהודים)".

וכן מצינו בגמרא (מגילה יג'), שכנסת ישראל התלוננה על שאול המלך, שגרם לכל הצרה של המן הרשע: "דלא קטלי שאול לאגג דאתיליד מינה המן דמצער לישראל" (=בגלל שהשאיר שאול את אגג בחיים, יצא ממנו המן, שצער את ישראל). וזאת, משום שבאותו לילה שהשאיר שאול את אגג בחיים, נתעברה ממנו שפחה בבית האסורים, ונולד ממנה המדתא האגגי, אביו של המן הרשע.

וממשיך בעל חידושי הרי"ם ואומר: הנה אמרו חז"ל, שעל-ידי גס פורים, קבלו ישראל את התורה מאהבה, כמבואר בגמרא (שבת פח'): "ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם(=על ישראל) את ההר כגיגית(=העמיד את ההר עליהם), ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה – מוטב. ואם לאו – שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא".

ופרש רש"י זצ"ל, ואמר: "מכאן מודעא רבה לאורייתא" – "שאם יזמינם (הקב"ה) לדין (וישאל אותם) למה לא קימתם מה שקבלתם עליכם? יש להם תשובה (לישראל לומר), שקבלוה(=את התורה) באונס".

אולם, מסיים רבא, "אף-על-פי-כן הדור קבלוה(=ישראל את התורה) בימי אחשוורוש. דכתיב (אסתר ט'): 'קימו וקבלו היהודים' – "קימו מה שקבלו כבר".

נמצא לפי זה, שלפני פורים היתה קבלת התורה בכפייה, כפי שאמרו חז"ל: "כפה הקדוש ברוך הוא עליהם(=על

ישראל) את ההר כגגיית". אבל, על-ידי גס פורים, כאשר הציל הקב"ה את ישראל מגזרתו של **המן** האגלי, קבלו ישראל עליהם את **התורה** מרצונם, ובאהבה רבה. לפי זה, אומר הרה"ק מרוזין זיע"א, מובנת היטב טעותו של שאול, בחרה ה'. שכן, שאול המלך ראה ברוח הקדש, שעל-ידי שישאיר את **אגג** מלך עמלק בחיים, יתגלגל מזה שיקבלו ישראל את **התורה** מאהבה. ולכן, כשראה שאול את שמואל, אמר לו: "הקימתי את דבר ה'" - דהינו, על-ידי שהשאירתי את **אגג** מלך עמלק בחיים, הקימתי את **התורה**, שהיא דבר ה'. שהרי, על-ידי כך גרמתי שיקבלו ישראל את **התורה** מאהבה. (אלו הם תכן דבריו הקדושים של הרה"ק מרוזין).

אולם, לפי זה יש לנו לשאול, מדוע **נענש** שאול על-כך, כמו שכתוב "ויאמר אליו שמואל קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעה הטוב ממך"?

אלא שהתשובה על-כך היא פשוטה: למרות שראה שאול ברוח קודשו, שהשאירתי **אגג** מלך עמלק בחיים תביא לכך שיקבלו את **התורה** מאהבה, לא היה צריך לשנות ממה שצוהו הקב"ה כמלוא הנימה. וזאת, כפי שמצינו בגמרא על חזקיה המלך, שהיה צדיק, ולא התחתן, כדי לא להביא ילדים לעולם, מפני שראה ברוח קודשו שיצאו ממנו בנים רשעים, כפי שמובא בגמרא (ברכות י'): "בימים ההם חלה חזקיהו למות, ויבוא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא, ויאמר אליו, כה אמר ה' צבאות, צו לביתך, כי מת אתה, ולא תחיה"... "מת אתה" - בעולם הזה, ו"לא תחיה" - לעולם הבא. אמר ליה (שאל חזקיהו את הנביא ישעיהו), מאי כולי האי? (=על מה ולמה נגזר עלי כף?). אמר ליה (אמר לו הנביא ישעיהו): משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה (ענה לו המלך חזקיהו): משום דחזאי לי (=ראיתי) ברוח הקדש, דנפקי מנאי בגין דלא מעלי (=שיוצאים ממני בנים לא כשרים). אמר ליה (ישעיהו): בהדי כבשי דרחמנא למה לך (=למה לך להיפגס לסתרי הקב"ה)? מאי דמפקדת, אבעי לך למעבד! ומה דניחא קמי קודשא בריך הוא לעביד (=מה שאתה מצוה - אתה צריך לקים. ומה שנוח לפני הקב"ה - הטוב בעיניו יעשה). כמו כן, גם כאן, למרות שראה שאול המלך ברוח הקדש, שעל-ידי חמלתו על **אגג**, יתגלגל מזה שיקבלו ישראל את **התורה** מאהבה - לא היה צריך לשנות מאומה מדבר ה' (כפי שנאמר לו: "ולא תחמל עליו"), והיה צריך להרוג את **אגג**, כפי שצוה אותו הקב"ה. והרבה דרכים יש למקום ברוח הוא, איך לסובב ולגלגל כך, שיקבלו ישראל את **התורה** מאהבה.

"כל מי שהוא פושט את ידו ליטול נותנים לו"

על מצות מתנות לאביונים, שנינו בגמרא (ב"מ עח'): "אין מדקדקין במעות פורים, אלא כל מי שהוא פושט את ידו ליטול - נותנים לו". וכך נפסק להלכה בטור ובשלחן ערוך (או"ח סימן תרצ"ד, ס"ג): "אין מדקדקין במעות פורים, אלא כל מי שהוא פושט את ידו ליטול - נותנים לו". בספר ליקוטי הרי"מ (פורים), מובאים דברי הרי"מ, שאמר פעם בסעודת פורים: "פורים - זמן רצון לכל, שעת רעוא דרעוא (=רצון שברצון). כל אחד יכול לפעול אצל השם יתברך, שימלא משאלות לבו לטובה. והלכה מפורשת בשלחן ערוך: 'אין מדקדקין במעות פורים, אלא כל מי שהוא פושט את ידו ליטול - נותנים לו'".

ביאור דבריו הקדושים הוא, שמה שנפסק להלכה למטה, בעולם הזה, ש"אין מדקדקין במעות פורים", הוא משום שפך גם ההנהגה בפורים למעלה בשמים, והקב"ה אינו מדקדק, אם המבקש ראוי לכך או לא. אלא, כל מי שפושט ידו לבקש מהקב"ה בפורים - ממלאים לו כל משאלות לבו.

אולם, כדי לעורר הנהגה זו (שכל מי שפושט ידו לבקש מהקב"ה בפורים - ממלאים לו כל משאלות לבו), צריך לעשות דבר טוב למטה בעולם הזה. וזאת, כמבואר בזהר הקדוש (וארא לא'): ב"אתערוותא דלתתא אתער דלעילא" (=רק לאחר התעוררות מלמטה יש **התעוררות** מלמעלה).

לכן קבעו את ההלכה למטה בעולם הזה, ש"כל מי שהוא פושט את ידו ליטול - נותנים לו" - כדי שעל-ידי כך נעורר הנהגה זו למעלה, והקב"ה ימלא כל משאלותינו לטובה.

על דרך זו מובא בגמרא בספרי הקדושים (מובא בספר "שער יששכר"), מה שכתוב במגילה (ה', ו'): "ויאמר המלך לאסתר במשתה היין: מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעשי".

דהינו, "ויאמר המלך (=מלכו של עולם) לאסתר (=כנסת ישראל), במשתה היין (=של פורים): מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעשי" - כל מה שאנו שואלים מהקב"ה - נותנים לנו.

(יש קבלה מרבתינו, שבכל מקום במגילת אסתר שכתוב "**המלך**" בלבד, הפונה היא **למלך מלכי המלכים**, הקב"ה, ובכל מקום שנאמר "**המלך** אחשוורוש", הפונה לאחשוורוש ממש, כפי שמובא גם בזהר הקדוש: "...ובכל אתר (=מקום) (שבו נכתב במגילה) **המלך** סתם - דא (=זה) **הקב"ה**...").

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאֵתָה תְצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זֵית זָךְ כְּתִית לַמָּאוֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד" (כז' כ')

הַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ "יֵיטֵב לֵב" מְפָרֵשׁ, שֶׁבְּפִסּוֹק "וְאֵתָה תְצַוֶּה..." יֵשׁ רְמֵז וְעֵצָה טוֹבָה, אֵיךְ יִכּוֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְזַכּוֹת לְעֶסוֹק בְּתוֹרָה לְשָׂמָה - דְּהֵינּוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם.

הֵנָּה, אוֹמֵר ה'"יֵיטֵב לֵב", יְדוּעַ שֶׁהַדְּלָקָה הַמְנוּרָה רוֹמְזֶת לְחֻכְמָה, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (ב"ב כה'): "הַרוֹצֵה שְׂחִיפִים - יְדָרִים, וְסִימְנָה (=וְהִסִּימֵן לְכַף הוּא): מְנוּרָה בְּדָרוֹם" (הַמְנוּרָה הַיְתָה בְּצַד הַדְּרוֹמִי שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ). אִם כֵּן, אוֹמֵר ה'"יֵיטֵב לֵב", וְהַמְנוּרָה רוֹמְזֶת לְחֻכְמָה, אֲזִי שְׁמֹן הַזֵּית שֶׁבָּה רוֹמֵז לְעֶסֶק הַתּוֹרָה. וְהֵנָּה, אֲמָרוּ חֲזו"ל, שֶׁהַעֲצָה הַיְעוּצָה לְאָדָם כְּדֵי שְׂיִזְכֶּה לְעֶסוֹק בְּתוֹרָה לְשָׂמָה הִיא, שְׂיִזְבִּיק עֲצֻמוֹ בְּמִדַּת הַעֲנָוָה. שְׁכֹן, אָדָם בַּעַל מִידַת עֲנָוָה אֲמִיתִית, מְגַדֵּל עֲנוּתוֹתָיו, אֵינּוּ מְצַפֶּה לְשָׂכָר עַל לִימוּדוֹ, וּבְהִכָּרַח שְׂעֵסוֹק בְּתוֹרָה לְשֵׁם שְׁמַיִם, כְּפִי צִוָּה הַבּוֹרָא.

וְעַל-כֵּן רְמֵז הַכְּתוּב: "וְאֵתָה תְצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - אֵתָה, מְשָׂה, שֵׁשׁ בְּדָ אֵת מִידַת הַעֲנָוָה (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְהָאִישׁ מְשָׂה עָנּוּ מֵאֵד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה") - "תְצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", שֶׁ"וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ" - שְׂיִקְחוּ אֶת מִידַתָּךְ, מִידַת הַעֲנָוָה, וְעַל-יְדֵי כֵן יִזְכּוּ ל'"שְׁמֹן זֵית זָךְ..." - דְּהֵינּוּ לְעֶסוֹק בְּתוֹרָה לְשָׂמָה - לְשֵׁם שְׁמַיִם.

וְהֵנָּה, עַל גְּדוּלַת מִי שְׂעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשָׂמָה, כְּתוּב בְּגִמְרָא (סְנַהֲדְרִין צ"ט): "אֲמַר רַבִּי אֶלְפִסְנָדְרִי: כָּל (אָדָם) הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשָׂמָה (=לְשֵׁם שְׁמַיִם), מְשִׂים (=עוֹשֶׂה) שְׁלוֹם בְּפִמְלֵיָא שֶׁל מַעְלָה וּבְפִמְלֵיָא שֶׁל מַטָּה..." וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין אֵת כּוֹנֵת חֲזו"ל: וְכִי אֵיזָה שְׁלוֹם עוֹשֶׂה אוֹתוֹ אָדָם בְּפִמְלֵיָא שֶׁל מַעְלָה וּבְפִמְלֵיָא שֶׁל מַטָּה?

נִקְדִים לְבָאֵר מֵאֲמַר חֲזו"ל, שֶׁלְכַאוּרָה נִרְאָה תְמוּהָ מְאֹד. כְּתוּב בְּגִמְרָא (חַגִּיגָה ד'): "רַב יוֹסֵף, כִּי הָוָה מְטִי לְהֵאִי קָרָא בְכִי... (=רַב יוֹסֵף, כְּשֶׁהָיָה מְגִיעַ לְמִקְרָא - "וַיֵּשׁ נִסְפָּה (=מַת) בְּלֵא מְשֻׁפֵּט" (מְשַׁלֵּי יג') - הָיָה בּוֹכָה). (אֲמַר רַב יוֹסֵף): וּמִי אֵיכָא אֵינִישׁ דְּאִזִּיל בְּלֵא זְמַנִּי? (=הָאֵם יֵשׁ מִי שֶׁנִּפְטָר מִן הָעוֹלָם לְפָנֵי זְמַנּוֹ?) וּמְשִׁיבָה הַגִּמְרָא, שְׂאֲכֹן יֵשׁ דְּבָר כְּזֶה!...

וּמִבִּיאָה הַגִּמְרָא מְעַשֶׂה עַל רַב בִּיבֵי בַר אֲבִי, שֶׁרְאָה פַעַם **שְׂמֵלֶאֱד הַמּוֹת** לּוֹקַח אָדָם מִן הָעוֹלָם טָרֵם זְמַנּוֹ. אֲמַר רַב בִּיבֵי לְמֵלֶאֱד הַמּוֹת: וְכִי יֵשׁ לְכֶם רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת כְּכֶה? עֲנָה לוֹ מֵלֶאֱד הַמּוֹת: כֵּן! שְׁהָרִי כְּתוּב: "וַיֵּשׁ נִסְפָּה (=מַת) בְּלֵא מְשֻׁפֵּט". אֲמַר לוֹ רַב בִּיבֵי: וּמָה עוֹשִׂים עִם אוֹתָן הַשְּׂנִים שֶׁנִּשְׂאָרוּ לְאוֹתוֹ אָדָם לְחַיּוֹת? עֲנָה לוֹ מֵלֶאֱד הַמּוֹת: אִם יֵשׁ תְּלַמִּיד חָכֵם שֶׁמְעַבִּיר עַל מִידוּתָיו (=שְׁסוֹלַח לְכָל הַמִּתְקוּטָטִים וְהַמְכַעֲסִים אוֹתוֹ) - בְּזָכוֹת זֶה מוֹסִיפִים לוֹ אֵת אוֹתָן הַשְּׂנִים הַלְלוֹ, שֶׁנִּלְקַחוּ מֵאוֹתוֹ אָדָם שְׂמַת קוֹדֵם זְמַנּוֹ.

וְהֵנָּה, יֵשׁ לְתַמוּהָ מְאֹד עַל מֵאֲמַר זֶה שֶׁל הַגִּמְרָא: וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לוֹמֵר, שֵׁשׁ חֵס וְחִלְלָה אָדָם שֶׁנִּסְפָּה בְּלֵא מְשֻׁפֵּט! הֲלֹא זֶה סוֹתֵר יְסוּד גְּדוֹל בְּאֲמוּנַת ה', כְּפִי שֶׁמְצִינּוּ בְּתוֹרָה הַקָּדוּשָׁה (דְּבָרִים ל"ב, ד'): "הַצּוֹר תְּמִים פִּעְלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מְשֻׁפֵּט אֶל אֲמוּנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וַיִּשֶׁר הוּא". וְאֵיךְ יִתְכַן לוֹמֵר "וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֵא מְשֻׁפֵּט"? וְעוֹד צָרִיךְ לְהַבִּין, מִדּוּעַ נוֹתְנִים אֵת הַשְּׂנִים שֶׁנִּחְסְרוּ מֵאוֹתוֹ אָדָם שְׂמַת טָרֵם זְמַנּוֹ, דּוֹקָא לְתַלְמִיד חָכֵם שֶׁמְעַבִּיר עַל מִידוּתָיו?

נִרְאָה לְיֵשֵׁב כָּל זֹאת, עַל-פִּי מָה שֶׁאֲמָרוּ חֲזו"ל פְּעָמִים רַבּוֹת, שֶׁאִין הָעוֹלָם מְתַקֵּם, אֲלֵא עַל עֶסֶק הַתּוֹרָה, כְּפִי שֶׁשְּׂנִינּוּ בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זָרָה ג'): "מֵאִי דְכְּתִיב (=מָהִי כּוֹנֵת הַכְּתוּב) 'וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בְקָר יוֹם הַשְּׁשִׁי' - מְלַמֵּד, שֶׁהַתְּנָה הַקַּב"ה עִם מְעַשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְאֲמַר: אִם יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין אֵת תּוֹרָתִי - מוֹטֵב, וְאִם לֹא - אֲנִי אֲחִזֵּר אֶתְכֶם לְתַהוֹ וְבַהוֹ". וְכֵן כְּתוּב בְּיִרְמְיָהוּ: "כֹּה אָמַר ה': אִם לֹא **בְּרִיתִי (=תּוֹרָתִי)** יוֹמֵם וְלַיְלָה, חֲקוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׂמַתִּי".

נִמְצָא לְפִי זֶה, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינּוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, אִין לוֹ זְכוּת לְחַיּוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהָרִי הָעוֹלָם קָיָם וְעוֹמֵד בְּזָכוֹת הַתּוֹרָה. וְלָכֵן, בְּהִכָּרַח (=בְּרוּר הַדְּבָר) שְׂעִיקָר חַיּוֹת הָאָדָם, שֶׁאֵינּוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, הוּא בְּזָכוֹת אוֹתָם תְּלַמִּידֵי חֻכְמִים, הַיּוֹשְׁבִים וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה יוֹמֵם וְלַיְלָה, וּבְכַף מְקַיְמִים אֵת הָעוֹלָם. וְכַף הוּא הַדְּבָר גַּם עִם הַנְּשִׂים. שְׁכֹן, עֵיקָר חַיּוֹתָן בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּזָכוֹת שֶׁהֵן מְסִיעוֹת לְבַעֲלֵיהֶן לְעֶסוֹק בְּתוֹרָה, וּמְגַדְלוֹת אֵת יְלָדֵיהֶן לְתוֹרָה וְלַעֲבוּדַת ה'. אֲבָל, אִם אִין לָהֶן חִלְלָה זְכוּת זוֹ, אוֹ אִז עֵיקָר חַיּוֹתָן בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא בְּזָכוֹת

וימעתה נבין במעט קט את מאמר חז"ל - "ויש נספה(=מת) בלא משפט". שכן, לפעמים ישנו תלמיד חכם, שעוסק בתורה ובעבודת ה', ובזכותו קינם העולם. אולם, מטעם הידוע רק לבורא, יתברך שמו, לא נקצבו לתלמיד חכם זה אריכות ימים ושנים.

לעומתו יש אדם, שאינו עוסק בתורה, או אשה שאיננה מסייעת לבעלה או לבניה לעסוק בתורה. הנה, במקרה זה ישנה רשות למלאך המות לקחת את אותו השנים של אותו אדם שאינו עוסק בתורה, ולתתם לאותו תלמיד חכם, שהגיע זמנו להסתלק מן העולם, כדי שימשיך לחיות.

והנה, ידוע שהתורה נקראת "משפט", כמו שכתוב: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניך" , וכן כתוב (שמות טו, כה): "שם שם לו חק ומשפט...". על-כן זוהי פונת הפסוק: "ויש נספה(=מת) בלא משפט" - אך ישנו אדם שנספה(=מת) מן העולם לפני זמנו. וזאת, כיון שהוא "בלא משפט" - בלי תורה(=שאינו עוסק בתורה, שנקראת "משפט"), ולכן אין לו זכות לחיות בעולם הזה.

אך עדין צריכים אנו ביאור, מדוע נותנים את השנים, שנלקחו מאדם שאינו עוסק בתורה, דוקא לתלמיד חכם, שמעביר על מידותיו? והרי כתוב על התורה הקדושה (משלי ג): "אך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד". הנה, כתוב במפורש שהתורה נותנת "אך ימים". אם כן, מדוע צריך למסור את השנים שנלקחו מאדם שמת טרם זמנו, לתלמיד חכם שמעביר על מידותיו? והרי ממילא יש לו אריכות ימים ושנים, שהרי הוא עוסק בתורה, הנותנת כאמור "אך ימים"?

על-כך אומרת הגמרא (שבת כג): "למימינים בה אך ימים, ולמשמאלים בה עשר וכבוד"(=ללא אריכות ימים). ופרש רש"י הקדוש: "למימינים בה" - אלו שעוסקים בתורה לשמה, הם שזוכים לאריכות ימים ושנים, וכמוכן גם לעשר וכבוד. אבל "למשמאלים בה" - לאלו שעוסקים בתורה שלא לשמה, זוכים הם רק לעשר וכבוד, ללא אריכות ימים.

לפיכך, מה שאמרו חז"ל, שמוסרים את השנים, שנלקחו מאדם שמת טרם זמנו, לתלמיד חכם שמעביר על מידותיו, פונתם היתה לתלמיד חכם שעוסק בתורה **שלא לשמה**, שאז אין לו אריכות ימים. אולם, כיון שהוא מעביר על מידותיו, וסולח לכל הפוגעים בו, נותנים לו עוד שנים, כדי שיזכה בבוא הזמן ללמוד תורה **לשמה**, כפי שאמרו חז"ל (פסחים נ): "...לעולם יעסק אדם בתורה ובמצות אפלו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה".

כיון שבאנו לידי כך, יבאר היטב מאמר חז"ל שהזכרנו בתחילת דברינו בגמרא (סנהדרין צט): "כל (אדם) העוסק בתורה לשמה(=לשם שמים), משים(=עושה) שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה...". שכן, צריכים אנו לדעת, שאדם שנלקח מן העולם טרם זמנו, בא בטרוניות וטענות כלפי הפמליא של מעלה, על מה ולמה לקחו ממנו חלק משנות חייו.

ולכן, מכאן יוצא, שתלמיד חכם (העוסק בתורה לשמה, ועל-ידי כך זוכה, כאמור, לאריכות ימים, ממילא אינו צריך לקבל שנים ממי שמת טרם זמנו) - הוא עושה שלום בפמליא של מעלה - כיון שאז אין כלפי הפמליא של מעלה, שום טרוניות ושום טענות.

וכן עושה שלום גם בפמליא של מטה. שכן כאשר אותו תלמיד חכם לומד תורה לשמה, ומקבל על-כך אריכות ימים, הוא אינו צריך שיתקוטטו ויכעיסו אותו אנשים, כדי שיעביר על מידותיו, ויזכה לאריכות שנים על-כך, שהרי ממילא יש לו אריכות ימים. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ועשית להם אבנטיים" (אמרו חז"ל: אבנט מכפר על הרהור הלב - מחשבות לא טובות)

מסופר על המגיד הגדול ממזריטש זצ"ל, שפעם בא אליו אדם אחד, והתלונן לפניו שהוא אינו יכול לטהר את מוחו ממחשבות לא טובות ומהרהורים רעים, שנכנסים לראשו בעל כורחו ומבלבלים אותו. צוהו הרב המגיד שישע לצדיק רבי זאב מז'טומיר זצ"ל, שהיה מחזיק בית מזיגה בכפר אחד. הלך האיש לאותו הכפר, וכשבא לבית ר' זאב כבר היה לילה, ומצא את הבית סגור מבפנים.

דפק האיש על הדלת, ואיש לא פתח לו. המתין זמן מה, ודפק שוב על הדלת, ושוב אין פותחים לו. היה אז זמן הקור, והתחיל להתחנן שיפתחו לו, ולא הועיל מאומה. התחיל לדבר בפעם וברגז: איך זה שאינכם מרחמים על יהודי להכניסו לבית? ומהבית אין קול ואין עונה.

עם אור הבקר פתחו לו את הדלת, והוא נכנס והתאכסן שם כמה ימים, ובעל הבית, ר' זאב, לא שאל אותו שום דבר. תמה האיש בלבו: על מה זה שלח אותי המגיד לכאן? והחליט לחזור לביתו. קדם הליכתו פנה לר' זאב בשאלה: הנה רבנו המגיד שלח אותי אליך, ואיני יודע על מה.

השיב לו ר' זאב: אני אגיד לך למה שלח אותך הרב המגיד הגדול ממזריטש אלי: כדי שתלמד ממני, כי האדם הוא בעל הבית, ולמי שהוא אינו רוצה(=חפץ) בו, אין הוא מניח לו להיכנס...

שבת שלום לכל בית ישראל! בא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לְחַדֵּשׁ אֶדְרָר" (על פי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִיֶדְמָן)

שָׁנִינוּ בַּמִּדְרָשׁ (אסתר רבתי ז'): " (כְּפֶאֱשֶׁר) הִפִּיל (הַמֶּן) פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל... בָּא לוֹ מִזֵּל דְּגַיִם, שֶׁהוּא מְשַׁמֵּשׁ (=מֵאִיר) בְּחֹדֶשׁ אֶדְרָר... וְשָׁמַח מִיַּד וְאָמַר: אֶדְרָר אֵין לוֹ זְכוּת, וּמְזוּלוֹ אֵין לוֹ זְכוּת. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁבְּאֶדְרָר מֵת מֹשֶׁה רַבֵּן. וְהוּא (=הַמֶּן) לֹא יָדַע שֶׁבְּשַׁבְעָה בְּאֶדְרָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבְשַׁבְעָה בְּאֶדְרָר נוֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ). וְאָמַר: (לְכֹן), כְּשֶׁם שֶׁהַדְּגַיִם בּוֹלְעִין - כֵּךְ אֲנִי בּוֹלַע אוֹתוֹ (=אֶת יִשְׂרָאֵל). אָמַר לוֹ הַקַּב"ה (לְהַמֶּן): רְשָׁע, (הַ)דְּגַיִם פְּעָמִים נִבְלָעִין, וּפְעָמִים בּוֹלְעִין."

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין מָה הַקֶּשֶׁר שֶׁל מִזֵּל דְּגַיִם, הַמֵּאִיר בְּחֹדֶשׁ אֶדְרָר, לְהַצִּיל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִגְזֵירַת הַמֶּן הַרְשָׁע. וְגַם צָרִיךְ לְהַבִּין, מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין מִזֵּל אֶדְרָר, דְּגַיִם, לְבֵין זֶה שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ נוֹלַד בְּשַׁבְעָה בְּאֶדְרָר. וְיֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַבְּאוֹר עַל-כֵּךְ הוּא עַל-פִּי מָה שֶׁמְצִינֵנוּ בְּבִרְכָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ לְפָנֵי פְּטִירָתוֹ, כְּפֶאֱשֶׁר בִּרְךְ אֶת מִנְשָׁה וְאֶפְרַיִם (בְּרֵאשִׁית מ"ח, טז): "הַמְּלֶאֶךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים... וַיִּדְּגוּ לָרֶב בְּקָרֶב הָאָרֶץ", וּפְרָשׁ רַש"י זצ"ל: "וַיִּדְּגוּ - בְּדַגִּים, שִׁפְרִים וְרַבִּים, וְאֵין עֵין הָרַע שׁוֹלֵטת בָּהֶם."

וּבַמִּדְרָשׁ מְצִינֵנוּ טַעַם נוסף לָזֶה שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְשָׁלוּ לְדַגִּים: "מָה דְּגַיִם הַלְלוּ, גְּדִלִין בְּמַיִם. כֵּיִן שְׁיֹרְדַת טַפָּה אַחַת מִלְּמַעְלָה, מְקַבְּלִין אוֹתָהּ בְּצַמָּאוֹן, כְּמִי שֶׁלֹּא טַעַמוֹ טַעַם מַיִם מִימִיהוּן (=מַעוֹלָם). כֵּךְ הוּן יִשְׂרָאֵל, גְּדִלִין בְּמַיִם, בְּתוֹרָה, כֵּיִן שֶׁהוּן שׁוֹמְעִין דְּבַר חֹדֶשׁ מִן הַתּוֹרָה הוּן מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בְּצַמָּאוֹן כְּמִי שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ דְּבַר תּוֹרָה מִימִיהוּן."

וְעוֹד מְצִינֵנוּ בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זֶרַח ג'): "אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל: מֵאִי דְכָתִיב (=מָהִי כּוֹנֵת הַכְּתוּב (חֲבִקוּק א')): 'וַתַּעֲשֶׂה אֲדָם כְּדַגֵּי הַיָּם...?' לָמָּה נִמְשָׁלוּ בְּנֵי אָדָם כְּדַגֵּי הַיָּם? לוֹמַר לָךְ: מָה דְּגַיִם שְׂפִיִם, כֵּיִן שְׁעוֹלִין לִיבְשָׁה מִיַּד מֵתִים - אֵף בְּנֵי אָדָם, כֵּיִן שְׁפוֹרְשֵׁין מִדְּבַרֵי תוֹרָה וּמִן הַמְצוֹת מִיַּד מֵתִים."

נִמְצָאנוּ לְמַדִּים, שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְשָׁלוּ לְדַגִּים. וְכֵל עוֹד הֵם נִמְצָאִים בְּ"מַיִם" (=הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה), יֵשׁ לָהֶם חַיִּים. אוֹלָם, כְּפֶאֱשֶׁר הֵם "שְׁפוֹרְשֵׁין מִדְּבַרֵי תוֹרָה וּמִן הַמְצוֹת - מִיַּד מֵתִים".

וְיִמְתַּק לְהַבִּין מִכָּאן אֶת מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל דְּגַיִם לְכַבוֹד שַׁבַּת קֹדֶשׁ. שֶׁהֵנָּה, כְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ, שְׁיוֹם הַשַּׁבַּת מִיּוֹעֵד בְּעִיקָר לְעַסֵּק הַתּוֹרָה, וְכִמּוֹ שֶׁאָמְרוּ חז"ל בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ (טוֹר או"ח רצ"ו): "אָמְרָה תוֹרָה לְפָנֵי הַקַּב"ה: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, כְּשִׁיכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לְאָרֶץ, זֶה רַךְ לְכַרְמוֹ וְזֶה רַךְ לְשִׁדְּחוֹ. וְאֲנִי מָה תְּהָא עֲלֵי? אָמַר לָהּ (הַקַּב"ה): יֵשׁ לִי זוּג שֶׁאֲנִי מְזוּג לָךְ, וְשַׁבַּת שְׁמוֹ, שֶׁהֵם בְּטָלִים מִמְּלַאכְתָּם, וְיִכּוֹלִין לְעַסוֹק בְּךָ."

וּמִטַּעַם זֶה אָמְרוּ חז"ל (שַׁבַּת פ"ו): "בְּשַׁבַּת נִתְּנָה (הַ)תּוֹרָה". וְזֹאת, כְּדִי לְהוֹרוֹת, שֶׁאֲפִילוֹ אֵלוֹ שְׁעוֹסְקִים בְּמִלְּאכְתָּם כָּל הַשְּׁבוּעַ, חֲנִיבִים לְעַסוֹק בְּתוֹרָה בְּשַׁבַּת. לָכֵן, מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל דְּגַיִם בְּכָל שֶׁלֶשׁ הַסְּעוּדוֹת שֶׁל שַׁבַּת, כְּדִי לְרַמּוֹז עַל הַטַּעַם שֶׁל הַגִּמְרָא: "מָה דְּגַיִם שְׂפִיִם, כֵּיִן שְׁעוֹלִין לִיבְשָׁה מִיַּד מֵתִים - אֵף בְּנֵי אָדָם, כֵּיִן שְׁפוֹרְשֵׁין מִדְּבַרֵי תוֹרָה וּמִן הַמְצוֹת מִיַּד מֵתִים."

עַל-פִּי הָאָמּוֹר יִפְתַּח לָנוּ פְּתַח לְהַבִּין מָה שֶׁגִּלּוֹ לָנוּ חז"ל בְּגִמְרָא (שַׁבַּת פח'), כִּי בִימֵי אַחַשְׁוֹרוּשׁ, כְּפֶאֱשֶׁר נִצְלוּ יִשְׂרָאֵל מִגְזֵירַת הַמֶּן הַרְשָׁע, "קִיִּמוּ וְקַבְּלוּ" יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה - מָה שֶׁלֹּא קִבְּלוּ בְּהָרָה סִינֵי, שֶׁשָּׁם כִּידוּעַ קִבְּלוּהָ בְּכַפְיָהּ, כְּפִי שֶׁכְּתוּב בְּגִמְרָא: "וַיִּתְּצֵנוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר" - אָמַר ר' אֲבָדִימִי בְּרַחֲמָא בְּרַחֲמָא: מִלְּמַד (=הַפְּסוּק), שֶׁכְּפָה הַקַּב"ה עֲלִיהֶם הָרָה כְּגִיגִית (=הַעֲמִיד אֶת הָהָר עֲלֵיהֶם), וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים אֶת הַתּוֹרָה - מוֹטָב, וְאִם לֹא, שָׁם תְּהִיָּה קְבוּרַתְכֶם. אָמַר רַב אַחָא בְּרַחֲמָא: מִכָּאן 'מוֹדְעָה רַבָּה לְאוֹרִיתָא'. וּפְרָשׁ רַש"י: מָהִי "מוֹדְעָה רַבָּה לְאוֹרִיתָא"? - אִם יִזְמִינֵם (הַקַּב"ה) לְדִין (וַיִּשְׁאַל אוֹתָם), לָמָּה לֹא קִיִּמְתֶּם מָה שֶׁקִּבְּלַתֶּם עֲלֵיכֶם? יֵשׁ לָהֶם תְּשׁוּבָה - שֶׁקִּבְּלוּהָ (=אֶת הַתּוֹרָה) מֵאוֹנָס (=מִכְּפָיָהּ).

אוֹלָם כְּתוּב בְּהַמְשָׁךְ הַגִּמְרָא: "אָמַר רַבָּא: לְמַרוֹת הַדּוֹר (=לְמַרוֹת הַכֵּל), קִבְּלוּהָ בִימֵי אַחַשְׁוֹרוּשׁ, דְּכָתִיב (בְּמִגִּילָה): "קִיִּמוּ וְקַבְּלוּ הַיְהוּדִים", כְּלוֹמַר קִיִּמוּ אֶת מָה שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ (וְהַפְּעַם מֵתוֹךְ רְצוֹן). וּפְרָשׁ רַש"י עַל הַכְּתוּב "קִיִּמוּ וְקַבְּלוּ": שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה מִרְצוֹן - "מֵאַהֲבַת הַנֶּס שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם" (בִּימֵי אַחַשְׁוֹרוּשׁ).

וְצָרִיךְ לְהַבִּין, הוּן אָמַת שֶׁהַקַּב"ה עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל נֶס גְּדוֹל בִּימֵי הַפּוֹרִים, וְזָכוּ יִשְׂרָאֵל לְהִינָצֵל מִגְזֵירַת הַשְּׁמֵד שֶׁל הַמֶּן הַרְשָׁע. אֵךְ בְּכָל זֹאת, מִגִּין הַשְּׁפִילוֹ יִשְׂרָאֵל לְדַעַת כִּי זֶה רְצוֹן הַקַּב"ה, שֶׁיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַתּוֹרָה מֵאַהֲבָה?

אֵךְ לְפִי הָאָמּוֹר יֵשׁ לוֹמֵר, כִּי כְּפֶאֱשֶׁר רָאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁסִּבַּב הַקַּב"ה כֵּךְ, שֶׁיִּפּוֹל הַפּוֹר, הוּא הַגּוֹרֵל, דּוֹקָא בְּחֹדֶשׁ אֶדְרָר, שֶׁמְזוּלוֹ דְּגַיִם, הִבִּינוּ מִזֶּה שֶׁ"מָה דְּגַיִם שְׂפִיִם, כֵּיִן שְׁעוֹלִין לִיבְשָׁה מִיַּד מֵתִים - אֵף בְּנֵי אָדָם, כֵּיִן

שפורשין מדברי תורה ומן המצוות מיד **מתים**. זאת ועוד, כיון שנמשלו הם **לדגים**, שמקבלים את המים באהבה ובצמאון, כלשון המדרש - "מה דגים הללו, גדלין במים. כיון שיורדת טפה אחת מלמעלה, מקבלין אותה בצמאון, כמי שלא טעמו טעם מים מימיהון(=מעולם)" - השיגו ישראל מכך, שהקב"ה סבב שיפול הפור על חדש אדר, שמזלו **דגים**, כדי שיבינו שאין להם שום מציאות וחיות בעולם ללא תורה. ועל-כן הם חביבים לקבל את התורה **מאהבה**, כמו **הדגים**, המקבלים את המים באהבה ובצמאון. על-כן, כאשר זכו לנס באדר, שמזלו **דגים**, קימו וקבלו עליהם ועל זרעם את התורה **מאהבה**, כי השיגו שהתורה היא חיינו וארץ זמינו, ובה נהגה יומם ולילה.

על-פי האמור, יומתק לנו להבין את הקשר בין מפלת המן בחדש אדר, שמזלו דגים, לבין לידת משה ב-ז' באדר. ויש לומר, שהטעם לכך שסבב הקב"ה שמשה רבנו נולד דוקא בחדש אדר, שמזלו **דגים**, כי כמו שנמשלו ישראל ל"**דגים**", שאינם יכולים לחיות בלי "**מים**"/תורה, כך משה רבנו, נותן התורה, נולד בחדש אדר, שמזלו **דגים**, כי הוא הוריד מן השמים את התורה/**המים**, להשקות את צאן ישראל, שנמשלו **לדגים**.

ויש לומר כי בתיה בת פרעה השיגה ענין זה ברוח הקדש, כאשר הצילה את משה מן היאור, ולפיכך קראה את שמו משה, כמו שכתוב (שמות ב', י'): "ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו". ורמזה בכך, כי שרש נשמת משה היא מן התורה הקדושה, שנמשלה למים, וזהו "מן המים משיתהו" - שיצא משרש התורה, שנמשלה למים.

בדרך זאת נוכל גם להבין, מדוע סבב הקב"ה, שמשה רבנו נולד דוקא ב-ז' באדר. שהרי, אומר הפתוח (שמות ב', ב'): "ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים". ומבואר בגמרא (סוטה יב), כי שלשת החודשים מיום ז' באדר נשלמו בדיוק ב-ו' בסיון, היום שבו נתנה התורה לישראל.

לכן, נמצא, שמה שנולד משה רבנו בחדש אדר, וכן מה שנולד ב-ז' באדר דוקא, עולים בקנה אחד - כי, בהיותו נותן התורה לישראל, הוא נולד בחדש אדר, שמזלו **דגים**, לרמוז שזכה להיות השליח להוריד את התורה לישראל, שנמשלו **לדגים**, שאינם יכולים לחיות בלי "**המים**" (=התורה). ומטעם זה משה נולד דוקא ב-ז' באדר - כדי שישתימו שלשת החודשים שהצפינה אותו אמו ב-ו' בסיון, היום שבו נתנה התורה לישראל, ובאותו יום לא יכלה עוד הצפינה, ונתגלה לעולם על-ידי שהכניסה אותו בתיבה בתוך **המים**, הרומזים לתורה.

ומעתה נאמר שזהו באור המדרש: "והוא(=המן) לא ידע שבשבעה באדר מת (משה רבנו), ובשבעה באדר נולד (משה רבנו). ואמר: (לכן), כשם שה**דגים** בולעין - כך אני בולע אותן(=את ישראל). אמר לו הקב"ה (**להמן**): רשע, (ה)**דגים** פעמים נבלעין, ופעמים בולעין".

כלומר, מכיון שמשה נולד ב-ז' באדר, שמזלו **דגים**, משום שנתן את התורה לישראל, שנמשלו **לדגים**, שאינם יכולים לחיות בלי "**המים**" (=התורה), הנה, מטעם זה **הדגים** הגדולים, הם ישראל, ובלעו את **המן הרשע** - בזכות קבלת התורה שיקבלו מאהבה בפורים.

ומעתה, יומתק לנו להבין את המאמר "משנכנס אדר מרבין בשמחה", על-פי המבואר בגמרא (תענית ל'), כי בתשעה באב אסור לעסוק בתורה. שכן, היא מביאה את האדם לשמחה, כמו שכתוב (תהילים יט', ט): "פקודי ה' ישירים משמחי לב". על-כן, משנכנס אדר, שמזלו **דגים**, אשר בא לרמוז על ישראל, שנמשלו **לדגים**, שאין להם חיות בלי "**המים**" (=התורה) - הנה, מרבים אנו בשמחה בחדש זה, על שזכינו לקבל את התורה, שמביאה לשמחה אמיתית, כמו שכתוב: "פקודי ה' ישירים משמחי לב".

"ויקחו אליך שמן זית זך...להעלת נר תמיד"

הגאון רבי חיים סולוביצ'יק מבריסק נפגש פעם עם האדמו"ר רבי אברהם מרדכי מגור. כדרךם של גדולי ישראל המזדמנים למקום אחד, החלו מסיחים בהתלהבות בדברי תורה. אמר האדמו"ר מגור לרבי חיים: ימים רבים מתקשה אני במדרש אחד לפרשת "תצוה". שנינו במדרש תנחומא: "אמר רבי חנינא סגן הכהנים: אני הייתי משמש בבית-המקדש (כסגנו של הכהן הגדול), ומעשה נסים היו במנורה. משהיו מדליקים אותה מראש השנה, לא היתה מתכבה עד שנה אחרת". מדרש זה - אמר האדמו"ר מגור - מוקשה עלי מאד. הרי קימת מצות הדלקת המנורה בכל יום! ואיך קימו ישראל מצוה חשובה זו, אם לפי דברי המדרש המנורה דלקה מאליה שנה תמימה?

רבי חיים מבריסק, שנודע כחריף ובקי בש"ס ובפוסקים מאין כמותו, תרץ מיד את קושיתו של האדמו"ר מגור, ואמר על-פי דברי הרמב"ם בהלכות שבת (יב' הלכה ב'): "הנותן שמן לתוך הנר הדולק - חייב משום מבעיר(=מדליק)". נמצאנו אפוא למדים מכאן, שאפשר לקיים מצות הדלקה על-ידי הוספת שמן לנר דולק. וכך אמנם עשו הכהנים בבית המקדש, מדי ערב הוסיפו מעט שמן למנורה הדולקת, ובכך קימו כדת וכדין את מצות ההדלקה במקדש...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"את בגדי השרד לשרת בקדש, את בגדי הקדש לאהרן הכהן" (לא י')

על הכתוב: "את בגדי הקדש לאהרן הכהן", שנינו במשנה: "כהן גדול משמש בשמונה כלים (=בגדים), וכהן הדיוט (משמש) בארבעה (בגדים): בכתנת ומכנסים ומצנפת ואבנט. מוסיף עליו כהן גדול, חשן ואפוד ומעיל וציץ".

הנה, נמצאנו למדים, שכהן הדיוט (=כהן פשוט) לבש ארבעה בגדים בלבד: כתנת, מכנסים, מצנפת ואבנט. ומבואר בגמרא, שבגדים אלו נקראים: "ארבעה בגדי לבן". שכן, הם היו עשויים מלבן. ואילו הכהן הגדול לבש שמונה בגדים: ארבעה שלבש הכהן ההדיוט (כתנת, מכנסים, מצנפת ואבנט), ובנוסף להם עוד ארבעה בגדים: חשן, אפוד, מעיל וציץ. ומבואר בגמרא, שארבעת הבגדים הנוספים שלבש הכהן הגדול נקראים "ארבעה בגדי זהב", כיון שהיה בהם זהב.

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, הבה ונתבונן במה שאמרו חז"ל בגמרא, ששמונת הבגדים שלבש הכהן הגדול בשעת העבודה בבית המקדש, תכליתם היתה לכפר על עונותיהם של ישראל.

וכפי שמובא בגמרא (זבחים פח'): "למה נסמכה פרשת הקרבנות, לפרשת בגדי כהונה? לומר לה, מה קרבנות מכפרין – אף בגדי כהונה מכפרין. (הנה) כתנת מכפרת על שפיכות דמים, דכתיב (בראשית כו'): 'ויטבלו (אחי יוסף) את הכתנת בדם'. מכנסים מכפרים על גילוי עריות, דכתיב (שמות כח'): 'ועשו להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה'. מצנפת מכפרת על גסי הרוח. מניין? אמר רבי חנינא: 'בא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה'. אבנט מכפרת על הרהור הלב... (דכתיב (שמות כח, כט'): 'והיו על לב אהרן'). חשן מכפר על הדינין, דכתיב (שם): 'ועשית חושן משפט'. אפוד מכפר על עבודת כוכבים, דכתיב (הושע ג'): 'אין אפוד ותרפים (=אלילים). מעיל מכפר על לשון הרע. אמר הקדוש ברוך הוא: 'בוא דבר שבקול (=הפעמונים, שהיו על שולי המעיל), ויכפר על מעשה הקול (=הדיבור). ציץ מכפר על מעשה עזי פנים. (שכן), כתיב הכא (=כאן) (שמות כח') 'והיה על מצח אהרן', וכתוב התם (=שם) (ירמיה ה') 'ומצח אשה זונה היה לה'".

המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, מביא חידוש גדול בספרו "ליקוטי שושנים", שעתה, בעת הגלות, שאין לנו כהן גדול המשמש בשמונה בגדים, הנה, הקב"ה, הוא כביכול הכהן הגדול, הלוּבש את שמונת הבגדים, כדי לכפר על עונות ישראל, בניו. אלא שעתה, בשעת הגלות, הוא יתברך מתלבש רק בארבעה בגדים, בבחינת כהן הדיוט.

וכפי דבריו הקדושים (ערוך ומתרגם): הנה, מצאנו במדרש הנעלם, שכאשר ישראל חייבים בדין בגלל עונותיהם, מתקיים בהם הכתוב (ישעיה נ, ה'): "ובפשעֵיכם שלחה אִמְכֶם" (=השכינה הקדושה), ונשאר "אִמְחָץ". וזהו "אִמְחָץ ראש אויביכם". אולם, כאשר יחזרו ישראל בתשובה, תחזור אִמְכֶם/השכינה למקומה, ואז נשלמים כל שמונת הבגדים שלבש הכהן הגדול ביום הפיפורים. עד כאן לשון המדרש הנעלם.

והפונה כאן היא, שכאשר ישראל זכאים, אזי הוא יתברך משמש בשמונה בגדים, כמו כהן גדול ביום הפיפורים בבית המקדש. אולם, כאשר ישראל, חלילה, חייבים, אזי הקב"ה מוריד ושולח מעליו את ארבעת הבגדים אבנט מצנפת כתנת מכנסים – ראשי תיבות "אִמְכֶם", ונשאר בארבעה בגדים בלבד. וזהו "ובפשעֵיכם שלחה אִמְכֶם". (דהינו, בגלל עונותיכם "שלחה אִמְכֶם", היא השכינה הקדושה, אם הבנים. ומשום כך, אף הקב"ה מוריד ושולח מעליו את ארבעת הבגדים אבנט מצנפת כתנת מכנסים – ראשי תיבות "אִמְכֶם").

אולם, מוסיף המדרש הנעלם, "ונשאר אִמְחָץ". דהינו, הבגדים שנשארים כביכול על הקב"ה הם אפוד מעיל חושן ציץ – ראשי תיבות "אִמְחָץ" – לרמוז שהקב"ה, אל רחום וחנון, לא עזב את בניו, והוא ימחץ את ראש שונאי ישראל, כמו שכתוב (תהילים קי, ו'): "מחץ ראש על ארץ רבה". וכאשר יחזרו ישראל בתשובה, ימחץ הוא

יתברך את כל אויביהם, ותחזור השכינה הקדושה, הקרויה "אמכם", וממילא יחזרו ארבעת הבגדים – אבנט מצנפת כתנת מכנסים – ראשי תיבות "אמכם".

וראוי להוסיף מה שאמר רעיא מהימנא (=הרעה הנאמן, משה רבנו) לאלהיו הנביא (תיקוני זוהר הקדמה ג' מתורגם): "קום אליהו, שאתה כהן, תקן לו, להקב"ה, ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב... ארבעה בגדי לבן, כלם רחמים בשם "י-ה-ו-ה". ואין מי שמוחל על עריות, אלא הוא. ארבעה בגדי זהב, כלם דין, מצד אדני", ואין מי שימחול על עבודה זרה, אלא הוא". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ואתה תצוה את בני ישראל" - הכח של הדיבור

ידוע הוא שבפרשת "תצוה" שמו של משה רבנו, רעיא מהימנא (=הרעה הנאמן), אינו מופיע כלל. ומי שניחקור וידרוש לסיבה מוזרה זו, יגלה למעשה, כי כאשר עם ישראל חטאו בחטא העגל, בקש הבורא יתברך לאבד חלילה את עם ישראל. אולם, משה רבנו, המנהיג הנאמן, עמד בפרץ, התפלל ובקש רחמים על ישראל, ובסיום תפילתו אמר לה' יתברך: "ואם אין, מחני נא מספרך אשר כתבת". ואכן, בדבריו התקיימו, והבורא מחה את שמו של משה רבנו מפרשת "תצוה". ומדוע דוקא מפרשת "תצוה"?

הנה, בדבריו של משה "מחני נא מספרך אשר כתבת", המלה "מספרך" מורכבת משתי מלים: מספר כ"י (=20), דהיינו מהפרשה מספר עשרים. ואכן, אם נספור כ"י (=20) פרשיות מתחילת חומש "בראשית", נגיע לפרשת "תצוה", שם "נמחק" (=אינו מופיע) שמו של משה, כפי שבקש "מחני נא מספרך אשר כתבת".

להלן סיפור מבהיל ומופלא ביותר, שבו ניתן ללמוד עד כמה גדול כוחן של מלים היוצאות מפינו, ועד כמה עלינו להיזהר מכל מלה ומלה היוצאת מפינו. שכן, אין אנו יודעים מה עשוי ומה עלול להתקיים בשל דיבורינו. ומעשה שהיה כך היה: גבי פרידה מנדלזון הי"ד נהרקה, לא עלינו, בפיגוע הנורא שהתרחש במסעדת "סבארו" בירושלים (פיגוע שהתרחש ב-כ"ב באב התשס"א, ובו נרצחו 19 אנשים, מתוכם 7 ילדים הי"ד, ונפגעו כ-140 נוספים). מי ששמע את הדיבורים המפורשים שיצאו מפיה של גבי פרידה בימים האחרונים לחייה, עומד משתאה ונפעם. שכן, היה מדובר באשה, שלא הגיעה עדין לגיל זקנה. "מעולם", כך מספר בנה, הרב יונה מנדלזון (יבדל לחיים ארוכים, אמן). "מעולם - אתם שומעים - מעולם לא נכנסה אמי הי"ד למסעדה כלשהי. היא היתה אשה פעילה בשכונתה בארגון שיעורים תורניים לנשים, ובמיוחד בשיעורים שבהם הנושא היה הישמרות מדיבור לשון הרע. וכשאמרנו לה מידי פעם, שפדאי שתצא, היא סרבה".

ביום שבו ארע הפיגוע (לא עלינו), עברה גבי פרידה בדיקות, שבגינן היתה צריכה להיות בצום. היא היתה אמונה לקחת עמה אכל מהבית, וזאת כדי להשביע את רעבונה לאחר סיום הבדיקות. אבל, ברגע האחרון, מסיבה כלשהי, שנתה את דעתה. ולמרות שזה לא התאים לה כלל ועיקר - שלא לקחת אכל - כך היא יצאה מן הבית.

וכשהוצרכה לטעום דבר מה לאחר הצום, נאלצה לעשות מעשה שלא עשתה מעולם... להיכנס למסעדה, ולרכוש דבר מה לאכול... ואכן שם מצאה את מותה, מות קדושים ב... מסעדה.

המופלא בכך היה, כי שעה קלה לפני שיצאה מן הבית, אמרה לבנה ביטוי, שילדיה לא שמעו מעולם: "אני קצת מבוגרת, ורואה כבר את הסוף". כשהתפלא הבן, מדוע היא מדברת דיבורים כאלה, אמר לה: "הרי את עדין צעירה לימים, אמא, ופעולתך החשובה ב"ה מורגשת מאד בקרב תושבי השכונה". על-כך ענתה: "אולם, גם למות אינני רוצה...". היא הוסיפה ובארה את דבריה, באומרה: "קראתי בספרים הקדושים, שלאחר פטירת האדם מן העולם, ישנו ענן של חיבוט הקבר. וכי איך אוכל לסבול זאת? על-כן, אני מתפללת לה' יתברך לעד ולעולמי עולמים, שאם הוא רוצה לקחת אותי מן העולם - שיקחני בצורה כזו, שאעלה מיד לגן עדן, ואתיצב בפני כסא הכבוד...".

וממש בתוך זמן קצר לאחר דברים אלו, עלתה בסערה השמימה במות קדושים וטהורים, בדיוק כפי שרצתה. שהרי, כותב הרמב"ם, שמי שנירצח בשל היותו יהודי, נכנס מיד לגן עדן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מֵאִיבֵי תַחֲכַמְנֵי מְצֻוֹתֶיךָ" (תהילים קיט', צח')

מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, שְׁעוּבֵד ה' צָרִיךְ לְלַמּוֹד מִהַרְשָׁעִים אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת ה', כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשׁ "תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף": "...שָׁאֵם הוּא (=הַיָּצָר הָרָע) זָרִיז בְּמִלְאֲכָתוֹ לְפָתוֹת אֶת הָאָדָם בְּעִבְרָה, כְּדִי לַעֲשׂוֹת (אֶת) שְׁלִיחוֹת ה' יִתְבָּרֵךְ... מִזֶּה יִקַּח הָאָדָם מוֹסֵר לַעֲצֻמוֹ... (שָׁגַם) הוּא (יִהְיֶה) זָרִיז בְּמִלְאֲכָתוֹ - שֶׁלֹּא לְשִׁמוּעַ לַיָּצָר הָרָע...". כְּלוּמָר, צָרִיכִים אָנוּ לְלַמּוֹד מִזָּרִיזוֹת הַיָּצָר הָרָע עֲצֻמוֹ, הַמְשַׁתְּדֵל בְּכָל מִינֵי תַחֲבוּלוֹת לְהַחֲטִיא אוֹתָנוּ. וּבְאוֹתָהּ זָרִיזוֹת וּבְאוֹתָן תַּחֲבוּלוֹת צָרִיכִים אָנוּ לַעֲבֹד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ, וּלְקַיֵּם אֶת מְצֻוֹתָיו, וְלֹא לְשִׁמוּעַ בְּקוֹל הַיָּצָר הָרָע.

רַעֲיוֹן זֶה מְבוֹאֵר גַּם בְּסִפְרֵי "קְדוּשַׁת לוי", בְּפֵרוּשׁ עַל הַפְּסוּק בְּתִהִילִים: "מֵאִיבֵי תַחֲכַמְנֵי מְצֻוֹתֶיךָ". דָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר: מֵאִיבֵי, שֶׁהוּא הַיָּצָר הָרָע, אָנִי לוֹמֵד אֵיךְ לְהִתְחַכֵּם בְּמְצוֹת ה' יִתְבָּרֵךְ. וְלָכֵן, כְּמוֹ שֶׁהַרְשָׁעִים עוֹשִׂים כָּל מִינֵי תַחֲבוּלוֹת כְּדִי לְהַשִּׁיג אֶת תַּאֲוָתָם, כִּךָּ צָרִיךְ עוֹבֵד ה' לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַחֲבוּלוֹת אֵלוֹ, כְּדִי לַעֲבֹד בְּהוֹן אֶת ה'.

וְזֶהוּ בִיאוֹר דְּבָרֵי רַש"י: "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, מָה שְׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא?". רַש"י הַקְּדוֹשׁ לֹא שׂוֹאֵל סֵתֵם "מָה שְׁמוּעָה שָׁמַע?", שֶׁהָרִי דָּבָר זֶה מְפוֹרָשׁ בְּפְסוּק "וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ... כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם". אֲלָא, שְׂאֵלַת רַש"י הִיא "מָה שְׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא?" - דְּוָקָא "וּבָא". כְּלוּמָר, מָה גָרַם לִיתְרוֹ לְבוֹא בְּמַהֲרֹת כְּדִי לְהִתְגַּיֵר, בְּלִי הַכְּנָה תַחֲלִילָה. וְהֵלֵא, כְּאֲשֶׁר עוֹשִׂים צַעַד כְּזֶה גְדוֹל בְּחִיִּים (=לְהִתְגַּיֵר), רֵאוּי לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּיִשׁוּב הַדַּעַת וְלֹא בְּחִיפְזוֹן. וְעַל-כֵּן מְשִׁיב רַש"י: "קְרִיעַת יָם סוּף וּמִלְחַמַּת עַמְלֶק" - שֶׁרָאָה יִתְרוֹ אֶת הַיָּם שֶׁל קְרִיעַת יָם סוּף, שְׂאֵז נִבְהָלוּ כָּל אוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְנִמְוָגוּ כָּל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן - וּבְכָל זֹאת "וּבָא עַמְלֶק" - הַעִיז וּבָא עַמְלֶק בְּמַהֲרֹת וּבְלִי הַכְּנָה, כְּדִי שֶׁלֹּא תִיפּוֹל עָלָיו אֵימָה וְפַחַד, וַיִּתְרַשֵּׁל וְלֹא יִלְחַם בְּיִשְׂרָאֵל. הִנֵּה, מִמְּנוּ (=מְעַמְלֶק) לָמַד יִתְרוֹ אֵיךְ לַעֲבֹד אֶת ה'.

וְלָכֵן כְּתוּב "וּבָא יִתְרוֹ...". וְלֹא כְּתוּב "וַיִּלָּךְ יִתְרוֹ...". (וַיִּלָּךְ לְשׁוֹן מְתִינּוֹת). שֶׁכֵּן, יִתְרוֹ בָּא בְּמַהֲרֹת וּבְזָרִיזוֹת לְמַדְבָּר, אֶל יִשְׂרָאֵל, כְּדִי לְהִתְגַּיֵר, לְפָנָי שִׁקְרָר אוֹתוֹ יָצָר הָרָע. (אֵלּוֹ תִּכֵּן דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים וְהַמְּתוּקִים שֶׁל כ"ק הָאָדָמוֹר מֶרֶן הַשָּׁר שְׁלוֹם מִבְּעַלְזָא זִיע"א).

עַל-פִּי דְבָרִים אֵלוֹ יִפְתַּח לָנוּ פֶּתַח לְהַבִּין אֶת מְצוֹת זְכִירַת עַמְלֶק, כְּפִי שְׁכַתּוּב (סוּף "כִּי תִצְאָה"): "זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עַמְלֶק בְּדָרְךָ... וְהָיָה בְּהֵנִיחַ ה' אֶלְהֵיךָ לָךְ מִכָּל אִיבֵיךָ... תִּמְחָה אֶת זְכֹר עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח".

וְהִנֵּה, כְּבָר אָמַר הַחֶכֶם מִכָּל אָדָם (קִהְלַת): "גַּם אֶת זֶה לַעֲמַת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים". כְּלוּמָר, צַד הַקְּדוּשָׁה צָרִיךְ לְהִלָּחֵם כְּנֶגֶד צַד הַטּוֹמְאָה, עִם אוֹתָהּ בְּחִינָה וּבְאוֹתוֹ מְטַבֵּעַ שֶׁהַטּוֹמְאָה מְשַׁתְּמֶשֶׁת בּוֹ. לָכֵן, מִכִּיּוֹן שְׁקָלִיפַת עַמְלֶק מְשַׁתְּמֶשֶׁת בְּזָרִיזוֹת לְדַבֵּר עִבְרָה, כִּךָּ עָלִינוּ לְהִלָּחֵם בְּקָלִיפַת עַמְלֶק בְּזָרִיזוֹת לְדַבֵּר מְצוּהָ. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבַּוֵּן, נִרְאָה כִּי מִיַּד הַזָּרִיזוֹת וְהַמְּהִירוֹת שֶׁל עַמְלֶק לְדַבֵּר עִבְרָה, וְכֵן מִיַּד הַזָּרִיזוֹת וְהַמְּהִירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדַת ה', הֵן יְרוּשָׁה לָהֶם מְאֹבוֹת אֲבוֹתֵיהֶם, שֶׁהִיוּ הָרֹאשׁ וְהַשָּׂרֵשׁ לְכָל אוֹמָה. הִנֵּה, יַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא רֹאשׁ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים ל"ב, ט'): "כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחְלָתוֹ". וְאֵילוֹ עָשׂוּ הוּא רֹאשׁ אוֹמוֹת הָעוֹלָם, וּמִמְּנוּ יָצָא עַמְלֶק, שֶׁהָיָה בֶן בְּנוֹ, וְשָׁעֲלָיו נֶאֱמָר (בַּמִּדְבָּר כַּד, כ'): "רֹאשִׁית (=רֹאשׁ) גּוֹיִם עַמְלֶק".

וְהִנֵּה, אֲצֵל יַעֲקֹב וְעָשׂוּ מְצִינוּ, שְׁעוֹד בְּהִיוֹתָם בְּבֶטֶן אִמָּם, הִשְׁתַּמְשׂוּ בְּמִיַּד הַזָּרִיזוֹת - יַעֲקֹב לַעֲבוֹדַת ה', וְאֵילוֹ עָשׂוּ לַעֲבוֹדָה זָרָה - כְּמְבוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ס"ג, ו'): "וַיִּתְרַצְצוּ הַבְּנִים בְּקִרְבָּהּ (=שֶׁל רַבְּקָה): בְּשַׁעַה שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת עַל (פֶּתַח) בְּתֵי כְנָסִיוֹת וּבְתֵי מְדָרְשׁוֹת, יַעֲקֹב רָץ מִפְּרָכָס לְצֵאת. הַה"ד (=זֶהוּ שְׁכַתּוּב) (יִרְמִיָּה א', ה'): 'בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּבֶטֶן יִדְעִיתִיךָ. וּבְשַׁעַה שֶׁהָיְתָה עוֹבְרַת עַל בְּתֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, עָשׂוּ רָץ וּמִפְּרָכָס לְצֵאת. הַה"ד (=זֶהוּ שְׁכַתּוּב) (תְּהִלִּים נח, ד'): 'זָרוּ רַשָּׁעִים מִרְחָם'".

הִנֵּה, כָּאֵן אָנוּ רוֹאִים אֵיךְ בָּאָה לִידֵי בִיטוּי הַזָּרִיזוֹת שֶׁהָיְתָה טְבוּעָה בְּיַעֲקֹב וּבְעָשׂוּ מִבְּטָן וּמִלִּידָה, עַד שְׁאֲפִילוֹ לֹא רָצוּ לְהִמָּתִין עַד שְׁיִוָּלְדוּ, אֲלָא עוֹד בְּהִיוֹתָם עוֹבְרִים בְּמַעֵי אִמָּם, כְּבָר הָיוּ רָצִים וּמִפְּרָכָסִים לְצֵאת - זֶה לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְזֶה לַעֲבוֹדָה זָרָה.

וַיֵּשׁ לוֹמָר, כִּי לְכַף הַתְּכוֹנוֹ חַז"ל בְּמִכְלִלָתָא: "רַבֵּי נִתְּן אוֹמֵר: לֹא בָּא (עַמְלֶק), אֲלָא מִהַרְרֵי שְׁעִיר, אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה פְּסָע עַמְלֶק, וּבָא וְנִלְחַם עִם יִשְׂרָאֵל". כְּלוּמָר, הַזָּרִיזוֹת שֶׁל עַמְלֶק לְקַפּוֹץ תִּי פְּרָסָאוֹת בְּיוֹם

אחד היא ירושה לו מאבי-אבי זקנו, עשו הרשע, שעוד בבטן אמו היה רץ ומפרכס לעבודה זרה. ולכן, מזה נשפיל ונלמד לעבוד את ה' יתברך. וכמו **שעמלק** משתמש במידת הזריזות של זקנו, עשו, לדבר **עבירה**, כך מוטלת החובה גם על ישראל להשתמש במידת הזריזות של זקנם, **יעקב** אבינו, לדבר **מצוה**. וזהו שכתוב בפרשת "זכור": "זכור את אשר עשה לך **עמלק** אשר קרף בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים". הקב"ה מזהיר אותנו ואומר לנו: ראו נא איך **עמלק** השתמש במידת הזריזות שירש **מעשו**, והלך במהירות ללא הכנה להילחם בישראל. ולכן, תיבים גם אתם ללמוד **מיעקב** אביכם להשתמש במידת הזריזות לעבודת ה'.

וזהו שכתוב, "אשר קרף בדרך", ופרש "עבודת ישראל" (זכור): "קרף הוא מלשון קרירות, שהקר(=שקרר) אותך מהתלהבות (לדבר **מצוה**)".

ומכאן לומדים אנו, שמלחמת **עמלק** בישראל היא "אשר קרף בדרך" - לקרר אותנו בעבודת ה', כדי שלא נלך במהירות ובזריזות. ולכן כתוב "ויזנב בך כל הנחשלים". שכן, **היצר** נתפס באלו הנחשלים, שאינם מתלהבים בעבודת ה' בשלהבת אש קדש, ועל-ידי כך גורם ל"ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים" - דוקא "עיף ויגע", שהוא היפך הזריזות.

על-כן צריך לדעת שביטול קליפת **עמלק** היא על-ידי זריזות לדבר **מצוה**, ולכן כתוב: "זכור את אשר עשה לך **עמלק** בדרך... והיה בהניח ה' אלהיך לך מפל איביך... ותמחה את זכר **עמלק** לא תשכח". כי עצם הזכירה, שזוכרים את זריזותו של **עמלק** לדבר **עבירה**, וממנו לומדים איך להשתמש בזריזות שלו לקיים **מצוה** - הנה, זאת מחית **עמלק** האמיתית. וזאת, מפיון שכוחו וחיותו של **עמלק** בכל דור ודור הם מאותם אלו מישראל, שמתעצלים לדבר **מצוה**, ואינם משתמשים במידת הזריזות לעבודת ה' יתברך.

ולכן, כאשר ישראל זריזים בעבודת ה', הם מבטלים את כוחו וחיותו של **עמלק**, כי כאשר זה קם - זה נופל, כמו שכתוב על יעקב ועשו (בראשית כה', כג'): "ויאמר ה' לה שני גיים גוים בבטןך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ", ופרש רש"י: "לא ישוו בגדולה, כשזה קם - זה נופל".

יהי רצון מלפניך, אבינו שבשמים, שנוזה תמיד להשתמש במידת הזריזות לעבודת ה' בשלהבת אש קדש - אמן כן יהי רצון. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

"ענוים, ענוים, הגיע זמן גאולתכם" (פסיקתא רבתי לו')

מובא בספר לב אליהו (סוף ח"א) מהגר"א לאפיאן זצ"ל בשם הגר"א וסרמן הי"ד ששמע מה"חפץ חיים" שאמר שמלחמת גוג ומגוג תתחלק לשלשה חלקים. הראשון היה במלחמת העולם הראשונה. והשני יהיה כעשרים וחמש עד שלשים שנה אחריה. ואחר כך תבא מלחמה שלישית. שבה יסבל כל העולם, ואחרי זה יבא משיח. ומובא בספר "לקט רשימות", שיש קבלה איש מפי איש מרבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, שבמלחמה האחרונה קודם ביאת המשיח ינצלו כל היהודים החרדים לדבר ה', שמבדלים מן העמים. (והרמז: **אטום** סופי תיבות הפתוב (תהילים א', ה') "על כן לא יקמו רשעים במשפט").

והוסיף הרה"ג ר' מנחם ברהום שליט"א, שדברי הגמרא (סנהדרין צ"ז) "ובשביעית מלחמות. במוצאי שביעית בן דוד בא" - מתחברים לכל הג' מלחמות. דמלחמת העולם הראשונה הסתיימה בשנת **תרע"ז**, שהיתה שנת שמיטה. וכן מלחמת העולם השנייה הסתיימה בשנת **תש"ה** שהיתה שנת שמיטה. ועתה אנו מדברים על מלחמת עולם השלישית ששתסתיים בשנת **תשע"ה** שתהיה שנת שמיטה. ובמוצאי שביעית בן דוד בא. והוסיף ר' ציון דוד סיבוני שליט"א, ש"שנת השמיטה" בגימטריה: "**שמע ישראל ה' אלהינו הו"ה אחד**". (סוד החשמל)

"זה יתנו כל העבר על הפקדים..."

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, הלא הוא רבנו ה"חפץ חיים", הלך פעם בעיצומו של חרף סויער **להתרים** עשיר גדול לצורך קנית תנור חימום למשפחה נזקקת, הסובלת נוראות מהקור המקפיא, בלא אמצעי חימום. הרב דפק בדלתו של העשיר בשעה מאוחרת. העשיר פתח את הדלת בפתונה לילה שלבש. משהבחין העשיר בגדול הדור העומד בקור במפתן דלתו, מהר להזמינו פנימה, אף רבי ישראל מאיר החל להאריך בדיבור על גדל מצות הצדקה.

אמר העשיר: "אשמח לשמוע הכל, אבל הרוחות הקרות מצמררות אותי. בא, היכנס פנימה לתוך הבית החמים ונדבר על הנושא". אף רבי ישראל לא נע ולא זע. העשיר הפציר ברב שייכנס פנימה מפיון שמאד קר לו עם הדלת הפתוחה, ובעזרת ה' ישמע את כל הפרטים בפנים. רק לאחר שראה רבי ישראל, שהעשיר התחיל לרעוד מרוב קור, נכנס וספר את כל הפרטים על המשפחה הנ"ל.

שאל העשיר את הרב: "מדוע לא נכנסת פנימה בתחילה?". ענה לו הרב: "רציתי שתחוש על בשרך ותרגיש מעט ממה שהמשפחה הזו עוברת. עכשיו תוכל לתרום בעין יפה..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

לְחַדֵּשׁ אֶדָר (על פי "אורח של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

שְׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (תענית כט'): "אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיהַ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְׁמִיהַ דְּרַב: כְּשֵׁם שְׁמִשְׁנַכְנַס אָב מִמַּעֲטִין בְּשִׁמְחָה, כִּךְ מִשְׁנַכְנַס אֶדָר מֵרַבִּין בְּשִׁמְחָה".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכַן, מָה הַקָּשֶׁר שֶׁל מִיעוּט הַשְּׁמִחָה בְּחֹדֶשׁ אָב, לְרִיבּוּי הַשְּׁמִחָה בְּחֹדֶשׁ אֶדָר? אֹמֵר עַל-כֵּן הָרַח"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וְרֵאִיתִי בִּ"יִלְקוּט הַגְּרָשׁוּנִי" עַל שְׁלַחן עָרוּךְ (או"ח סימן תרפו'), שְׁכַתָּב שָׁם, שְׁיִוְתֵר קָשָׁה לְאָדָם לְשַׁמַּח אֶת עֲצָמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּלֹא לֵה' לְבָדוֹ, מֵאֲשֶׁר לְסִגְפָּה וּלְצַעַר אֶת עֲצָמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. שָׁכַן, בְּכָל שְׁמִחָה הָרִי יֵשׁ לוֹ לְאָדָם גַּם הִנָּה עֲצָמִית מְכֻּדָּה, וְצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל הִנָּה זֹאת, אִם בְּרִצּוֹנוֹ לְשַׁמַּח לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּלֹא לֵה' לְבָדוֹ. מָה שָׂאִין כֵּן כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מִצְטָעֵר עַל הַחֲרָבָן, שְׂאֵז בּוֹדָאִי אִין לוֹ הִנָּה מִצַּעַר זֶה. וְלָכֵן אָמְרוּ חו"ל: "כְּשֵׁם שְׁמִשְׁנַכְנַס אָב מִמַּעֲטִין בְּשִׁמְחָה". דְּהֵינּוּ כְּמוֹ שְׁבַחֲדָשׁ אָב מִמַּעֲטִים בְּשִׁמְחָה וּמִצְטָעֵרִים עַל הַחֲרָבָן בְּלֹא לֵה' לְבָדוֹ (שְׁהָרִי כְּאֹמֵר אִין כָּאֵן לְאָדָם שׁוֹם הִנָּה מִהַצַּעַר הַזֶּה). כִּךְ צָרִיךְ לְהִרְבוֹת בְּשִׁמְחָה בְּחֹדֶשׁ אֶדָר לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּלֹא לֵה' לְבָדוֹ, מִבְּלִי שׁוֹם הִנָּה עֲצָמִית כְּלָל מִשְׁמָחָה זֶה.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין גַּם מָה שְׂאֵמְרוּ חו"ל "מִשְׁנַכְנַס אֶדָר מֵרַבִּין בְּשִׁמְחָה". וְהֵלֵא עֵיקַר הַנֶּסֶם הִיָּה בְּ-יָד' וּבְ-טו' בְּאֶדָר, וְלָמָּה מִתְחִילִים בְּשִׁמְחָה מִתְחִילַת הַחֹדֶשׁ?

אֵלֵא, עוֹנָה ה"מְאֹר עֵינַיִם", שֵׁשׁ חֹדֶשׁ אֶדָר מְרַמֵּז עַל תּוֹכְנוֹ (כְּמוֹ שְׁחֹדֶשׁ נִיסָן מְרַמֵּז עַל הַנְּסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבּוֹתֵינוּ בְּחֹדֶשׁ זֶה), כִּךְ גַּם חֹדֶשׁ אֶדָר.

וְלָמָּה נִקְרָא הוּא אֶדָר? מִפְּנֵי שְׁבַחֲדָשׁ זֶה א' דָּר - אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקַּב"ה, דָּר (=גָּר) אֶתְנוּ פֹּה, בְּתַחְתּוֹנִים, בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם כֵּן, אִין שְׁמִחָה גְּדוּלָּה מְזוּ. לָכֵן, מִשְׁנַכְנַס אֶדָר - כְּשֵׁם אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם דָּר וּמִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ אֶתְנוּ פֹּה בְּתַחְתּוֹנִים - אֵז בּוֹדָאִי הַשְּׁמִחָה גְּדוּלָּה, וַיֵּשׁ לְהִרְבוֹת בָּהּ מִיַּד כְּשֶׁנַּכְנַס חֹדֶשׁ אֶדָר.

וַיֵּשׁ לְהִרְחִיב עֲנִין זֶה עַל-פִּי יְסוּד גְּדוֹל שְׁגָלָה לָנוּ הַבַּעַשׁ"ט הַקָּדוֹשׁ זִיע"א, מִהַפְּסוּק בְּשִׁירַת הַיָּם (שְׁמוֹת טו', ט'): "אָמַר אוֹיֵב אֶרְדָּף אֲשִׁיג אֲחַלֵּק..." שֶׁהִנֵּה, רֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת הַיּוֹצְאִים מִהַפְּסוּק הֵם חֲמֵשׁ אֲלִפִּיִם (=5 פְּעָמִים הָאוֹת א'). וְזֹאת, כְּדִי לְהוֹרוֹת לָנוּ, שְׂאֵפִילוֹ בְּהִסְתַּר הַכִּי גְּדוֹל צָרִיכִים לְהֶאֱמִין בְּאִמוּנָה שְׁלִימָה, שְׁהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ - אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם (הַנְּרַמֵּז בְּאוֹת א') - נִמְצָא שָׁם.

עֲנִין זֶה נִלְמַד מִיְצִיאת מִצְרַיִם, כְּאֲשֶׁר רָדְפוּ פְּרַעָה וְחִילוּ אַחֲרַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלִכְאוּרָה הִיָּה שֵׁם הַסֵּתֵר גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'". אֲבָל בְּאִמַּת, גַּם בְּרִדְפָּה הַזֹּאת הַסֵּתֵר אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְכִידוּעַ, בְּסוּפּוֹ שֶׁל דְּבַר, הוֹשִׁיעַ ה' אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִטְבִּיעַ אֶת הַמִּצְרַיִם. וְלָכֵן בְּשִׁירַת הַיָּם הִזְכִּירוּ זֹאת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹמְרָם: "אָמַר אוֹיֵב אֶרְדָּף אֲשִׁיג אֲחַלֵּק..." - רֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל חֲמֵשׁ אֲלִפִּיִם - כְּדִי לְהוֹרוֹת שְׂאֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם נִמְצָא גַם בְּהִסְתַּר הַגְּדוֹל בְּיִתְרָה.

(ה"תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף" אֹמֵר, שְׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּ-כַב' אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, בְּצוּרָה כְּזֹאת שְׁכָל הַפְּרִיאָה מוֹרְכַבַּת מִצִּירוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת (שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַמֵּאמְרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם). וְהִנֵּה, הָאוֹת א', שֶׁהִיא הָאוֹת הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל אוֹתִיּוֹת ה' - א"ב, מְרַמֵּז עַל הַגִּילּוּי הַגְּדוֹל בְּיִתְרָה. שָׁכַן, הָאוֹת א' מְרַמֵּז עַל אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם - הַקַּב"ה - שְׁמִתְגַּלָּה בְּגִילּוּי רַב, לֵלֵא כִּסּוּי.

לְעוֹמַת זֹאת, הָאוֹת ב' בָּאָה לְרַמּוֹז לָנוּ שְׁהַקַּב"ה, אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִסֵּתֵר בְּשָׁנֵי לְבוּשִׁים/כִּסּוּיִים, וְשֵׁם כְּבָר יֵשׁ הַסֵּתֵר פָּנִים שֶׁל הַקַּב"ה, וְכֵן גַּם לְגַבֵּי הָאוֹת ג', שְׁמִרְמֹזַת עַל שְׁלִשָּׁה כִּסּוּיִים, וְשֵׁם הַסֵּתֵר הַפָּנִים שֶׁל הַקַּב"ה גְּדוֹל יוֹתֵר, וְכֵן הֵלְאָה, כְּאֲשֶׁר לְאוֹת ת' (=400) יֵשׁ אַרְבַּע מֵאוֹת כִּסּוּיִים, וְהִיא מְרַמֵּזַת עַל הַסֵּתֵר הַגְּדוֹל בְּיִתְרָה, שֶׁל אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם - הַקַּב"ה). אוֹלָם, צָרִיךְ לְדַעַת אֹמֵר הַבַּעַשׁ"ט, אִם הָאָדָם יֶאֱמִין בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה שְׂאֵפִילוֹ בְּהִסְתַּר הַכִּי גְּדוֹל (שְׂעָלְיוֹ מְרַמֵּזַת הָאוֹת ת' (=400)), בְּצַרָּה הַכִּי גְּדוּלָּה שִׁישׁ לוֹ שְׁגָם שֵׁם נִמְצָא אֵלּוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם - ה'

יתברך, הנה על-ידי כף, על-ידי אותה האמונה יזכה האדם להמתיק מעליו את **הדין**, ולהפוך את הצרה ל**ישועה**.
וכפי שמובא ב"לקט אמרי פנינים": "שמעתי ממורי(=הבעש"ט), שאם אדם ידע בידיעה ו(ב)אמונה שלימה, שבכל ההסתרות...הקב"ה מסתתר שם, ו(ו)אין זו הסתרה כלל...מיד יתפרדו כל פועלי און, ו**הרע** נופל למטה, ונתגלה **האור**...ו(ו)כל זמן שהאדם (יהיה) דבוק באמונה שלימה בבוראו – לא יארע לו שום רע, אלא (יקבל מה' יתברך) **אהבה וחיבה**".

וראוי להביא מה שהבאנו בפרשת "ויצא", על הכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", ופרש המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות": "**ויצא**" – ראשי תיבות "**ו**ירא **י**עקב **צ**ורת **א**לף". ונתגועו כל המפרשים לבאר את עמק כוננתו של ה"מגלה עמוקות": וכי איזה אות **א** ראה יעקב אבינו? ומה הקשר בין זה לבין יציאתו מבאר שבע ללכת חרנה?

אך לפי דברי הבעש"ט יש לומר, שהיות ויעקב היה צריך לגלות מבאר שבע, אשר שם ישב באהלה של תורה, והיה צריך ללכת חרנה אל לבן הרשע וחבר מרעיו, אשר מחמת רשעותם וטומאתם היה שם הסתר גדול מאד. לכן, כדי שלא יפול ברשתם, ציר יעקב במחשבתו את האות **א**, בבחינת "שויתי ה' לנגדי תמיד", כדי לזכור תמיד שאלופו של עולם מסתתר ונמצא גם בהסתר הכי גדול, וממילא לא יפול ברשת היוש. ו"אתה תצוה את בני ישראל" (כו' כ')

פרשת "תצוה" היא הפרשה היחידה בתורה, שלא מוזכר בה שמו של משה רבנו. שכן, מעת שנולד בפרשת "שמות", ועד סוף ספר דברים בפרשת "וזאת הברכה", מוזכר משה רבנו בכל פרשה ופרשה, מלבד פרשת "תצוה". לדברי רבנו יעקב בן אשר, "בעל הטורים", אי-הזכרת שמו של משה באה כתגובת ה' על דבריו של משה, אחרי חטא העגל, כשאמר לה' יתברך (שמות לב, לב) – "אם תשא חטאתם (של ישראל – הרי טוב). ואם אין (ואם לא, אז) – מחני נא מספרך אשר כתבת". ועל-פני נמחק שמו של משה מפרשת "תצוה" – כיון שקללת חכם, אפילו על תנאי, אינה שבה ריקם.

ותמהו המפרשים: איך יעלה על הדעת לומר שמשה רבנו נענש על שמסר נפשו, כדי להציל את כלל ישראל מכליה אחרי חטא העגל, באומרו: "מחני נא מספרך אשר כתבת"? והרי הזוהר הקדוש דוקא שבח את משה רבנו, לעומת נח – שהרי בגלל שנח לא התפלל על בני דורו נקרא המבול על שמו של נח, כמו שכתוב (ישעיה נד, ט): "כי מי נח זאת לי" – אבל משה רבנו לא עשה כמו נח, אלא התפלל על בני דורו, ומסר את נפשו עליהם. בענין זה אומר האריז"ל, שנח התגלגל במשה רבנו כדי לתקן את אשר לא התפלל על בני דורו. ולכן בחטא העגל מסר את נפשו להצלתם של ישראל, ואמר: "מחני נא", שכן "**מחני**" הם אותיות "**מי** נח", כדי לתקן את מה שנקרא המבול על שמו, מחמת שלא התפלל על בני דורו.

ואם כן, מדוע נענש משה רבנו, בכך שלא נזכר שמו בכל פרשת "תצוה"?
אך פשוט וברור, שאין כאן ענש כלל, אלא סימן, כדי להראות לעם ישראל שתפילתו של משה רבנו לא שבה ריקם, וקים הקב"ה (כאילו) את בקשתו של משה, ולא נזכר שמו בפרשת "תצוה". ואין בזה ענש, אלא, אדרבא – בפרשה זו מוזכר לנו הקב"ה את גדל קדושתו של משה רבנו, רעה מהימנא(=הרועה הנאמן), שמסר את נפשו לטובת כלל ישראל להתפלל עליהם: "ואם אין – מחני נא מספרך אשר כתבת". וכדי שלא יתבטלו דבריו לגמרי, לא הזכיר הקב"ה את שמו של משה רבנו בפרשה זו.
"לשקר, כידוע, אין רגלים"

הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל היה גאון אדיר ופקח עצום. יהדות פולין התגאתה בו, והטילה עליו את התפקיד הנכבד – להיות ציר ב"סיים"(=פרלמנט) הפולני. שם שמר בגאון ובעז על ערפי היהדות המקוריים, ולחם עליהם עם גויים ועם משכילים כאחד.

והנה באחד הימים נערכה אסיפה חשובה, שבה השתתפו הצירים, וביניהם גם רבי מאיר שפירא. אל מקום הפינוס הזה נקלע בטעות רוכל יהודי פשוט ודל. בראותו קבוצה גדולה של אנשים מכובדים, חשב שיוכל לעשות רווחים נאים. וכך, החל לשטוח את מרכולתו על השלחן, ולהציעה למכירה. הבחין ר' מאיר בזוג גרבים חדשים בידי, ופנה אליו בחיוף: "רבי יהודי, טעית קצת בכתובת...כאן אנו עוסקים בפוליטיקה, שכל כלה שקר. והרי השקר, כידוע, אין לו רגלים, אז לשם מה לנו גרבים...?". **שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

לְחַדֵּשׁ אֶדָר (על פי "אורח של תורה" להרה"ק פיינחס פרידמן)

שְׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (מגילה יג): "תְּנָא: פִּיּוֹן שְׁנַפְל פּוּר בְּחַדְשׁ אֶדָר, שְׁמַח (הַמָּן) שְׁמַחָה גְדוּלָה. אָמַר: נָפַל לִי פּוּר בִּירַח (=בְּחַדְשׁ) שְׁמַת בּוּ מֹשֶׁה. וְהוּא (=הַמָּן) לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבַשְּׁבַעָה בְּאֶדָר נֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)".

וְדַקְדַּק הִגֵּה"ק רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ, בְּסִפְרוֹ "יַעֲרוֹת דְּבִשׁ", וְשָׂאֵל (ח"א סוף דרוש ג): מְדוּעַ הִקְדִּימוּ חו"ל אֶת יוֹם הַמִּיתָה לְיוֹם הַלֵּידָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "וְהוּא לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבַשְּׁבַעָה בְּאֶדָר נֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁהַרִי, לְכַאוּרָה הִיא צָרִיךְ לְהִיטֵב כְּתוּב: "וְהוּא לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר נֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבַשְּׁבַעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁהַרִי, מִקְדָּם נֹלַד, וְאַחֵר – כִּף נִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם (וְהַמְדַרְשׁ אֹמֵר בְּדִיוֹק לְהִיפָּךְ).

וְתַרְץ עֲנִין זֶה הַיַּעֲרוֹת דְּבִשׁ, עַל-פִּי מַה שְׁמַצִּינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּגִמְרָא, שְׁהַאֲמֹרָאִים נִהְגּוּ לֹאמֵר זֶה לְזֶה בְּשֵׁם מֹשֶׁה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שַׁבַּת קא', סוכה לט', ביצה לח'): "מֹשֶׁה, שְׁפִיר קְאָמְרַת" (=מֹשֶׁה, טוֹבִים דְּבָרֶיךָ).

וּפְרָשׁ הַאֲרִיזוֹ"ל, שְׁבַכְל תְּלַמִּיד חֲכָם, וּבְפָרְט בְּאֲמֹרָאִים, יֵשׁ נִיצוּץ מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, כְּמִבּוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהָר (תִּיקוּן סט', קעב), שְׁנִשְׁמַתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מִתְּפַשְׁטוֹת בְּכָל דוֹר וְדוֹר, בְּכָל צְדִיק וּבְכָל תְּלַמִּיד חֲכָם שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרַת הַקְּדוּשָׁה. וְכַלְשׁוֹן הַזֹּהָר הַקְּדוּשׁ: "מִמְּכוֹן שְׁבַתוֹ הַשְּׂגִיחַ" (רֵאשִׁי תִיבוֹת מֹשֶׁה), 'אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכַכָּה לוֹ' – ("שְׁכַכָּה") בְּגִמְטְרִיָּה מֹשֶׁה... וְאֵתְּפַשְׁטוּתִיהָ (דְּמֹשֶׁה) הוּא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּכָל צְדִיק וְחֲכָם דְּמִתְּעַסֵּק בְּאוֹרֵיתָא... (=הַתְּפַשְׁטוֹתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הֵיא בְּכָל דוֹר וְדוֹר, בְּכָל צְדִיק וְחֲכָם שְׁמִתְּעַסֵּק בְּתוֹרָה).

וּמַעֲתָה מְדוּיָק הֵיטֵב לְשׁוֹן הַגִּמְרָא: "וְהוּא לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבַשְּׁבַעָה בְּאֶדָר נֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁכֵן, בְּאֵמַת אַחֲרֵי שְׁמֹשֶׁה מֵת, נֹלַד הוּא שׁוֹב בְּכָל צְדִיק וּבְכָל תְּלַמִּיד חֲכָם.

וּמוֹסִיף "יַעֲרוֹת דְּבִשׁ" וְאֹמֵר, שְׂאָם נִתְּבוּנָה, נִרְאָה שְׂאָכָן טְעוֹת זוֹ שֶׁל הַמָּן הַרְשָׁע, שְׁעַלְתָּה לוֹ בְּחַיָּיו, הֵיטָה בְּזִכּוֹת מְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי, שְׁהִיָּה בְּבַחֲיִנַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כְּמִבּוֹאֵר בְּמְדַרְשׁ (אסתר רבה ו', ב'): "אִישׁ יְהוּדִי הִיָּה בְּשׁוֹשֵׁן הַבִּירָה' – אִישׁ, מְלַמֵּד שְׁהִיָּה מְרַדְּכֵי שְׁקוּל בְּדוֹרוֹ כְּמֹשֶׁה בְּדוֹרוֹ, דְּכַתִּיב בֵּיהּ 'וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנּוּ מְאֹד'. מַה מֹּשֶׁה עָמַד בְּפָרְץ, דְּכַתִּיב (תהלים קו'): 'וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לֹאִלֵּי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בְּפָרְץ', אִף מְרַדְּכֵי כֵן, דְּכַתִּיב: 'דָּרַשׁ טוֹב לְעַמּוֹ וְדָבַר שְׁלוֹם לְכָל זֶרְעוֹ'. מַה מֹּשֶׁה לְמִד תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב (דברים ד'): 'רֵאֵה לְמַדְתִּי אֶתְכֶם חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים', אִף מְרַדְּכֵי כֵן, דְּכַתִּיב: 'דְּבַרִי שְׁלוֹם וְאַמֶּת'".

וּמוֹסִיף רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ עַל-כֵּן דְּבַר פְּלֵא, וְאֹמֵר: "וְהַמְקוּבְלִים אָמְרוּ, (ש) מְרַדְּכֵי גִלְגוּל וּנִיצוּץ מֹשֶׁה, וְהַמָּן (הוּא גִלְגוּל שֶׁל) (ה) אִישׁ מְצָרִי שְׁנִהַרְג מִמֶּנּוּ, וְלִכְךָ בְּקֶשׁ לְנִקּוּם נִקְמָתוֹ. וְאַסְתֵּר (הֵיטָה) נִיצוּץ בְּתִיָּה בַּת פְּרָעָה. וְלִכְךָ לְקַחְהָ מְרַדְּכֵי (אֶת אֲסְתֵּר) לוֹ לְאִשָּׁה". (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף גַּם מַה שְׁכַתּוּב הִגֵּה"ק הַחִיד"א עַל-כֵּן, שְׁ"אִישׁ יְהוּדִי" הוּא בְּגִמְטְרִיָּה "מֹשֶׁה" עִם הַכּוֹלָל).

אִם כֵּן יָפָה אָמְרוּ חו"ל: "וְהוּא (=הַמָּן) לֹא יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ), וּבַשְּׁבַעָה בְּאֶדָר נֹלַד (מֹשֶׁה רַבֵּנוּ)". שְׁכֵן, זֹאת הֵיטָה טְעוּתוֹ הַגְּדוּלָה שֶׁל הַמָּן הַרְשָׁע, שְׂאֲמַנֵּם יָדַע שְׁבַשְׁבְּעָה בְּאֶדָר מֵת מֹשֶׁה, אִךְ לֹא יָדַע שְׁעוֹד בְּאוֹתוֹ יוֹם נֹלַד הוּא שׁוֹב, בְּהַתְּלַבְּשׁוֹתוֹ בְּחֲכָמֵי הַתוֹרָה שְׁבַכְל דוֹר וְדוֹר. וְכַעַת הוּא מִתְּלַבֵּשׁ בְּמְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי נִיצוּץ מֹשֶׁה, הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, וְעַל-יָדוֹ בָּאָה עָלָיו מִפְּלָה גְדוּלָה, וְנִס וְהִצֵּלָה גְדוּלָה לְכָל הַיְהוּדִים.

"מִשְׁנַכְּנֵס אֶדָר מְרַבִּין בְּשִׁמְחָה"

עַל דְּבַרִי חו"ל "מִשְׁנַכְּנֵס אֶדָר מְרַבִּין בְּשִׁמְחָה", שׁוֹאֵל הַ"מְאֹר עֵינַיִם": הֲלֹא עֵיקַר הַנֶּס הָיָה בְּ-יָד' וּבְ-טו' בְּאֶדָר, וְלָמָּה מִתְּחִילִים בְּשִׁמְחָה מִתְּחִילַת הַחֹדֶשׁ?

אֲלֵא, עוֹנָה הַ"מְאֹר עֵינַיִם", שְׁשֵׁם חֹדֶשׁ אֶדָר מְרַמֵּז עַל תּוֹכְנוֹ (כְּמוֹ שְׁחֹדֶשׁ נִיסָן מְרַמֵּז עַל הַנְּסִים שְׁנַעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ בְּחֹדֶשׁ זֶה), וְכֵן גַּם חֹדֶשׁ אֶדָר. וְלָמָּה נִקְרָא הוּא אֶדָר? מִפְּנֵי שְׁבַחְדֵּשׁ זֶה א' דָּר – אֲלוּפּוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַקַּב"ה,

דר(=גר) אתנו פה, בתחתונים, בעולם הזה. ואם כך, אין שמחה גדולה מזו. לכן, משנכנס אדר – כשאלופו של עולם דר ומשרה שכינתו אתנו פה בתחתונים – אז בודאי השמחה גדולה, ויש להרבות בה מיד כשנכנס חדש אדר.

ויש להוסיף על מעלת חדש אדר מה שמצינו בגמרא (ביצה טו): "אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ברבי שמעון: הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהם אדר, שנאמר (תהלים צג): 'אדיר במרום ה'".
וצריכים אנו להבין, מהי פונת רבותינו באומרים "יטע בהם אדר"? וכן, מה הקשר בין חדש אדר לבין הפסוק: "אדיר במרום ה'?"

אומר על-כך הרה"ק פינחס פרידמן: הנה, כתוב ב"ערוגת הבשם" (פרשת משפטים): **אדר** הוא אותיות "**אלף דלת ריש**". וכונת הפתוב היא, ש"אלף" הוא לשון **אילוף ולימוד**, ו"דלת ריש" הם לשון **דל ורש**. ולכן, צריך כל אדם ללמוד ולהחזיק עצמו שהוא בבחינת "**דלת ריש**" – "**דל ורש**" (כמו שאנו אומרים בסליחות: "**כדלים וכרשים** דפקנו דלתיך"). ואם ידע זאת האדם נאמנה, שהוא בבחינת **דל ורש**, שאינו ראוי לכלום, ורק הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו משפיע לו מטובו, בבחינת מתנת חנם, אז בודאי שיזכה שיתקיימו נכסיו. וזהו מה שאמרו חז"ל, במתק לשונם: "הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהם אדר".

ומוסיף ה"מאור עינים" (ביצה טו): "הרוצה שיתקיימו **נכסיו**, יטע(=יכניס) בהן אדר...". שכונת חז"ל, היא ל**נכסיו הרוחניים** של האדם. שכן, עיקר קיום נכסיו הרוחניים של איש ישראל, הוא על-ידי זה שהוא מיוחד שם שמים בכל תנועה ותנועה שלו, וזוכר תמיד את ה' יתברך בכל דרכיו ובכל מעשיו. אבל אם הוא, חס ושלום, שוכח את ה' יתברך, אזי יכול יצר הרע להתגבר עליו בקלות, כמו שאמרו חז"ל: "אין אדם חוטא, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות".

נמצא אפוא שעיקר הסגולה של האדם לשמור על נכסיו הרוחניים, ולא ליפול ממדרגתו, הוא על-ידי שיטע בהן **אדר**, דהינו שידאג ש"אלופו של עולם" – הקב"ה – יהיה תמיד "דר" אצלו בעולם הזה בכל דרכיו ומעשיו. **ונשמע קולו בבוא אל הקדש לפני ה'!**

פעם הגיע יהודי עשיר אל ה"חפץ חיים". והרב, שחפץ היה להתרימו עבור ישיבתו, לקח אותו לסיוור בבית המדרש, בתקוה שהאורח יתרשם שם לטובה. היתה זו הפעם הראשונה שנכנס העשיר לישיבה, והתלמידים היו באותה שעה ב"ריתחא דאורייתא", דהינו, בהתלהבות איש של לימוד התורה. התפלא העשיר, ושאל: "מדוע התלמידים צועקים אחד על השני? מדוע לובשים הם כלם בגדים שחורים? ומדוע הם מרעישים? האם לדבר כזה אתה רוצה שאתרום?! מוכן אני לתרום עבור פעילויות ספורט או תרבות נורמליים... אבל בשביל זה?!"
השיב לו ה"חפץ חיים" במשל: מעשה בעשיר אחד, שהחליט לרכוש ספינה מפוארת, בה יוכל לטיל בכל העולם. בבואו לרכוש את הספינה בקש תחילה לסיר בה על מנת להתרשם ממנה. ובאמת, התפעל העשיר מאד מפל החדרים והפאר שראה בה, היתה זו ספינה בעלת ארבע קומות, וכל אחת מהן היתה יפה יותר מקודמתה. לאחר שראה העשיר את שלשת הקומות, בקש לרדת לקומה התחתונה ביותר. אולם, בעל האונייה אמר לו, שאין טעם לרדת לשם, כיון שהקומה התחתונה מכילה את כל המנועים, ואין מה לראות בה. אולם העשיר התעקש על-כך. כשירדו לקומה התחתונה חשכו עיניו של העשיר. "מה קורה כאן?" – שאל בזעם – "מדוע יש כאן רעש נוראי וכל העובדים כאן שחורים מגריז ומלכלוך?"

בעל הספינה הסביר לו שקומה זו היא עיקר הספינה, ומכיון שהמנועים פועלים יש רעש גדול, ולכן העובדים נראים כך. אולם העשיר התעקש שיש להיפטר מקומה זו, כיון שהיא נראית לו מיותרת לחלוטין! בעל הספינה, שחפץ היה למכור אותה, עשה כדבריו, למרות שהדבר היה תמוה בעיניו. כך נותר העשיר בספינתו בלב ים, מבלי שיכול היה לנוע...

כשסים ה"חפץ חיים" את סיפורו, אמר לאותו יהודי שרצה להתרימו לישיבה: "עשיר זה רק התבונן בדברים החיצוניים שמשכו את עיניו. אך אנו שנינו יודעים, שאותה קומה תחתונה של המנועים היא עיקר הספינה, שהרי היא מניעה את כל הספינה. ואף אתה, המתפלא על הרעש ששמעת בבית המדרש ועל לבושם השחור של התלמידים – דע לה, שהאנשים הללו הם "המנוע" של העולם. ובזכות האנשים "השחורים" הללו שלומדים תורה, העולם קיים! ואם חלילה לא היו בעולם תלמידים, שעוסקים בתורה יומם וליל, לא היה קיום לעולם...".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

לְחֹדֶשׁ אָדָר

הרה"ק רבי אלימלך מדינוב כותב בספרו ה"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" (על-פי ה"מגלה עמוקות", אופן מד'), שהמלאך של חֹדֶשׁ אָדָר, שְׁמוֹ אֲבֵרְכִי"אל, וַיֵּשׁ תַּחְתּוֹ כה' (=25) מְלָאכִים, וְכֻלָּם שְׁמוֹתֵיהֶם מוֹרִים לְטוֹבָה. וּמוֹסִיף ה"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" וְאוֹמֵר, שְׁהַמְלָאךְ אֲבֵרְכִי"אל הוּא בְּגַמְטְרִיָּה "סְדֹר", כְּדֵי לֹמַר לָנוּ שְׁבַחֲדֵשׁ אָדָר הָיוּ לְיִשְׂרָאֵל נִסִּים נִסְתָּרִים, שְׁהָיוּ מְלוּבָשִׁים בְּטַבַּע, שֶׁהִיא הַנְּהִיגָה הַמְּסוּדָרֶת מִשֶּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית.

וְהִנֵּה, אוֹמֵר ה"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", יֵשׁ לָנוּ מִדְּרָשׁ פְּלִיאָה, שְׁבוּ מְבוֹאֵר שְׁאִסְתֵּר בְּקִשָּׁה לְדַעַת, מִפְּנֵי מָה נִתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל כְּלָיָה? וְהִשִּׁיבוּ לָהּ מִן הַשָּׁמַיִם: מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל "מֶדֶד וְרֶשׁ". וְכִשְׁשִׁמְעָה אִסְתֵּר כֶּךָ, מִיַּד פִּתְחָה וְאָמְרָה: "אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" (תהילים כב', ב).

וְצָרִיכִים אָנוּ בִּיאֹוֹר עַל-כֶּךָ. שֶׁכֵּן, מָה הַכּוֹנֵה שֶׁנַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל "מֶדֶד וְרֶשׁ"? וּמִדּוּעַ כִּשְׁשִׁמְעָה זֹאת אִסְתֵּר, מִיַּד פִּתְחָה וְאָמְרָה "אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי"?

וּבֵאֵר ה"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", בְּשֵׁם מוֹה"ר הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאוֹסְטְרוֹפְלֵי זְצִל"ה ה"ד, שְׁלָכַל מְלָאךְ וּמְלָאךְ בְּשָׁמַיִם יֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּשִׁמּוֹ, שֶׁהֵן קֹדֶשׁ, וְהֵן חַיּוֹתוֹ מִחַי הַחַיִּים – הוּא הַקַּב"ה. אוֹלָם, כִּאֲשֶׁר מְסַתְּלֶקוֹת אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ מִשְׁמוֹ שֶׁל הַמְּלָאךְ נִשְׁאָר הַמְּלָאךְ בְּלֵי כַח, תְּנוּעָה וְחַיּוֹת.

וְהִנֵּה, כִּידּוּעַ, מִיכָאֵל הוּא אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא הַמְּמַלְיֵץ טוֹב בְּעַדֵּינוּ בְּכָל זְמַן וְעֵידָן, עַל-יְדֵי כַח אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם "אֵלֵי", שֶׁנִּמְצְאוֹת בּוֹ (מִיכָאֵל).

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׁאֵם חֲלִילָה אֵין יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ ה', הִנֵּה עוֹנוֹתֵיהֶם פּוֹגְעִים בְּאוֹתִיּוֹת הַחַיּוֹת "אֵלֵי" שֶׁל הַמְּלָאךְ מִיכָאֵל, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ "מֶדֶד".

וְהִנֵּה, גַם עִם הַקְּדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּעֶצְמָם דּוֹמִים לְמְלָאכֵי הַשָּׂרָת, וְגַם אֲצֵלָם, כַּח חַיּוֹתָם הוּא מְהֹאוֹתִיּוֹת "אֵלֵי", הַמְּאִירוֹת בְּשֵׁם "יִשְׂרָאֵל". עַל-כֵּן, כִּאֲשֶׁר אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, חֲלִילָה, הִנֵּה, הַחֲטָאִים וְהַעוֹנוֹת פּוֹגְמִים בְּאוֹתִיּוֹת "אֵלֵי" שְׁבִשִׁם "יִשְׂרָאֵל", וְנִשְׁאָרוֹת רַק הָאוֹתִיּוֹת רֶשׁ. וְזֶהוּ שֶׁהִשִּׁיבוּ לְאִסְתֵּר מִן הַשָּׁמַיִם: "מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל מֶדֶד וְרֶשׁ". דְּהִינּוּ, שֶׁנִּחְסְרוּ אוֹתִיּוֹת "אֵלֵי" מִיכָאֵל, וְנִשְׁאָר מִיכָאֵל, וְנִשְׁאָר מֶדֶד, וְכֵן נִחְסְרוּ אוֹתִיּוֹת "אֵלֵי" מִיִּשְׂרָאֵל, וְנִשְׁאָר רֶשׁ. וְלָכֵן, כִּשְׁשִׁמְעָה אִסְתֵּר כֶּךָ, מִיַּד פִּתְחָה וְאָמְרָה: "אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי" – פְּעַמִּים "אֵלֵי" – כְּדֵי לְהַחְזִיר אֶת אֵלֵי לְ"מֶדֶד", כְּדֵי שִׁיחְזוֹר הַשֵּׁם יִשְׂרָאֵל לְמִקוֹמוֹ. לְפִי זֶה, אוֹמֵר ה"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר", תִּמְצָא שֶׁהֵשֵׁם שֶׁל הַמְּלָאךְ אֲבֵרְכִי"אל הוּא אוֹתִיּוֹת "אֲבֵרְךָ אֵלֵי" – לְרִמּוֹז עַל עֲנִין זֶה שֶׁל אִסְתֵּר הַמְּלָכָה, שֶׁהִתְפַּלְּלָה "אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי", כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, וְלַעֲוֹרֵר אֶת הַחֲסָדִים עַל יִשְׂרָאֵל. (ב.צ.).

"וְאֵתָה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל..." (כו' כ')

אוֹמֵר ה"דְּבָרֵי שְׁמוּאֵל": "תְּצַוֶּה" – רָאשֵׁי תִיבוֹת "צַעֲקַת הַדָּל תִּקְשִׁיב וְתוֹשִׁיעַ" (מִתּוֹךְ תְּפִילַת "נִשְׁמַת כָּל חַי"). זֹאת, כְּדֵי לְרִמּוֹז לָנוּ שְׁכָל יְהוּדֵי, בְּאֲשֶׁר הוּא, וְיִהְיֶה הַגְּרוּעַ מְכַל, עַד שְׁאֵין בְּרִיָּה בְּעוֹלָם שֶׁהִיא יוֹתֵר שְׁפֵלָה מִמֶּנּוּ, לְעוֹלָם לֹא יִמְנַע אוֹ יִתְרַשֵּׁל מִלְּהַתְּפַלֵּל אֶל ה' יִתְבַּרְךָ. כִּי הוּא, יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ לְעַד וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, שׁוֹמֵעַ תְּפִילַת כָּל פֶּה, וְגַם צַעֲקַת הַדָּל מִקְשִׁיב וּמוֹשִׁיעַ.

נִס פּוֹרִים – מַעֲיִן(=כְּמוֹ) הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידָה

אָמְרוּ חז"ל בְּגַמְרָא (פְּסָחִים נ'): "אָמַר רַבִּי אֲחָא בְּ(שֵׁם) ר' חֲנִינָא: לֹא כְּעוֹלָם הִזָּה הָעוֹלָם הַבָּא. בְּעוֹלָם הַזֶּה (מְבָרַךְ הָאָדָם) עַל בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת, וְאוֹמֵר: בְּרוּךְ הַטוֹב וְהַמְּטִיב, וְעַל בְּשׁוּרוֹת רָעוֹת אוֹמֵר: בְּרוּךְ דִּין אֲמַת. (אָבֵל) לְעוֹלָם

הבא – כלו הטוב והמטיב". והנה, על דברי חז"ל אלו, מקשה הצ"ח ושואל: איך אומרים חז"ל "לעולם הבא – כלו הטוב והמטיב"? הלא ברור שלעתידי לבוא לא יהיה שום רע בעולם... והביא בשם הגאון ר' אפרים מבראד זצ"ל, שבאמת אנתנו מאמינים שהקב"ה הוא מקור הטוב, ומאתו לא תצאנה הרעות, שכן "כל מה דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). ומה שנדמה לעינינו שיש דברים רעים בעולם, הוא רק מפני שטחו עינינו מראות ומלהבין שהכל הוא לטובה. אולם, לעתיד לבוא, כאשר יוציא אותנו הקב"ה מאפילה לאורה, יתגלה למפרע שכל הצרות והתלאות שעברו עלינו, הכל היה טוב וחסד גדול, ולא היה רע כלל. וזהו שאמרו חז"ל: "לעולם הבא – כלו הטוב והמטיב". כלומר, אפילו על הרעות, שברכנו עליהם "ברוך דין אמת", לעתיד לבוא נברך עליהם "הטוב והמטיב", מפיון שיתגלה לנו שהכל היה לטובה.

וזהו שכתוב על הגאולה העתידה: "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים" – בגאולה העתידה נהיה כאדם החולם חלום רע, וכשמתעורר הוא מחלומו, רואה שלא היו דברים מעולם, וכי הרע היה רק חלום. והנה, כאשר נתבונן בנס פורים, נראה שהנס היה ממש מעין הגאולה העתידה: לא רק שכלל ישראל זכו לצאת מצרה לרוחה, ומאפילה לאור גדול, אלא הם זכו גם לגילוי גדול ולהשגה מעין הגאולה העתידה – לראות ולהבין שמעולם לא היה שום רע בעולם הנה, והכל הוא דמיון, והוא יתברך – "כלו הטוב והמטיב". והמן וחכמיו, וורש אשתו, שהיו מבני עמלק, ששנאתם לישראל לא ידעה שובע, בעצם החזירו את ישראל בתשובה. ולאמיתו של דבר, הם היו כלי שרת בידי ההשגחה העליונה, כדי לקדש שם שמים. ולא בכדי נקרא המן – "צורר היהודים". שהרי אחת הסיבות שבגללן נתעורר קטרוג על עם ישראל, היא על היותם מפורדים, ובלי שום אחדות, כמו שאמר המן הרשע: "ישנו עם אחד מפזר ומפדד". ולכן, כדי לתקן פגם זה אמרה אסתר למרדכי: "לך פנוס את כל היהודים" – כדי לאחד אותם – כאיש אחד, בלב אחד. ומי גרם לאחדות זו? – המן הרשע, על-ידי גזירתו. ולכן נקרא המן בכינוי "צורר היהודים", על שקשר וצרר בצרור אחד את כל היהודים, וגרם לאחדות בעם ישראל.

"ויקחו אליך שמן זית זך, כתית למאור להעלת נר תמיד" (כז' כ')

אמר על-כך האדמו"ר רבי משה ליב מסאסוב: "כתית - למאור" - לאחר שאדם מכתת (=משבר ומנתח) את יצרו הרע, הוא נעשה מסוגל "למאור" - לקלוט לתוכו את זיו אורה של השכינה. **פיוצא** בכך, אמר האדמו"ר רבי משה מקוברין: "כתית - למאור" - השתדל לכתת את כל התאוות והמידות הרעות שבקרבך, כדי שתזכה "למאור" - לקבל הארה והשראה מן השמים. **המגיד** רבי דב בער ממזריץ' היה אומר: בפסוק שלפנינו מצוינה הנתיחה, בדרך הרמז, שיפה הכתיבה לאורה של תורה. ככל שהאדם מכתת רגליו ללכת למקום תורה, הוא מוסיף להזדכך ולהטהר מן הסיגים והפגמים שנדבקו בו, עד שזוכה "להעלת נר תמיד" - לקנות את אור התורה.

"ואתה תדבר אל כל חכמי לב..."

מסופר על הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל, שהגיע פעם לישיבת וולווין, כדי לחפש חתן לבתו. והיות ולא היה בכוחו לבחון את כל בחורי הישיבה, שאל בבית המדרש קושיה עצומה, והכריז שהבחור אשר יצליח לתרצהו (=להסבירה) – יהיה חתן לבתו. מיד הפכה הישיבה כמרוקחה, כאשר כל האברכים מאמצים את מוחותיהם, ועמלים ושוקדים יומם ולילה, כדי לפענח את הקושיה העצומה, שכן, מי אינו רוצה להיות חתנו של גאון הדור? תורים ארוכים השתרכו לפני דלת חדרו של ר' אייזל, כאשר בחורים מופלגים בתורה מסבירים לפניו בלהט את תירוציהם, אך איש לא הצליח למצוא את התירוץ הנכון לקושיה הגאון. וכך, לאחר ימים אחדים, יצא רבי אייזל בידיים ריקות, בחזרה לביתו. והנה, לאחר שעברה המרכבה כבדת דרך מן העיר, שמע לפתע העגלון קול קורא מאחוריו: "עצור! עצור!". אחד מבחורי הישיבה שרץ אחרי המרכבה, רבי יוסף שלופער שמו, התקרב אל המרכבה, כשהוא תשוש ויגע. "רבי" – קרא מתנשף ומתנשם – "את התירוץ לקושיה...". "האם מצאת תירוץ לקושיה?" – שאל אותו רבי אייזל. "לא רבי" – ענה לו האברך – "אך חייב אני לדעת מהו התירוץ לקושיה?" מיד אורו פניו של רבי אייזל חריף. "בך בחרתי" – קרא בשמחה – "תשוקתך העצומה לתורה, אשר הריצה אותך עד לכאן, כדי לחפש את התירוץ, מראה לי על אהבת התורה שלך, ולכן אותך בחרתי, ואתה תהיה חתני..."

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

חֲדָשׁ אָדָר – סְגוּלָה לְהַפּוֹךְ דִּין לְרַחֲמִים

שְׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (תענית כט'): "אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְׁמִיה דְּרַב, כְּשֵׁם שְׁמִשְׁנַכְנַס אָב מִמְעֻטִין בְּשִׁמְחָה, כֶּךָ מִשְׁנַכְנַס אָדָר מִרְבִּין בְּשִׁמְחָה. אָמַר רַב פֶּפְא, הַלְכָךְ בַּר יִשְׂרָאֵל דָּאִית לִיה דִּינָא בְּהַדֵי נַכְרִי, לְשִׁתְּמִיט מִיְנִיה... וְלִמְצִי נִפְשָׁה בְּאָדָר דְּבִרְיָא מְזֻלְיָה" (=אָמַר רַב פֶּפְא: לְפִיכָךְ, אִם יֵשׁ לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל מִשְׁפֵּט עִם נַכְרִי צָרִיךְ לְדַחֲתוֹ (=אֵת הַמִּשְׁפֵּט) לְחֲדָשׁ אָדָר, שְׁבוּ יֵשׁ מְזֻל לְיִשְׂרָאֵל).

וְנִרְאָה לְיֹשֵׁב עֲנִין זֶה עַל-פִּי דְבַר פְּלָא שְׁגִלָה לָנוּ רַבְנֵנוּ הָאֲרִיזוֹ"ל, בְּסִפְרוֹ "עֵץ הַחַיִּים" (שַׁעַר פּוּרִים ו'), שֶׁהֲמֵן הָרָשָׁע בִּקְשׁ לְהַמְשִׁיךְ דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל מִצִּירוּף שֶׁל שֵׁם הַקַּב"ה הַפּוֹךְ ("הוֹהִי"), שֶׁהוּא צִירוּף שֶׁל דִּין.

כְּדֵי לְהַבִּין עֲנִין זֶה בֵּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שְׁכַבֵּר בְּאֲרֵנוּ, שֵׁשׁ הַקַּב"ה "יִתְּנוּ" מוֹרָה עַל מִידַת הַרְחָמִים, כְּנִרְמֹז בְּרֵאשֵׁי הַתִּיבוֹת (תהילים צו', יא): "יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ" – שָׁכֵן, עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שְׂמֵחִים עַל הַמְּשַׁכֵּת הַרְחָמִים בְּעוֹלָם. אוּלָם, כְּאֲשֶׁר צִירוּף שֵׁם ה' הוּא בְּמַהוּפָךְ, דְּהִינּוּ "הוֹהִי", הַדְּבַר מוֹרָה עַל מִידַת הַדִּין (וּמְקוֹר הַדְּבַר בְּתִיקוּנֵי הוֹהֵר, הַקְּדָמָה י').

וּמְגִלָּה לָנוּ הָאֲרִיזוֹ"ל (שַׁעַר פּוּרִים פו'), שֶׁהֲמֵן הָרָשָׁע רָצָה לְהַמְשִׁיךְ עַל יִשְׂרָאֵל אֵת מִידַת הַדִּין, עַל-יְדֵי צִירוּף שֵׁם ה' בְּמַהוּפָךְ, וְלִכֵּן אָמַר לְאוֹהֲבָיו וְלִבְנֵי בֵיתוֹ (אסתר ה', יג): "וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹה לֵי" – סוֹפֵי-תִיבוֹת "הוֹהִי", שֶׁהוּא כְּאֲמוֹר צִירוּף שֵׁם ה', הַמּוֹרָה עַל מִידַת הַדִּין, וְזֹאת, כְּדֵי לְעוֹרֵר, חֵס וְחִלְיָה, דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל.

אוּלָם, אֲסַתֵּר הַמַּלְכָּה, בְּתַפִּילָתָהּ לַה' יִתְבַּרַךְ, הִפְכָּה אֵת צִירוּפוֹ שֶׁל הֲמֵן הָרָשָׁע, וְהַמְשִׁיכָה רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹמְרָה: "אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב" (סָתֵם "מֶלֶךְ" בְּמַגִּילָה רוֹמֵז עַל הַקַּב"ה – מְלָכוֹ שֶׁל עוֹלָם). עַל-כֵּן "יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהֵמֵן הַיּוֹם" – רֵאשֵׁי-תִיבוֹת "יִתְּנוּ" – שֵׁם ה' בְּיִשְׂרָאֵל, הַמּוֹרָה עַל מִידַת הַרְחָמִים. וְזֹאת, כְּדֵי שִׁיתְּהַפֵּךְ הַצִּירוּף שֶׁל הֲמֵן מִ-"הוֹהִי" לִ-"יִתְּנוּ", כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים וְחֶסֶד גְּדוֹלִים עַל יִשְׂרָאֵל.

וְהַסְכִּים הַקַּב"ה עִם אֲסַתֵּר לְהַמְשִׁיךְ רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל מִשֵּׁם "יִתְּנוּ" בְּיִשְׂרָאֵל, וְלְהַמְשִׁיךְ דִּינִים עַל הֲמֵן, וְעַל כָּל אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל מִצִּירוּף שֵׁם ה' מְהוּפָךְ ("הוֹהִי"), בְּבַחֲיַנַּת "נִגְף וְרִפּוּא" – נִגְף לְהֲמֵן, וְרִפּוּא לְיִשְׂרָאֵל.

עַל-פִּי זֶה יוֹמַתֵק לְפָרֵשׁ אֵת הַפְּתוּב בְּמַגִּילָה (ט', א'): "בְּשָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ הוּא חֲדָשׁ אָדָר... בְּיוֹם אֲשֶׁר שָׁבְרוּ אוֹיְבֵי הַיְהוּדִים לְשָׁלוֹט בָּהֶם וְנִהְפֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם". דְּהִינּוּ, בְּיוֹם אֲשֶׁר קִיוּ אוֹיְבֵי יִשְׂרָאֵל לְשָׁלוֹט בָּהֶם, עַל-יְדֵי שֶׁהֲמֵן הִפְךָ אֵת צִירוּף שֵׁם הַקַּב"ה לְדִין, בְּאוֹמְרוֹ "וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹה לֵי" (סוֹפֵי-תִיבוֹת "הוֹהִי"), הִנֵּה, עַל-יְדֵי תַפִּילַת אֲסַתֵּר הַתְּקִים לְיִשְׂרָאֵל "וְנִהְפֹךְ הוּא" – נִהְפֹךְ צִירוּף הַדִּין (=הוֹהִי) לְשֵׁם "יִתְּנוּ" בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מִידַת הַרְחָמִים, וְעַל-יְדֵי זֶה הַתְּקִים "אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם".

נִמְצָא לְפִי זֶה, כִּי בְיַמֵי הַפּוּרִים, בְּחֲדָשׁ אָדָר, אֲשֶׁר נִתְקַים בָּהֶם "וְנִהְפֹךְ הוּא" – שְׂאֵז נִהְפֹךְ צִירוּף הַדִּין שֶׁל הֲמֵן לְטוֹבָה, כְּבִקְשַׁת אֲסַתֵּר הַמַּלְכָּה. הִנֵּה, כְּכַר בְּחֲדָשׁ אָדָר שׁוֹלֵט הַצִּירוּף שֶׁל חֲדָשׁ נִסָן, שֶׁהוּא כְּאֲמוֹר שֵׁם ה' בְּיִשְׂרָאֵל (יִתְּנוּ), הַמְשַׁפִּיעַ רַחֲמִים לְעוֹלָם. וּמִזֶּה נִשְׁכִּיל לְהַבִּין, כִּי מִצִּירוּף זֶה שֶׁל חֲדָשׁ נִסָן זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְכַךְ שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים גְּדוֹלִים בְּפּוּרִים, מְעִין הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּיצִיַּאת מִצְרַיִם, בְּחֲדָשׁ נִסָן. (אֵלָּא, שְׁבִיצִיַּאת מִצְרַיִם בְּחֲדָשׁ נִסָן הָיוּ הַנִּסִּים מְעַל הַטְּבַע, וְאֵילוּ בְּפּוּרִים הָיוּ הַנִּסִּים מְלוּבְשִׁים בְּתוֹךְ הַטְּבַע)

כִּינֵן שְׁבָאנוּ לְיְדֵי כָּךְ, יִנָּעַם לָנוּ לְהַבִּין, מְדוּעַ בְּחָרוּ חו"ל הַקְּדוּשִׁים לְבָטֵא אֵת שְׂמַחַת חֲדָשׁ אָדָר דּוֹקָא בְּכַךְ שְׂאֵם יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל דִּין וּמִשְׁפֵּט עִם גּוֹי, יִמְצִיא עֲצָמוֹ לְדוֹן עִמּוֹ בְּחֲדָשׁ אָדָר. שָׁכֵן, כְּאֵן רְמֹז לָנוּ חו"ל, בְּעַמְק דְּבִרְיָהֶם, כִּי כְּאֲשֶׁר רוּצָה הַמְּקַטְרֵג בְּשָׁמַיִם לְעוֹרֵר, חִלְיָה, דִּינִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְתוֹבַע אֵת אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְדִין וּלְמִשְׁפֵּט, הַעֲצָה הִיא שִׁמְצִיא הָאָדָם אֵת עֲצָמוֹ לְדוֹן עִמּוֹ בְּחֲדָשׁ אָדָר. שְׁהַרִי, בְּחֲדָשׁ זֶה יֵשׁ סְגוּלָה מִיּוֹחַדַּת שֶׁל "וְנִהְפֹךְ הוּא" – שְׂאֲפֶשֶׁר לְהַפּוֹךְ אֵת מִידַת הַדִּין לְרַחֲמִים. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, אֲבִינּוּ שְׁבִשְׁמִים, שֶׁתַּעֲמוֹד לָנוּ תַפִּילָתָהּ שֶׁל אֲסַתֵּר הַמַּלְכָּה, וְנִזְכֶּה תְּמִיד לְ"וְנִהְפֹךְ הוּא" – לְהַפּוֹךְ אֵת מִידַת הַדִּין לְמִידַת הַרְחָמִים. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרֵ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

שנינו במסכת תענית (ב', ע"א): אמר רבי יוחנן, שלשה מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא, שלא נמסרו ביד שליח ואלו הן: של חיה (=יולדת), מפתח של גשמים, ומפתח של תחית המתים. של חיה (מהיכן אנו למדים, שהוא בידי ה'?), דכתיב (=שכתוב): וישמע אליה אלהים, ויפתח את רחמה' (בראשית ל', כב). של גשמים, דכתיב: 'יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך' (דברים כח', יב). ושל תחית המתים, דכתיב: וינדעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם" (יחזקאל לז', יג). מעיר על-כך הגאון מוילנא: בפרשת "תצוה" מצינו רמז למאמרו זה של רבי יוחנן. הנה, בכתוב המורה על עשית ציץ זהב לכהן הגדול נאמר: "ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה". "חתם", ראשי תיבות: חיה, תחית המתים, מטר - שמפתחותיהם, כאמור, לא נמסרו לבשר ודם, אלא מוחזקים בידי הקב"ה, בכבודו ובעצמו. הוא שנאמר בכתוב: "פתוחי חתם, קדש לה" - המפתחות של "חתם" - חיה, תחית המתים, מטר - מסורים רק בידי הקב"ה ("קדש לה"), בגלל חשיבותם היתרה לבני האדם. ו"לא יזח (=יזוז) החשן מעל האפוד" (כח', כח')

על הפתוב, "ולא יזח (=יזוז) החשן מעל האפוד", שואלים המפרשים, מדוע התורה הקפידה על החיבור בין החשן לאפוד, שאסור שינתק אחד מהשני?

ביאור נפלא על-כך אומר כ"ק מרן אדמו"ר ממשיקולץ שליט"א: הנה, אם נתבונן, נראה, ששמות י"ב שבטי ישראל היו כתובים פעמים. פעם אחת על אבני השם שהיו על כתפי האפוד, ופעם שניה על אבני החשן, שהיה כנגד הלב. ולכאורה, תמוה הדבר, מדוע נזכרו שמות בני ישראל גם על החשן, שהיה כנגד הלב, וגם על האפוד, שהיה על הכתפים?

ובאר האדמו"ר ממשיקולץ שליט"א ואמר, שענין זה בא ללמדנו יסוד חשוב לדורות. והוא, שלא די לדאוג ולחשוב על יהודי בפונת הלב בלבד (לומר "צר לי עליו", או לומר "הלואי והייתי יכול לעזור לו") - אלא צריך לקחת אותו גם על הכתפים. דהינו לתת לו כתר ועזרה ממשית בפועל. לכן, לא די היה לכתוב את שמות בני ישראל על החשן, שהוא כנגד הלב, אלא גם צריך לכתוב את שמות ישראל על האפוד, שהיה על הכתפים. וכל זאת, כדי להדגיש לנו שצריך לעזור ליהודי עזרה ממשית, ולהוציא את מחשבותינו מן הכח אל הפועל. ולכן כתוב "ולא יזח (=יזוז) החשן מעל האפוד" - ללמדנו, שהמחשבה בלבד והעזרה הממשית הולכים יחד משולבות, ואינן ניתנות לניתוק!

”ואתה תצוה את בני ישראל”

על הכתוב "ואתה תצוה", פרש "בעל הטורים": "תצוה", גמטריה "נשים צוה". וצריך להבין ענין זה. שכן, מה צוה משה את הנשים? ("בעל הטורים" מפרש שמה צוה את הנשים על הדלקת הנר) ויש לומר, ש"תצוה" הוא לשון "צוה" / "ביחד". דהינו, משה בקש לומר לנשים, שהאחדות והשלוש בבית חשובים מאד לפני ה' יתברך. שכן, הבית היהודי הוא בבחינת "מקדש מעט", ואם יזכו - שכנה תשרה בביתם, כפי שדרש רבי עקיבא בגמרא (סוטה י"ז): "איש ואשה שזכו - שכנה ביניהם".

אולם, לפי הסיפור המובא פאן, ענין זה של שלום / "צוה" בבית צריך לומר גם לגברים, ולא רק לנשים... לפתחו של מרן הגאון הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל הגיע לפני מספר שנים יהודי, ובפיו בקשה: ברצונו לגרש את אשתו. כאשר נשאל על-ידי הגאון על מה ולמה רוצה הוא להחרים את ביתו, השיב הלה שיש לו טענה גדולה על רעייתו. "ומה טענתך?" - שאל הרב. ענה לו אותו יהודי, בלי בושה: "רעייתי משתמשת במסרק, ולאחר מכן נשארות במסרק שערות רבות. והנה, למרות שהתירתי בה, ובקשתי כמה פעמים, שתוציא את השערות לאחר הסירוק, היא שוכחת לעשות כן!". כששמע הצדיק את טענותיו "הגדולות" של אותו איש כלפי רעייתו, הוציא משפט אחד מפיו, ואמר: "כנראה שיש לך חיים יותר מידי טובים". במלים אחרות בקש הרב לומר לאותו אדם: אם אתה מוצא פנאי להקפיד על שטויות כאלו, אות וברור הוא, שהנדך בשפע גדול, ולא חסר לך מאומה. הדבר יצא מפיו של הגאון, והנה, אך יצוא יצא האיש מפתח ביתו של הגאון, מעד ונפל על מפתן הכניסה, שבר את רגלו בצורה קשה, ומיד הובהל לבית החולים. בתחילה הגיעו רבים כדי לבקרו ולסעודו. אולם, היחידה שהתמידה לבקרו וסיעה בידו במשך כל זמן היותו בבית החולים, היתה אשתו. (כן, זו שתמיד שוכחת להוציא את השערות מן המסרק לאחר השימוש בו...). ומה ארע עם סידור הגט? לאחר צאתו מבית החולים (לאחר מספר שבועות לא מבוטל), מהר אותו אדם לסגור את תיק הגירושין עם אשתו. שכן, הבין שמהשמים הראו לו בצורה ברורה ביותר מי האדם הקרוב לו ביותר, ומי באמת מוכן להגיש לו עזרה וסיוע ביום צרה (סיפור אמיתי).

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בְּנֵי צִיּוֹן

ז' בְּאָדָר – יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל רַעֲיָא מְהֵימְנָא (=הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן) מִשֶּׁה רַבְּנּוּ

מִנְהַג עֲתִיק יוֹמִין הָיָה נְהוּג בְּכֻמָּה מְקַהִילוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַתְאַסֵּף בְּיוֹם ז' בְּאָדָר, שֶׁהוּא יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל רַעֲיָא מְהֵימְנָא (=הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן) מִשֶּׁה רַבְּנּוּ, וְלַהֲתַעוֹרֵר בְּחֻשְׁבוֹן נַפְשׁ, וּבִתְשׁוּבָה שְׁלִימָה לְפָנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ. וּמִצְאֵנוּ בְּדִרְשׁוֹת הַחֲתָם סוֹפֵר וּבִ"עֲרוֹת הַדְּבָשׁ", שֶׁבְּיוֹם זֶה הָאֲרִיכוּ הַדְּרָשָׁנִים לְדְרוֹשׁ לְפָנֵי הָעַם בְּתוֹכָחוֹת מוֹסֵר וּבְדַבְרֵי כִיבוּשִׁין.

וְתִמְהוּ עַל-כֵּן הַמְּפָרְשִׁים: מְדוּעַ ל"ג בְּעוֹמֵר, יוֹם פְּטִירַת רַשְׁב"י, הוּא יוֹם שֶׁל שְׂמֻחָה, וְאֵילּוּ ז' בְּאָדָר, יוֹם פְּטִירַת מִשֶּׁה רַבְּנּוּ, הוּא יוֹם שֶׁל צַעַר וְהַתְּעוֹרְרוֹת לְתִשׁוּבָה שְׁלִימָה?

יֵשׁ לְפָרֵשׁ עֲנָן זֶה עַל-פִּי הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, הַמְּבָאָר (עַל-פִּי הוֹהַר הַקְּדוֹשׁ) אֵת הַפְּסוּק: "וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כִּתִּית לְמָאוֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד". הִנֵּה, אוֹמֵר הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, בְּכָל אַחַת מִשְׁלוֹשֵׁת הַגְּלוּיּוֹת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל (בְּבָל, מְדִי, יוֹן), יִשְׂרָאֵל נִגְאָלוּ מֵהֵן בְּזָכוֹת אֶחָד מִן הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים. בְּגָלוֹת הָרֵאשׁוֹנָה, נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּזָכוֹת אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ ע"ה, בְּגָלוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּזָכוֹת יִצְחָק אֲבִינוּ ע"ה, וּבְגָלוֹת הַשְּׁלִישִׁית בְּזָכוֹת יַעֲקֹב אֲבִינוּ ע"ה. וְאֵילּוּ הַגְּאוּלָּה מֵהַגְּלוּת הַרְבִּיעִית וְהָאֲחֻרֹנָה (=גְּלוּת אָדוּם) תִּהְיֶה בְּזָכוֹת מִשֶּׁה רַבְּנּוּ, שֶׁיְבוֹא וַיִּגְאָלוּנוּ בְּזָכוֹת לִימוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהוֹרִיד מִהַר סִינַי. (וְכִבֵּר בְּאֵר הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ, בְּפִרְשַׁת "וַיַּחֲיִי", שֶׁלְעֵתִיד לְבוֹא, בְּגְאוּלָּה הַקְּרוּבָה, יִתְחַבְּרוּ נְשֻׁמַּת מִשֶּׁה רַבְּנּוּ עִם נְשֻׁמַּת מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד). וּלְפִי זֶה, אוֹמֵר הַ"אוֹר הַחַיִּים" הַקְּדוֹשׁ: "...נִתְאַרְךָ הַגְּלוּת, כִּי כָּל עוֹד שְׂאִין עוֹסְקִים יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה וּבִמְצוֹת – אֵין מִשֶּׁה חֶפֶץ לְגְאוּלָּה עִם (שֶׁהֵם) בְּטַלְנִים מִן הַתּוֹרָה".

וְעַל זֶה מְרַמֵּז הַפְּתוּב: "וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – אַתָּה, מִשֶּׁה, "תְּצַוֶּה (תִּגְאָל) אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" בְּגְאוּלָּה הַעֲתִידָה, אֲבָל בְּתַנְאֵי שֶׁ"יִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ" – שֶׁיַּעֲסִקוּ בְּתוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, הַנִּמְשָׁלֶת לְשֶׁמֶן זֵית, הַמְּאִיר בְּעוֹלָם, וְדִקְדָק הַפְּתוּב לֹמֵר "שֶׁמֶן זֵית זָךְ", כְּדִי לְהוֹרוֹת לָנוּ שֶׁצָּרִיךְ לְעִסוֹק בְּתוֹרָה בְּלֵי שְׂמֵרִים וּבְלֵי תוֹסְפוֹת, דְּהֵינּוּ תוֹרָה לְשִׁמְהָ, וְלֹא עַל מְנַת לְקַנְטֵר אוֹ לְשֵׁם כְּבוֹד.

וּבְנוֹסָף, שִׁיחָה גַם "כִּתִּית לְמָאוֹר" – שֶׁצָּרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְכַתֵּת אֶת גּוֹפֶם וְכוּחֶם (=לְשַׁבּוֹר אֶת תְּאוּתֵיהֶם הַגּוֹפְנִיּוֹת), כְּמוֹ שֶׁדְּרָשׁוּ חוֹ"ל (בְּרֻכּוֹת סג): "זֹאת הַתּוֹרָה, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל" (בְּמַדְבַּר יט', יד'), כְּלוּמָר, אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת, אֲלָא בְּמִי שֶׁמִּמִּית עֲצָמוֹ עָלֶיהָ.

וּמַעֲתָה יִתְבָּאָר הַיֵּטֵב, מְדוּעַ ז' בְּאָדָר הוּא יוֹם אֲבָל וְצַעַר, וְלֹא יוֹם שְׂמֻחָה – כִּיּוֹן שְׂמֻשָׁה רַבְּנּוּ, הַגּוֹאֵל לְעֵתִיד לְבוֹא, אֵינוֹ יָכוֹל לְבוֹא וְלְגְאוּלָּה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, מִחֻמַּת עוֹן בִּיטוּל תּוֹרָה, וְהוּא בְּצַעַר גְּדוֹל (כְּפִי שֶׁפְּתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ הַרוּעָה לְבוֹא, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבוֹא בְּגָלוֹת עֲוֹנוֹת הַדּוֹר – שְׂרוּי הוּא בְּצַעַר גְּדוֹל וְנוֹרָא).

אִם כֵּן, הַדְּבָר תְּלוּי בְּנוֹ, הָרִי יָכוֹלִים אָנוּ לְשַׁנּוֹת זֹאת, וְלַהֲפֹךְ אֶת יוֹם ז' בְּאָדָר לְיוֹם שֶׁל שְׂמֻחָה וְגִילָה, אִם רַק נִתְמַיד וְנוֹסִיף בְּלִימוֹד הַתּוֹרָה, שְׁכֵן, עַל-יְדֵי כֵּן יָקוּם מִשֶּׁה רַבְּנּוּ לְתַחֲיָה, וַיִּגְאָלוּנוּ גְאוּלָּה עוֹלָם (בְּקְרוּב), אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְעֲשִׂיתָ אֶת מְעִיל הָאֵפוֹד... וְעֲשִׂיתָ עַל שׁוּלְיוֹ רַמְנֵי תְּכֵלֶת... וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לְפָנֵי ה'... וְלֹא יָמוּת"

עַל הַפְּתוּב, "וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ", שׁוֹאֵלִים חוֹ"ל: מְדוּעַ הָיָה צָרִיךְ הַכֵּהֵן הַגְּדוֹל פְּעֻמוֹנִים בְּבִגְדָיו, כְּדִי שְׂאֵלוֹ יִצְלָצְלוּ וַיִּתְרַעְעוּ "בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ"? אוֹמֵר עַל-כֵּן כ"ק מְרַן הַרְה"ק רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דָּב זִיע"א: הִנֵּה, כְּתוּב בְּיְרוּשָׁלַיִם (בְּרֻכּוֹת יז, ב'), שֶׁרַבִּי שְׂמוּאֵל הָיָה מוֹנֵה וְסוֹפֵר אֲפָרוּחִים בְּאֲמֻצָּע הַתְּפִלָּה. וְכֵן מְסוֹפֵר שֶׁם עַל ר' בּוֹן בְּרַ חֵיָא, שֶׁהָיָה מוֹנֵה וְסוֹפֵר אֶת קוֹרוֹת בֵּיתוֹ בְּעַת הַתְּפִלָּה. וְלְכֹאוּרָה תְּמוּנָה הָעֲנָן מְאֹד. שְׁכֵן, אֵיךְ אֲמוֹרָאִים קְדוֹשִׁים אֵלוֹ עוֹסְקִים בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה בְּמַנְיָן וְסִפִּירַת אֲפָרוּחִים וְקוֹרוֹת בֵּיתוֹ!?

מסביר זאת הרה"ק רבי יששכר דב, על-פי המסופר על הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק (ה'נעם אלימלך") זיע"א, שהיה מחזיק שעון בידו בשעה שהציבור היו אומרים "כתר" (במוסף של שבת). וכל זאת, מפני שהיה ירא שלא תצא נשמתו מרוב כלות-נפש, מגדל המתיקות שהרגיש בעת שאמר "כתר" עם הציבור. ועל-כן, היה חיב להסתכל על חפץ של העולם הזה, כדי להתעורר ולהתחבר למציאות, כדי שנפשו תשאר בתוך הגוף.

וזה הטעם, אומר הרה"ק רבי יששכר דב, שאצל הכהן הגדול היו פעמוני זהב בשולי מעילו, שהיו מצלצלים "בבאו אל הקדש". שכן, כשהיה נכנס לבית המקדש לפני ולפנים, היה מקדש את עצמו בקדושה ובטהרה, כדי להדבק בהקב"ה, עד כדי כך שהיה יכול להתבטל ממציאותו לגמרי. משום כך היה צריך ללבוש את המעיל עם הפעמונים, שיעוררו אותו, שלא תצא נשמתו מגדל הדבקות בה' יתברך.

וזהו שכתוב: "ונשמע קולו בבאו אל הקדש לפני ה', ובצאתו ולא ימות". דהינו, שלא ימות הכהן מחמת דבקותו בעת שנכנס הוא אל הקדש. שכן, יכול היה לבוא להתפשטות הגשמיות לגמרי, וכך להשאר דבוק בה'. ורק הפעמונים הם שהיו מעירים ומקיצים אותו מדבקות בהקב"ה, ומשיבים את נשמתו לגופו.

לפי זה, אפשר להבין את התנהגותם של רבי שמואל ורבי בון בר חייא, שמנו אפרוחים וקורות בית בשעת התפילה, רק כדי שלא תצא נשמתם בעת התפילה מגדל דבקותם בבורא יתברך.

ו'יאמר יעקב... הצילני נא מיד אחי' – ראשי תיבות המן"

הגה"ק החיד"א זצ"ל, בספרו "מדבר קדמות", מביא הקדמה נפלאה בשם המקובל האלקי ר' משה זכותא זיע"א, וזו לשונו הקדושה: "מרדכי הוא גלגול (של) יעקב, והמן הוא גלגול (של) עשו. ומאחר שפגם יעקב על שהשתחוה לעשו ז' פעמים – לכן בא עתה מרדכי, ולא רצה להשתחות להמן, שהוא עשו – כדי לתקן על מה שקלקל יעקב. וזה הסיבה למרדכי להכניס כל ישראל בסכנה גדולה כזו..."

על-פי האמור, יאיר לנו להבין מה שכתב "בעל הטורים", על הפסוק (בראשית לב, יב): "הצילני נא מיד אחי מיד עשו": "הצילני נא מיד" – ראשי תיבות המן – רמז להמן, שיצא להכות אם על בנים..."

כלומר, יעקב אבינו, כשאמר "הצילני נא מיד", התפלל שגם בעתיד ינצל הוא מיד המן האגגי, ורע עשו הרשע. והנה, לפי המבואר, לא רק שהקב"ה קבל את תפילתו, אלא שהוא (=יעקב) עצמו (בגלגול מרדכי היהודי) היה השליח להציל את ישראל מיד המן הרשע. וזאת, כפי שמצינו בגמרא (סנהדרין פב): "קריןא דאיגרתא איהו להוי פרונקא" (=קורא האיגרת יהיה השליח לבצע אותה בעצמו). כך גם יעקב אבינו, שהתפלל על זרעו, שינצל מהמן הרשע – הוא עצמו היה השליח להצילם, כאשר התגלגל במרדכי היהודי.

"ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה"

הסיפור המופלא הזה ארע בימי ילדותו של הגאון הקדוש ממונקטש, בעל שו"ת "מנחת אליעזר", שהוא עצמו היה עד לו, ואשר יש בו כדי ללמדנו מהו הכח של צניעות האשה. (הסיפור מובא בספרו של הגאון "דברי תורה")

ומעשה שהיה כך היה: עקב בנית נתיב חדש לרפכת המקומית בישוב הוקליוע שבאוקראינה, גזרה הממשלה המקומית, שיש לעקור קברים מבית הקברות היהודי, ולהעבירם למקום אחר. וכדי להשגיח על פינוי הקברים בכבוד הראוי להם, נסעו לשם דיני בית הדין ורבנים חשובים, כאשר אליהם מצטרף קהל גדול ונכבד.

והנה, באמצע פינוי כמה מצבות, שהיו עתיקות בשנים, שמע הגאון ממונקטש רעש והמולה גדולה סביב אחד הקברים. והוא, בהיותו אז נער צעיר בן 13 שנים, גברה סקרנותו, ומיד נחפו הוא לברר על מה הרעש וההמולה הגדולה. כאשר הגיע למקום, סמרו שערות ראשו. לפניו התגלה קבר בן למעלה ממאה שנים, שנפתח כדי להעבירו למקומו החדש. אולם, הנפטר, שהיה שוכן בקבר, היה שלם בגופו כאילו זה עתה נקבר. בעודו עומד נסער ונפעם לנוכח מראה עיניו, הרהר בדעתו: "בזכות מה זכה הטמון כאן לדרגה עליונה ונשגבת כזאת, שמעטים זוכים לה בכל דור, ולא שלטה בו רימה ותולעה?". ומה מאד השתומם כשהחל לקרוא את הכתוב על גבי המצבה, שם הופיעה שם של אשה צדקנית, המעוטרת בשבחים מפליגים מאד דוקא על צניעותה הגדולה, שהיתה לה במשך חייה... בכבוד גדול מאד הוציאו את גופה של הנפטרת שהיה פרוץ בתכריכים לבנים ובוהקים, והניחו אותה בארון, כדי לקבורה מחדש. אולם, ממשיך לספר הקדוש ממונקטש, ממש בסמוך לציונה של אותה צדקנית, היה קבור אדם עשיר ואמיד מאד, שנשמן שם לא מכבר, בתוך אחד עשר חודשים. והנה, כאשר בקשו להעבירו, ראו כלם שלא נותר אפילו אבר אחד שלם בגופו. זמן רב התעכבו עד שקבצו את כל איבריו שהתפוררו, ופינו אותם אל הארון.

ומסים הגאון הקדוש ממונקטש: "אי-אפשר לתאר את קידוש ה' הגדול והנורא, שדבר זה גרם ליהודים ולגויים גם

יחד, שהיו נוכחים במקום" ... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד" (כו' כ')

שְׁנֵינוּ בְּגִמְרָא (הוריות יג): "אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כִּשְׁם שֶׁהָיְתָה מְשַׁכַּח לִימוּד שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה, כִּךְ שְׁמֵן זֵית מְשִׁיב לִימוּד שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה". וְצָרִיךְ לְהַבִּין אֶת עֵמֶק דְּבַרֵי חו"ל. שָׁכַן, מְדוּעַ הָיְתָה מְשַׁכַּח לִימוּד שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה, וְאֵילוֹ שְׁמֵן זֵית מְשִׁיב לִימוּד שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה?

נִקְדִים לְהַבִּיא אֶת דְּבַרֵי חו"ל, הָאוֹמְרִים שְׁעִיקָר לִימוּד הַתּוֹרָה הוּא כְּדֵי לְלַמֵּד לְאַחֲרִים, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (סוכות מט): "מֵאֵי דְכְּתִיב (=מֵהִי פּוֹנֵת הַפְּתוּב) 'פִּיהָ פִּתְחָהּ בְּחֻכְמָהּ וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ?' וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד וַיֵּשׁ תּוֹרָה שְׁאִינָהּ שֶׁל חֶסֶד? (אֲלֵא עוֹנָה הַגְּמָרָא): תּוֹרָה לְלַמְדָּה (=שֶׁמְלַמֵּד לְאַחֲרִים) זֶה הִיא תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד, וְשֶׁלֹּא לְלַמְדָּה (לְאַחֲרִים) – זֶה הִיא תּוֹרָה שְׁאִינָהּ שֶׁל חֶסֶד".

וְכֵן שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה (אבות ב, מח): "אִם לְמַדְתָּ תּוֹרָה הֵרֵבָה – אַל תַּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכָךְ נּוֹצְרָת". כְּלוֹמַר, אִם לְמַדְתָּ תּוֹרָה "אַל תַּחְזִיק טוֹבָה (=תּוֹרָה זוֹ) לְעַצְמְךָ", אֲלֵא לְמַד אֹתָהּ לְאַחֲרִים, תַּעֲנִיק וּתְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים, "כִּי לְכָךְ נּוֹצְרָת". וְכִךְ מְפוֹרֵשׁ גַּם בְּסִפֵּר "עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל", וְהוֹסִיף רְמוֹז עַל-כִּךְ (איו"ב ה, ז): "אָדָם לְעַמְל יוֹלֵד". "לְעַמְל" רֵאשִׁי תִיבוֹת: לְלַמּוֹד עַל מְנַת לְלַמֵּד.

וְהֵנָּה, מִי שְׁלוּמֵד בְּתוֹרָה רַק לְעַצְמוֹ, וְאֵינוֹ דוֹאֵג לְמוֹסְרָה לְתַלְמִידִים, הָרִי מְגַלָּה הוּא בְּכָךְ, שֶׁלֹּא אֵיכָפֶת לוֹ שֶׁהַתּוֹרָה עֲלוּלָה לֹא לְהַתְקִים חֲלִילָה וְחֶסֶד, וְלִכֵּן הוּא נֶעְנֵשׁ, מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, שְׁגָם מִן הַשָּׁמַיִם אֵין מְלַמְדִים אוֹתוֹ אֶת הַתּוֹרָה. וְלֹא רַק זֹאת, אֲלֵא גַם הַתּוֹרָה שְׁלֵמָה מְשַׁתְּפַחַת מִמֶּנּוּ. אֲבָל, הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה וְגַם מְלַמְדָּה לְאַחֲרִים, בְּגִלְל רְצוֹנוֹ שֶׁהַתּוֹרָה תִּמְסַר מְדוּר לְדוּר, וְתַתְקִים לְנֶצַח נֶצַחִים – אָדָם זֶה זוֹכֵה לְמִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, שְׁגָם אֲצִלוֹ תַתְקִים הַתּוֹרָה, וְלֹא רַק שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח מֶה שְׁלֵמָה שְׁלֵמָה, אֲלֵא גַם יִזְכֵּר בְּמָה שֶׁכָּבַר נִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ.

וְזֶהוּ מֶה שְׁאָמְרוּ חו"ל (מכות י'): "הֵרֵבָה תּוֹרָה לְמַדְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וּמִחֲבַרֵי יוֹתֵר מֵהֶם, וּמִתְלַמְדֵי יוֹתֵר מִכָּלֵן". הֵנָּה, אוֹמְרִים חו"ל "וּמִתְלַמְדֵי יוֹתֵר מִכָּלֵן" – כִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם מְלַמֵּד תּוֹרָה לְאַחֲרִים, זוֹכֵה הוּא מִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, שְׁמֵן הַשָּׁמַיִם מְלַמְדִים אוֹתוֹ תּוֹרָה.

לְפִי זֶה יוֹבְנֵי הַיֵּטִב דְּבַרֵי ר' יוֹחָנָן: "כִּשְׁם שֶׁהָיְתָה מְשַׁכַּח לִימוּד שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה, כִּךְ שְׁמֵן זֵית מְשִׁיב לִימוּד שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה". שָׁכַן, הַהֲבֵדֵל בֵּין "זֵית" לְבֵין "שְׁמֵן זֵית" הוּא בְּכָךְ שֶׁבְּזֵית יֵשׁ שְׁמֵן, הָאֲצוּר וְסָגוּר בְּתוֹכוֹ, שְׁאִינוֹ יוֹצֵא לְחוּץ – דְּבַר הַרוּמוֹ לְאָדָם הַלּוּמֵד תּוֹרָה, וּמִחְזִיק אוֹתָהּ לְעַצְמוֹ, וְלִכֵּן גּוֹרֵם לְעַצְמוֹ שְׁכָחָה, כִּיּוֹן שְׁאִינוֹ מְלַמְדָּה לְאַחֲרִים. מֶה שְׁאֵין כֵּן בְּשְׁמֵן זֵית – שֶׁהוּא שְׁמֵן שִׁיבָא מֵהָיְתָה, וְרוּמוֹ לְאָדָם שְׁלוּמֵד תּוֹרָה, וְאֵינוֹ מִחְזִיקָה לְעַצְמוֹ, אֲלֵא מוֹצִיאָהּ וּמְלַמְדָּה לְאַחֲרִים, וְלִכֵּן יֵשׁ בְּכָךְ סְגוּלַת הַזִּיכְרוֹן, שְׁכֵן מִן הַשָּׁמַיִם מְסִיעִים לוֹ לְהַחְזִיר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׁכַּחָה שְׁבַעִים שָׁנָה.

וְהֵנָּה, מִשֶּׁה רַבְּנוּ ע"ה, שֶׁקָּבַל אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, כָּל מְגַמְתוֹ הֵיְתָה לְלַמְדָּה לְאַחֲרִים, וְלִכֵּן נִהְגַּ בָּהּ טוֹבַת עֵינַי, וּמְסָרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן צָרִיךְ לְלַמּוֹד מִמִּשְׁה רַבְּנוּ שֶׁהַעִיקָר הוּא לֹא לְהַחְזִיק אֶת הַתּוֹרָה, אֲלֵא לְלַמֵּד אַחֲרִים. וְעַל-כִּךְ רְמוֹז הַפְּתוּב: "וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ" – צִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּקְחוּ לְקַח מִמֶּךָ, לְהִיּוֹת בְּבַחֲבִינַת "שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר" – לְהוֹצִיא אֶת הַתּוֹרָה, הַמְשׁוּלָּה לְשְׁמֵן זֵית, כְּדֵי שְׁנִיתָן יִהְיֶה "לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד" – דְּהֵינוּ "לְהַאִיר" (=לְלַמֵּד) לְאַחֲרִים, כְּדֵי שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִשְׁכַּח מֵהֶם, אֲלֵא תִהְיֶה אֲצֵלֶם "תָּמִיד" – לְנֶצַח נֶצַחִים. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְאַתָּה תְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד" (כו' כ')

כּוֹתֵב "בְּעַל הַטּוֹרִים", כִּי בְּמַלִּים "כְּתִית לְמָאוֹר" רוּמוֹז הַכְּתוּב לְשִׁנֵי בְּתֵי הַמְקַדָּשׁ: מְקַדָּשׁ רֵאשׁוֹן, שְׁעֵמֶד תִּי (=410) שָׁנִים, וּמְקַדָּשׁ שְׁנֵי שְׁעֵמֶד תַּכּ (=420) שָׁנִים, וּשְׁנֵיהֶם יַחַד הֵם כְּתִית (=830) שָׁנִים – וְזֶהוּ "כְּתִית לְמָאוֹר" – לְרִמּוֹז

שמצוה זו של הדלקת הנרות בבית המקדש תקוים "כתיית" (=830) שנים.

ה"ישמח משה" מוסיף לפרש לפי זה את המשך הכתוב "כתיית למאור להעלת נר תמיד": לכאורה צריך לדקדק, למה נרמזה רק הדלקת המנורה של שני בתי המקדש, ולא נרמזה הדלקת המנורה בבית השלישי, שיבנה במהרה בימינו אמון?

אלא, אומר ה"ישמח משה", הדבר יובן על-פי משל, על אדם שהביא זרע אילן טוב ממרחקים, ונטעו אצלו. ולאחר שצמח ועשה פרי, עקר אותו, והביא זרע אילן אחר ונטעו במקומו. ולאחר שגם זה עשה פרי, עקרו ממקומו והביא זרע שלישי נוסף, מובחר שבמובחר, ונטעו כדי שיהיה לעד. והנה, בעת עקירת שני האילנות הראשונים, כל הרואה זאת בודאי משתומם ומתפלא – מדוע? מה פשר הדבר לנטוע אילן טוב ויפה, ולעקור אותו פעמיים?

והאיש (=בעל האילנות) מסביר ואומר להם, כי הכל הוא בחכמה ובהשכל, כי נטיעת שני האילנות הראשונים ועקירתם היתה רק לצורך האילן השלישי, שיהיה קיים לעד. וכל זאת עשה פיון שידע שהארץ אינה מסוגלת לקלוט את האילן השלישי, המובחר, בבת אחת. ולכן הקדים ונטע את שני האילנות הראשונים, כדי שהארץ תקבל כח ויכולת לסבול ולקלוט את האילן השלישי, הנצחי, המובחר מכל.

וכך עשה הקב"ה – כשראה שאין בכח הארץ הגשמית לקבל ולסבול את אור קדושת בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו, מקדש שהוא מעשה ידיו של הבורא יתברך, כמו שכתוב: "מקדש אדני כוננו ידיך" – "נטע" קודם את שני בתי המקדש בארץ הקודש, ובכח קדושת עבודת הקודש שהיתה שם כמה מאות שנים (830), קנתה וספגה הארץ כח רוחני וקדושה נפלאה, כדי להיות מוכנה לסבול את אור וקדושת בית המקדש השלישי, הנצחי.

וזה מה שאמר דוד המלך, עליו השלום: "אם ה' לא יבנה בית, שוא עמלו בוניו בו". כי זה מה שרואות עינינו, ששני בתי המקדש נבנו ונחרבו, ועל פן יש לנו תקוה טובה להאמין, שלעתיד לבוא, הקב"ה יבנה בית שלישי נכבד מן הראשונים. אחרת, מדוע בנה והרס את שני בתי המקדש הראשונים? ובודאי לא לשוא עשה כן. אלא שאת כל זה עשה ה' יתברך כהכנה לבית המקדש השלישי. שהרי: "אם ה' לא יבנה בית" – כלומר, איך יעלה על הדעת שה' לא יבנה בית שלישי לעתיד? הלא אז – "שוא עמלו בוניו בו" – שני בתי המקדש הראשונים היו, חלילה, לשוא!

אלא, ודאי עתיד לבנות את בית המקדש השלישי במהרה. והנה, מה שגרמזו שני בתי המקדש במלה "כתיית" הוא לרמזו שעתידים להיכתת ולהיחרב, וכל תכליתם היתה שיאירו "כתיית" שנים, ככתוב: "כתיית למאור". וכל זאת כהכנה ל"להעלת נר תמיד", לבית המקדש השלישי הנצחי, שיבנה במהרה בימינו אמון, ויאיר לתמיד.

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך... להעלת נר תמיד"

מסופר על אחד החסידים, שהלך עם בנו הקטן להפקיד את כספו באחד הבנקים. נגש החסיד אל הדלפק, מסר לידי הפקיד את כספו, קבל קבלה על-כך, ומיד פנה ללכת לדרך. פתאום התחיל בנו הקטן לגעות בבכי מר. "מה קרה לך בני היקר?" – נזעק החסיד – "האינך חש בטוב?" "לא" – ענה לו הבן – "אני חש בטוב". "אם כך", שאל אביו, "למה אתה בוכה?" ענה לו הבן: "אני בוכה על שנתת לאותו אדם בבנק חבילת כסף כל-כך גדולה, וקבלת ממנו חתיכת גיר קטנה!". חייך החסיד לבנו, וענה לו: "בני, אמנם עיניך ראו שנתתי כסף לפקיד בבנק, אך דע לך שבפעם לקחתי שפן, הפקדתי את כספי בתוכנית חסכון בעלת רוחים נאים מאד, ובעוד כמה שנים אקח מהבנק פי כמה מהסכום שהפקדתי". וזהו מה שאומר הקב"ה למשה: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך" – תגיד לבני ישראל "ויקחו אליך" – שכל מה שישראל נותנים לשם שמים הוא בפעם "ויקחו". שפן, לעתיד לבוא, יקחו הם את השקעתם, "להעלת נר תמיד" – לתמיד, לנצח נצחים...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגליון!